

NACRT

Na osnovu člana 42. 43, 44, 45. 46. 47. i 48. Zakona o prostornom uređenju i građenju Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", br.17/23) i člana 18. Statuta Općine Maglaj («Službene novine Općine Maglaj», br. 8/07, 3/08 i 6/08), Općinsko vijeće Maglaj, na redovnoj sjednici održanoj 2024. godine, donosi

ODLUKU O USVAJANJU PROSTORNOG PLANA OPĆINE Maglaj

Član 1.

Ovom Odlukom usvaja se Nacrt Prostornog plana Općine Maglaj (u daljem tekstu Prostorni plan)

Član 2.

Nacrt Prostornog plana Općine Maglaj sastoji se od Tekstualnog i Grafičkog dijela, i Odluke o provođenju Prostornog plana i to:

-Knjiga I Tekstualni dio sa grafičkim priložima i Odluka o provođenju Prostornog plana

-Knjiga II-Prateća dokumentacija

Tekstualni i Grafički dio-digitalni oblik .

Član 3

Nacrt Prostornog plana Općine Maglaj upućuje se na JAVNI UVID u trajanju od 30 dana nakon čega će se održati Javne rasprave na području Općine Maglaj prema Programu koji će pripremiti Općinski Načelnik i Služba za urbanizam geodetske i imovinsko pravne poslove.

Član 4.

Na osnovu rezultata javnog uvida i javne rasprave Nosilac izrade – Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje Zenica i Nosilac pripreme –Općina Maglaj će pripremiti Prijedlog plana i dostaviti Općinskom vijeću Maglaj na usvajanje, uz Izvještaj o provedenoj raspravi

Član 5

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Općine Maglaj“

PREDSJEDAVAJUĆA

Aida Bašić

O B R A Z L O Ź E N J E

I PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenje Odluke o usvajanju Nacrta Prostornog plana općine Maglaj sadržan je u odredbama člana 42. 43. 45. 46. 47. 48. Zakona o prostornom uređenju i građenju Zeničko – dobojskog kantona („Službene novine Zeničko – dobojskog kantona“, broj 17/23), kojim je definisan postupak izrade, donošenja i sadržaj dokumenta Prostornog plana Općine, prema kojem je Općinskovijeće nadležno za usvajanje Nacrta planskog dokumenta.

II PROVEDENI POSTUPAK

U predhodnom periodu Informacijama o toku izrade Prostornog plana Općine Maglaj obavještavali smo vas o postupcima i aktivnostima na izradi ovog dokumenta.

Važnost donošenja ovog dokumenta je što predstavlja strateški dugoročni planski dokument kojim se definišu načela planskog uređenja prostora, ciljevi prostornog razvoja uređenja kao i zaštita, korištenje i namjena prostora. Dokument se radi za vremenski period od najviše 20 godina.

Sadržaj i postupak pripreme i izrade Prostornog plana definisani su Zakonom o prostornom uređenju i građenju Zeničko – dobojskog kantona i Uredbi o jedinstvenoj metodologiji izrade planskih dokumenata, i obuhvata dvije osnovne faze:

- priprema i izrada Prostorne osnove
- izrada Prednacrt , Nacrta i Prijedloga Prostornog plana

Prema odredbama navedenih zakona I uredbe Općina Maglaj provodi u cjelosti izradu ovog dokumenta.

Općinsko vijeće Maglaj na sjednici održanoj dana 05.01.2016. godine donijelo je Odluku o pristupanju izrade PROSTORNOG PLANA OPĆTINE MAGLAJ za period 2017-2037 godine.

U skladu sa Zakonom o Prostornom uređenju i građenju Zeničko – dobojskog kantona Nosilac izrade ovog planskog dokumenta je Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje, a Nosilac pripreme je općinski načelnik putem Službe za urbanizam I poslove prostornog uređenja .

U predhodnom periodu, a o čemu smo vas i informisali proveden je niz pripremnih aktivnosti sa Nosiocem izrade, stručnim timom za pripremu i izradu Prostornog plana Općine Maglaj. Izvršena je razmjena i dostavljanje tražene dokumentacije za objedinjavanje baze podataka , u svim oblastima društvenog i prostornog razvoja, te je izvršen obilazak terena kako bi se došlo do stvarnih pokazatelja stanja na terenu.

Nakon završenih pripremnih aktivnosti Općinski načelnik formirao je Savjet Prostornog plana te donio Plan i program izrade Prostornog plana i plan i Program uključivanja javnosti u proces izrade ovog dokumenta , kako bi se sistemski i što kvalitetnije provodile aktivnosti na izradi dokumenta.

Savjet Prostornog plana je prema datim zaduženjima nastavio rad na izradi ovog dokumenta, nakon održane sjednice Općinskog vijeća na kojoj se razmatrala kao „Tematska tačka“ “Informacija o toku i aktivnostima na izradi Prostornog plana općine Maglaj” sa dokumentom Prostorne osnove koju su predstavili predstavnici Nosioca izrade, Kantonalnog zavoda za urbanizam i prostorno uređenje Zenica.

Nakon toga a prema donesenom zaključku nastavljen je rad Savjeta plana na analizi dostavljenog dokumenta Prostorne osnove koja predstavlja sveobuhvatan snimak i procjenu postojećeg stanja i osnovne ciljeve planiranog prostornog razvoja.

U cilju što efikasnijeg rada a prema zaključku Savjeta plana općinski načelnik je Rješenjem odredio četiri Radne grupe po obrađenim Tematskim oblastima, u dokumentu Prostorne osnove. Radne grupe su obradile slijedeće Tematske oblasti:

- Tematska oblast prostorno planiranje, vode i vodna područja i mineralni resursi, šumsko i poljoprivredno zemljište.
- Tematska oblast saobraćaj, infrastruktura i sistem veza
- Tematska oblast privreda i turizam
- Tematska oblast društvena infrastruktura

Koordinaciono tijelo koje je rješenjem formirao općinski načelnik pratilo je rad po Radnim grupama, davalo potrebne informacije i smjernice, te sumiralo zaključke sa sastanaka Savjeta plana.

Radne grupe su na svojim sastancima obradile i izvršile analizu Tematskih oblasti i dostavile pismene stavove i mišljenja .

Prema zaključku sa sastanka Savjeta plana od 07.11.2017. godine Nosiocu izrade je dostavljeno mišljenje, zapisnici Radnih grupa kao i Planovi i programi dobijeni od Mjesnih zajednica .

U cilju uključivanja javnosti u izradu Planskog dokumenta putem lokalnih medija građani su obavješteni o toku izrade ovog Planskog dokumenta.

Nosioc izrade svojim aktom od 18.12.2017. godine dostavio je odgovor po pojedinačnim primjedbama Savjeta plana, kao i radnih grupa, koje je Savjet plana razmotrio i prihvatio, te zaključio da se u cilju što kvalitetnije pripreme konačnog dokumenta Prostorne osnove nastavi sa radom na sastancima Savjeta plana na kojim će se zajednički razmatrati sve tematske oblasti i donijeti zaključci.

Održano je ukupno pet sastanaka Savjeta plana na kojim su obrađene sve Tematske oblasti koje su pojedinačno obrađivale Radne grupe , te doneseni zaključci. Članovi Savjeta plana su aktivno učestvovali u radu na održanim sastancima te stručnim prijedlozima i sugestijama dali svoj doprinos u donošenju što kvalitetnijeg dokumenta.

Kompletna dokumentacija je dostavljena Nosiocu izrade 17.04.2018. godine te je traženo da se potom održi zajednički sastanak sa Nosiocem izrade kako bi se mogao usvojiti dokument Prostorne osnove, na Savjetu Prostornog plana .

Nakon toga dostavljene su više puta sugestije i primjedbe na radnu verziju Prostorne osnove. Ponovo je održan zajednički sastanak sa Nosiocima izrade -predstavnicima -stručnim licima koja su bila zadužena za svaku Tematsku oblast 03.12.2019. godine te konačno finalizirani svi stavovi općine Maglaj za izradu Prostorne osnove.

Stav Općine Maglaj o prihvatanju Prostorne osnove dostavljen je Kantonalnom zavodu početkom 2020. godine i traženo je da se nastavi sa izradom Prednacrt dokumenta.

Zbog epidemioloških uslova prekinut je rad na navedenim dokumentu u periodu 2020. godine a potom zbog drugih prioriteta na izradi dokumentacije za grad Zenicu dokument Prostornog plana Općine Maglaj je bio zaustavljen.

Tražili smo poslije izvjesnog vremena odgovor od Kantonalnog zavoda kada će se nastaviti sa izradom Prednacrt dokumenta i poslali više urgencija.

U periodu 2022. godine obavješteni smo da se nastavlja sa radom na Prostornom planu Općine Maglaj i izradu Prednacrt dokumenta.

PREDNACRT Prostornog plana dostavljen je 10.01.2023. godine Općini Maglaj.

U toku 2023. godine održavani su sastanci i traženo od radnih grupa koje su radile na izradi Prostorne osnove da daju svoje stavove i mišljenja na dostavljeni dokument,

Mišljenje sa stavovima i dodatnom dokumentacijom dostavljeni su Nosiocu izrade

Kantonalnom zavodu za urbanizam i prostorno uređenje te pojedinačno obrađena svaka oblast koja je u sastavu dokumenta.

Konačan stav Općine Maglaj je naveden u mišljenju od 27.03.2024. godine kada je traženo da se na osnovu dokumentacije koja je dostavljena od strane Općine Maglaj pristupi izradi Nacrta dokumenta.

Nakon toga Nosilac izrade je 19.06.2024. godine dostavio Općini Maglaj Nacrt Prostornog plana na razmatranjeito:

-Knjiga I -tekstualni dio sa grafičkim priložima i Odluka o provođenju Prostornog plana - štampana forma

- Knjiga II -Prateća dokumentacija

- Tekstualni i grafički dio -digitalni oblik.

Kako je definisano odredbama Zakona o prostornom uređenju i građenju Zeničko -dobojskog kantona na Nacrt Prostornog plana provodi se postupak Javnog uvida i Javne rasprave od 30-60 dana.

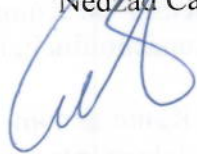
Prema navedenim odredbama Zakona u Odluci o usvajanju Nacrta Prostornog plana smo predložili da će se Nacrt dokumenta staviti na Javni uvid utrajanju od 30 dana, nakon čega će se održati javne rasprave na području Općine Maglaj a potom centralna Javna rasprava u Općini Maglaj.

Sastavni dio Odluke o Nacrta Prostornog Plana Općine Maglajje Odluka o provođenju koju treba usvojiti Općinsko vijeće i uputiti sa ostalom dokumentacijom na Javnu raspravu.

Nakon završenog postupka Javne rasprave i sumiranja prijedloga i mišljenja dokumentacija se dostavlja Nosiocu izrade Kantonalnom zavodu za urbanizam i prostorno uređenje za izradu PRIJEDLOGA Prostornog plana.

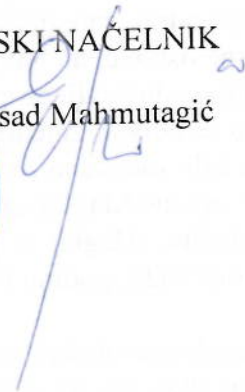
Na osnovu navedenog predlažemo Općinskom vijeću Maglaj da razmotri predloženu Odluku o usvajanju Nacrta Prostornog plana Općine Maglaj i Odluku o provođenju kako bi se nastavili dalji postupci navedeni u ovim aktima.

POMOĆNIK OPĆINSKOG NAČELNIKA
PO OVLAŠTENJU
Nedžad Čatić



OPĆINSKI NAČELNIK

Mirsad Mahmutagić



**PROSTORNI PLAN OPĆINE MAGLAJ
(2017.- 2037.)**

**Faza izrade – Nacrt Prostornog plana
*Skraćeni tekst***

Zenica, juni 2024. god.

Nosilac izrade: Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje, Zenica

DIREKTOR:

Refik Zeković, dipl.ing.građ.

RADNI TIM:

Koordinator i voditelj: Samira Spahić - Rustempašić, dipl.ing.arh.

Saradnici

Bihorac Sabina, MA dipl.ing.arh.

Lemeš Melina, dipl.ing.arh.

Črnica Damir, dipl.ing.maš.

Čizmić Erna, Mr.sc.dipl.bio

Zahić Muamera, dipl.ecc.

Alagić Jasminka, bach. građ.

Imamović Damir, dipl.prav.

Grafička obrada

Črnica Damir, dipl.ing.maš.

Kovačević Saša, građ.teh.

Delić Jusuf, građ.teh.

Mahić Semir, el.teh.

Tehnička priprema:

Šuvalić Sanela, teh.sekr.

Almir Hrnjić, građ.teh.

Spahić Sulejman, kopirant

SARADNICI NA PRIPREMI PLANA:

- Nosilac pripreme: Općina Maglaj /Općinski načelnik/
Služba za urbanizam, geodetske i imovinsko-pravne poslove
- Općina Maglaj / Stručni tim
- Kantonalna ministarstva
- Federalni zavod za statistiku,
Služba za statistiku za područje ZE-DO kantona
- Javne ustanove
- Javna preduzeća
- JKP „Maglaj“ d.o.o.
- EP BiH ED Zenica
- EP BiH ED Zenica, PJD Maglaj
- EP HZHB
- Elektroprijenos BiH
- Udruženje građana „Fojničani“ Maglaj

SADRŽAJ TEKSTUALNOG DIJELA:

UVODNE NAPOMENE	7
OSNOVNE KARAKTERISTIKE OPĆINE MAGLAJ.....	7
1. OPĆI I POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA	10
1.1. OPĆI CILJEVI RAZVOJA OPĆINE MAGLAJ.....	42
1.2. POSEBNI CILJEVI RAZVOJA OPĆINE MAGLAJ.....	10
2. PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA	19
2.1. STANOVNIŠTVO.....	19
2.1.1. Broj stanovnika	19
2.1.2. Prirodno i migraciono kretanje stanovništva.....	20
▪ Gustoća naseljenosti i prostorni razmještaj stanovništva	22
▪ Projekcija broja stanovnika 2017– 2037godine.....	22
2.2. SISTEM NASELJA I HIJERARHIJSKI CENTRI	23
2.3. URBANA PODRUČJA I GRAĐEVINSKA ZEMLJIŠTA VAN URBANIH PODRUČJA	27
2.4. POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE.....	33
2.5. ŠUME I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE.....	34
▪ Kategorije šumskog zemljišta	35
▪ Izdvajanje šuma visoke zaštitne vrijednosti (HCVF)	35
2.6. MINERALNE SIROVINE.....	37
2.7. VODE I VODENE POVRŠINE	37
2.7.1. Hidrografske karakteristike	37
2.7.2. Izvorišta vode za piće	38
2.8. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA.....	39
2.8.1. Vodosnabdijevanje	39
2.8.1.1. Javni gradski vodovod	39
2.8.1.2. Lokalni vodovodi	40
2.8.2. Tretman otpadnih voda.....	41
2.8.3. Komunalni objekti	42
- Deponija industrijskog otpada „Natron-Hayat“.....	43
2.8.3.1. Groblja.....	44
2.8.3.2. Tržnice	45
2.9. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA.....	45
• 2.9.1. ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA	48
2.9.2. PLINOVODNA INFRASTRUKTURA.....	52
2.9.3. TERMOENERGETSKA INFRASTRUKTURA.....	53
2.9.4. OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE	55
2.10. SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA I SISTEM VEZA.....	57
2.10.2. Sistem veza – PTT mreža i RTV	61
2.11. PRIVREDA I TURIZAM.....	62

2.11.1. Privreda	62
2.11.2. Poslovne zone	63
2.11.3. Turizam	64
2.12. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA	66
2.12.1. Obrazovanje.....	66
2.12.2. Kultura	73
2.12.3. Sport i fizička kultura	74
2.12.4. Uprava	76
2.12.5. Sudstvo	76
2.13. POSEBNO ZAŠTIĆENA PODRUČJA.....	77
2.13.1. Područja prirodnih vrijednosti	77
2.13.2. Kulturno-historijsko naslijeđe.....	78
2.13.3. Područja namjenjena za razvoj turizma	79
2.13.4. Područja posebne namjene – objekti i prostori od značaja za FBiH.....	79
2.14. UGROŽENOST I ZAŠTITA OKOLIŠA	80
2.15. MINSKA SITUACIJA.....	82
2.16. UGROŽENOST I ZAŠTITA PROSTORA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA ..	84
2.16.1. Procjena ugroženosti područja od elementarnih nepogoda, tehničkih katastrofa i ostalih nesreća.....	84
2.16.2. Mjere za ograničavanje negativnih efekata prirodnim i ljudskim djelovanjem izazvanih efekata	91
2.16.2.1. Prirodne nepogode	91
2.17. PROJEKCIJA OSNOVNE NAMJENE PROSTORA	92
3. PROJEKCIJA RAZVOJA PROSTORNIH SISTEMA.....	95
3.1. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA SISTEMA NASELJA	95
3.2. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA PRIVREDNE I JAVNE INFRASTRUKTURE	101
3.3. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA OKOLINE.....	42

SADRŽAJ GRAFIČKOG DIJELA:

PROJEKCIJA PROSTORNOG UREĐENJA:

1. IZVOD IZ PROSTORNOG PLANA ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA (2009-2029.)
2. OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE PROSTORA
3. URBANA PODRUČJA I GRAĐEVINSKA ZEMLJIŠTA VAN URBANIH PODRUČJA
4. POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE
5. ŠUMSKO ZEMLJIŠTE
6. SISTEM NASELJA
7. SAOBRAĆAJ I SISTEM VEZA
8. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA
9. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA
10. VODE I VODNA INFRASTRUKTURA
11. PRIVREDNO POSLOVNE ZONE
12. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA
13. PODRUČJA PRIRODNIH I KULTURNO-HISTORIJSKIH VRIJEDNOSTI
14. UGROŽENOST PROSTORA

PROJEKCIJA RAZVOJA PROSTORNIH SISTEMA:

15. PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA SISTEMA NASELJA
16. PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA PRIVREDNE I JAVNE INFRASTRUKTURE
17. PROSTORNI RAZVOJ OKOLINE
18. SINTEZNI PRIKAZ PLANIRANE NAMJENE KORIŠTENJA PROSTORA

UVODNE NAPOMENE

Prostornim planom Zeničko-dobojskog kantona 2009. - 2029. godine („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 4/09, 6/09 i 5/10), utvrđena je obaveza evidentiranja i usklađivanja prostorno-planske dokumentacije na području Kantona i svih dvanaest općina u Kantonu, kao i obezbjeđenje uslova za izradu planskih dokumenata propisanih Zakonom i Prostornim planom Kantona. Doneseni planski dokument šireg područja - Prostorni plan Zeničko-dobojskog kantona 2009. - 2029. godine („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 4/09, 6/09 i 5/10) obezbjeđuje, da se pri izradi Prostornog plana općine Maglaj preuzimaju, prilagođavaju, razrađuju i dopunjavaju planska opredjeljenja iz Prostornog plana Kantona, koja se odnose na prostor općine Maglaj.

U skladu sa Zakonom utvrđenim nadležnostima, Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje, kao sastavni dio Ministarstva za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline Zeničko-dobojskog kantona, uradio je „Analizu stanja prostorno-planske dokumentacije na području Zeničko-dobojskog kantona“, kojom je utvrđeno, u većini općina, nepostojanje, zastarjelost ili neusaglašenost podataka, naročito planskih dokumenata šireg područja (prostornih i urbanističkih planova općina).

Prostornim planom preuzimaju se i razrađuju planska opredjeljenja i politika korištenja zemljišta utvrđena planskim dokumentima šireg područja (*Prostornim planom Zeničko-dobojskog kantona i Federacije BiH*) za područje općine. Prilikom izrade Prostornog plana općine potrebno je brinuti o javnom interesu i općim ciljevima, ali i posebnim ciljevima prostornog razvoja usklađenim sa ekonomskim, privrednim, društvenim i historijskim razvojem od značaja za općinu Maglaj. Postupak pripreme, izrade i donošenje Prostornog plana općine utvrđuje se Zakonom o prostornom uređenju i građenju („Službene novine FBiH“, broj 63/04, 50/07 i 84/10), Odlukom o pristupanju izradi, Protokolom između Nosioca pripreme i Nosioca izrade i obuhvata slijedeće faze:

- 1) Priprema i izrada Prostorne osnove s koncepcijom razvoja,
- 2) Izrada Prednacrt, Nacrta i Prijedloga Prostornog plana.

OSNOVNE KARAKTERISTIKE OPĆINE MAGLAJ

Geografski i geoprometni položaj općine

Općina Maglaj je jedna od 12 općina Zeničko-dobojskog kantona, smještena uz rijeku Bosnu, 125 km sjeverno od glavnog grada Bosne i Hercegovine, Sarajeva i dio je ekonomske regije Centralna Bosna. Graniči sa općinama Doboje, Petrovo i Teslić iz Republike Srpske, Banovići iz Tuzlanskog kantona i općinama Tešanj, Zavidovići i Žepče iz Zeničko-dobojskog kantona.

Prije rata, tj. 1991. godine površina Općine je iznosila 385 km² sa 43.388 stanovnika. Nakon Dejtonskog sporazuma, prvobitne granice općine Maglaj su smanjene, a samim tim su smanjene površine sa šumama i kvalitetnim poljoprivrednim zemljištem, što je osiromašilo ekonomski potencijal općine u novim granicama. (Izvor podataka: LEAP)

Prema površini teritorije, općina Maglaj sada zauzima površinu od cca 23.876,72 ha (proračunato iz *GIS baze podataka Zavoda*), a po popisu stanovnika iz 2013. godine općina broji 23.146 stanovnika.

Teritorija općine se sastoji od 40 naseljenih mjesta (*Federalni Zavod za statistiku*).

Općina Maglaj se nalazi u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine i obuhvata površinu od 238,77 km², što čini 0,91 % teritorije Federacije Bosne i Hercegovine.



Slika 1: Naseljena mjesta u općini Maglaj

Geoprometni položaj općine Maglaj u ZE-DO kantonu je zadovoljavajući, obzirom da se općina nalazi na najznačajnijim multimodalnim transportnim koridorima u Bosni i Hercegovini, korodiru V-c (A1), tj. pravcu Sjever-Jug i koridoru Xe, tj. pravcu Sjeveroistok-Jugozapad, dok u posljednje vrijeme sve više na značaju dobija i transportni koridor Žepče-Tuzla-Orašje, sa vezom preko iner-regionalnog čvora na području Žepča sa koridorom Vc (A1). Kroz općinu prolazi magistralna cesta M-17, u dužini od 18,15km i dvije regionalne ceste, u dužini od od 24,19 km (R465, R474 i R474b), što povoljno utiče na geoprometni položaj općine, tj. na saobraćajnu povezanost unutar kantona, države i šire.

Kroz općinu Maglaj prolazi i željeznička pruga Šamac-Sarajevo-Ploče, koja je od regionalnog značaja i predstavlja veoma bitan transportni pravac za povezanost općine Maglaj kako na općinskom tako na regionalnom i međudržavnom nivou u dužini od 13,23 km.

Geomorfološke biogeografske karakteristike

Općinu karakterizira visok stepen prirodnih raznolikosti na cijelom teritoriju.

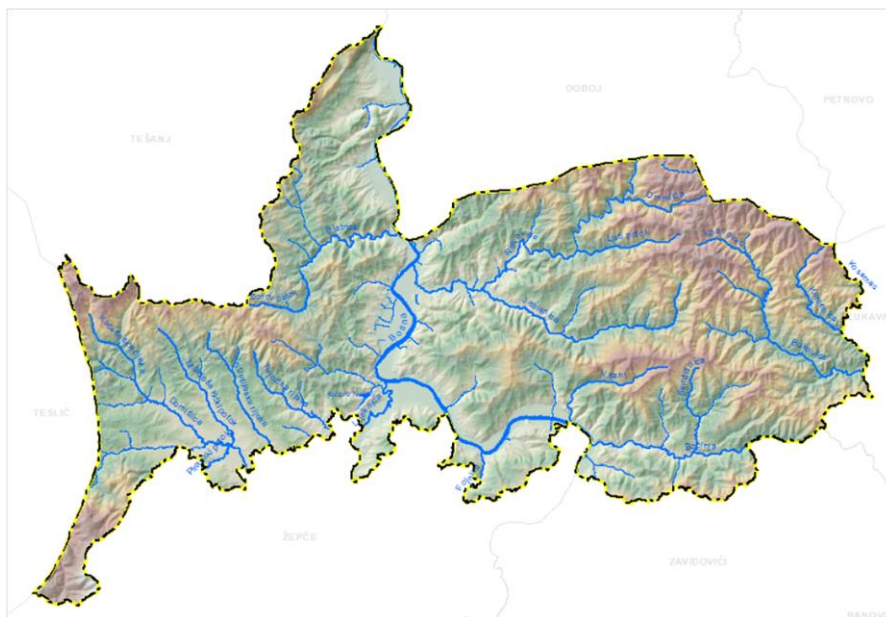
Reljef općine ima karakteristike prelaza iz nizijskog u planinsko područje, sa dobrim rasporedom prirodnih bogatstava, šume, rijeke, obradiva poljoprivredna zemljišta, mineralna bogatstva (istražena i neistražena), te ima raznovrstan biljni i životinjski svijet.

1. Dolina rijeke Bosne
2. Planina Ozren sa obroncima
3. Obronci planine Vlašić i Borje

Najniža tačka ima nadmorsku visinu od 163 m, dok je najviša tačka nadmorske visine 917 m. Morfometrijska reljefna raščlanjenost nije izrazita i pokazuje prosječni hipsometrijski raspon od 200 m u dolini rijeke Bosne do 800 m na istoku općine Maglaj.

Postoji stanište endemske biljne vrste halačija (lat. *Halacsya sendtneri* Boiss Dorfer) u rejonu Moševački šiljak – Rudine. Grad Maglaj, kao najveće naseljeno mjesto u općini, nalazi se na nadmorskoj visini od 169 metara.

Hidrološke karakteristike



Slika 1 Hidrološka situacija

Najveća rijeka koja protiče središtem općine je rijeka Bosna koja pripada Crnomorskom slivu. Pored rijeke Bosne, značajni su još vodotoci kao što su Jablanica, Bistrica, Liješnica i Fojnica.

Značajan resurs su i podzemne vode zadovoljavajućeg kvaliteta iz aluviona rijeke Bosne, koji se proteže ispod grada Maglaja i nalazi na dubini 7-12 metara ispod kote tla i podzemne kapilarne vode velikih dubina odličnog kvaliteta (voda za flaširanje) na 50-120 metara ispod kote tla. Vrelo Kiseljak pored puta M-17 u Moševcu je od pamtivijeka u lokalnim okvirima korišteno kao prirodna mineralna voda za piće, bogata mineralima, posebno željezom, sumporom i magnezijem.

1. OPĆI I POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA

1.1. OPĆI CILJEVI RAZVOJA OPĆINE MAGLAJ

Opći ciljevi prostornog razvoja utvrđeni su Prostornim planom Zeničko-dobojskog kantona 2009. - 2029.g. ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 4/09, 6/09 i 5/10), koji su u skladu sa principima prostornog planiranja i korištenja zemljišta na području Federacije Bosne i Hercegovine, a koji su preuzeti i u postupku utvrđivanja ciljeva koje je potrebno postići projekcijom razvoja svih segmenata života i rada na području općine Maglaj i koji su definirani Prostornim planom općine Maglaj za period 2017.-2037.g., a odnose se na:

- poštivanje ljudskih prava kao osnovnog principa u planiranju i organizovanju prostora,
- valorizaciju i zaštitu vrijednosti prirodnih resursa, prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa,
- obezbjeđivanje dostupnosti svim izvorima materijalnih dobara, potrebnih za dostojan standard života bez ugrožavanja okoline,
- stvaranje uslova za dostupnost obrazovanju, nauci, kulturi, zdravstvu i socijalnoj zaštiti svakom stanovniku,
- uključivanje stanovnika u proces planiranja i provođenje planova,
- profiliranje prostora općine kao ambijenta unosnog, održivog i visokoprofitabilnog poslovanja,
- stvaranje ambijenta ugodnog življenja, podizanjem kvaliteta stanovanja, vodosnabdijevanja, tehnološki kontrolisanog načina odvođenja i tretmana otpadnih voda, snabdijevanja energentima, saobraćajne dostupnosti i povezanosti, urbanog zelenila, zaštite okoline, socijalne sigurnosti, obrazovanja, zdravstva, kulture i sporta,
- obezbjeđivanje kvalitetne komunikacione povezanosti sa Evropom, regionom jugoistočne Evrope i svijetom,
- reduciranje nepovoljnih uticaja na prirodnu i urbanu sredinu zagađenu industrijom, saobraćajem i dejstvima koja imaju direktan uticaj na neposrednu okolinu (minirani prostori nastali u toku rata, klizišta, područja erozije, eksploataciona polja i sl.).

1.2. POSEBNI CILJEVI RAZVOJA OPĆINE MAGLAJ

Održivi prostorni razvoj i uređenje:

- razvijen pristup infrastrukturi i turizmu, uz korištenje geostrateških položaja regija i jaka obaveznost prema okolišu,
- visoko razvijeno tržište rada, bazirano na prilagođenim ljudskim resursima i tehnološkim ostvarenjima,
- razvijena socijalna kohezija, koju održavaju partnerstvo i saradnja između privatnog i javnog sektora,
- razvoj turističke ponude zasnovane na lokalnim turističkim resursima,
- jačanje kapaciteta za privlačenje domaćih i inostranih investicija, radi povećanja zaposlenosti i izvoza,
- razvoj preduzetničke infrastrukture, poslovnih zona i usluga za podršku privrednicima,
- profiliranje prostora kao ambijenta profitabilne ekonomije,
- uvođenje tržišnog sistema korištenja zemljišta,

- promocija i privlačenje investicija u ciljane turističke oblasti.
- racionalna organizacija, korištenje i zaštita prostora
- očuvanje pejzažne i biološke raznolikosti
- racionalno i održivo korištenje prirodnih resursa u skladu sa zaštitom životne sredine
- zaštita prirodnog nasljeđa općine
- uspostava zaštićenih područja
- smanjenje štetnih i negativnih uticaja na životnu sredinu i stanovništvo općine Maglaj
- obavezna sanacija, zatvaranja i rekultivacija prostora na kojem je smještena gradska deponija komunalnog otpada
- obavezna sanacija deponije industrijskog otpada
- uspostava integralnog sistema upravljanja otpadom i prelazak na regionalni koncept odlaganja
- uspostava reciklažnog dvorišta sa svim pratećim sadržajima
- vršiti redovan monitoring stanja kvalitete zraka, tla i vode

Održivo korištenje prirodnih resursa:

- Eksploatacija mineralnih sirovina može se vršiti samo uz preduslov očuvanja okoliša i ispunjavanje normi zaštite okoline.
- Eksploataciju mineralnih sirovina vršiti tako da se obezbijedi stabilnost terena iznad i u neposrednoj blizini eksploatacionih radova;
- Za vrijeme eksploatacionih radova neophodno je voditi računa o mreži podzemnih voda, te na vrijeme spriječiti njeno presijecanje ili uništavanje.
- Nakon završenih eksploatacionih radova, inicirati kod korisnika eksploatacije, (površinske i podzemne) izradu projektne dokumentacije i izvođenje radova na rekultivaciji zemljišta (tehnička ili biološka rekultivacija), u skladu sa Zakonom o rudarstvu i Zakonom o prostornom uređenju i građenju;
- Obavezna rekultivacija površinskih eksploatacija;
- Stimulirati razvoj poljoprivredne djelatnosti
- Pospješiti i unaprijediti kvalitet zemljišta korištenjem hidro i agromeliracionih mjera
- Voditi računa o količini upotrebljenih pesticida, herbicida i insekticida u poljoprivredne svrhe
- Zaštititi najkvalitetnije kategorije zemljišta koje spadaju u I i II agrozonu (bonitetne kategorije I, II, III, Iva i Ivb).
- Smanjiti negativan trend zauzimanja najkvalitetnijih bonitetnih kategorija zemljišta;
- Pospješiti kvalitet zemljišta primjenom agrotehničkih i hidromelioracionih mjera;
- Strogo voditi računa o upotrebi pesticida i herbicida u poljoprivredne svrhe, poštovati Direktivu 2009/128/EZ o održivoj upotrebi pesticida;
- Vršiti redovan monitoring stanja tla i njegove eventualne kontaminiranosti teškim metalima i raznim štetnim agensima;
- U slučaju izvođenja sanacionih radova obavezno je deponovanje površinskog sloja zemljišta koje će se nakon završetka radova vratiti na mjesto sa kojeg je uzeto;
- Vrijedno šumsko tlo zaštititi u skladu sa šumskogospodarskom osnovom koja se radi za svaki ŠGP na period od deset godina;

- Očuvanje ekoloških, ekonomskih i socijalnih funkcija šume;
- Gospodariti šumom i šumskim zemljištem na racionalan i ekološki održiv način;
- Nastojati očuvati biodiverzitet sa posebnim akcentom na očuvanju autohtonih biljnih i životinjskih vrsta;
- Strogo voditi računa o zaštiti kategorije šuma sa posebnom namjenom u okviru kojih se nalaze vodozaštitne zone ili pak zaštićena područja;
- Održavati zdravstveno stanje šume, te vršiti sanitarne sječe tamo gdje je to neophodno;
- Akcenat na redovnom pošumljavanju;
- Spriječiti uništavanje zemljišta i ilegalne sječe šume;
- Vrijedne šumske resurse treba štiti u skladu sa trenutno važećom šumskogospodarskom osnovom za dati ŠGP „Natron-Usorsko-Ukrinsko“
- Uspostava zaštićenih područja „Matinski vis“ i „Mokra Megara“
- Zaštita staništa koja su locus classicus vrste Halačija sendtneri (IV kategorija zaštite)
- Redovno certificiranje ŠGP-ova
- Voditi računa o zaštitnim šumama i šumama sa posebnom namjenom, kao i o šumama sa visokom zaštitnom vrijednošću (HCVF šume)
- Zaštiti vodotokove i područja uz vodotokove od zagađenja;
- Poštovati smjernice Strategije upravljanja vodama FBiH za period 2010-2022.g.;
- Donošenje Plana upravljanja vodama na nivou općine kako bi se zaštitio ovaj vrijedni prirodni resurs;
- Izgraditi sisteme za odvodnju sa prečišćavanjem otpadnih voda na području općine;
- Spriječiti uticaj štetnih procjednih voda sa tijela deponije na rijeke;
- Osigurati zaštitu svih izvorišta na teritoriji općine Maglaj shodno važećoj zakonskoj regulativi, te osigurati sprovođenje sanitarnih zona zaštite;
- Stvoriti uslove za razvoj sportskog ribolova, omogućiti razvoj ribogojstva u gornjim tokovima rijeka gdje je to moguće;
- Osigurati uslove za lokaciju rekreativnih sadržaja;
- Sunčevu energiju koristiti preko pasivnih i aktivnih sistema za neposrednu pretvorbu sunčeve u električnu energiju;
- Koristiti biomasu kao izvor energije iz poljoprivrednog i šumskog otpada i ostataka, i iz goriva deriviranih iz komunalnog i sličnog otpada.
- Integriranje mjera zaštite okoliša u sistem upravljanja kompanijom / privrednim društvom

Infrastrukturni sistemi

Vodosnabdijevanje

U skladu s nacrtom „Vodne politike u BiH“ iz 2011. godine i općim ciljevima za komunalna preduzeća, ovi ciljevi se mogu opisati kako slijedi:

- Osigurati zaštitu kvaliteta površinskih i podzemnih izvora vode kako bi se postigao dobar ekološki i hemijski status površinskih voda, kao i dobar kvantitativni i hemijski status podzemnih voda;
- Omogućiti vodosnabdijevanje koje će osigurati održivo zadovoljenje potreba sadašnjih i budućih generacija, kao i potreba ekosistema;

- Osigurati adekvatnu zaštitu za ljude i dobra u ekstremnim hidrološkim situacijama;
- Poboljšati javno zdravlje obezbjeđujući čistu vodu za piće i higijenske potrebe, te pouzdanu uslugu odvodnje otpadnih voda.

Osnovni ciljevi pružanja usluga za unapređenje vodovodne infrastrukture općine Maglaj su:

- Kontinuirano vršiti rekonstrukciju gradske vodovodne mreže, u cilju sprečavanja gubitaka koji danas iznose oko 49 %. Smanjenje gubitaka pitke vode će stvoriti pretpostavke za priključenje novih korisnika, bez potrebe za dodatnim izvorštima i povećanjem prerade vode;
- Kontinuirano raditi na smanjenju procenta neobračunate vode;
- Uspostaviti SCADA sistem;
- Vršiti monitoring vodnih resursa koji su u funkciji i poduzimati aktivnosti u iznalaženju novih mogućnosti, naročito za područja koja oskudjevaju vodom za piće;
- Osigurati uspostavljanje registra područja podzemnih voda koje su namjenjene za piće, sukladno evropskim odredbama o uspostavljanju okvira za djelovanje zajednice u oblasti politike voda;
- Obezbjediti kvalitetno i kontinuirano snabdijevanje vodom za piće na području cijele općine, te u skladu s tim napraviti program vodosnabdijevanja sela i naselja: Jablanica, Ravna i Liješnica i drugih lokaliteta koji nemaju riješen problem opskrbe vodom. Kao prijelazno rješenje, do konačnog ustrojstva ove oblasti, uspostaviti kvalitetan menadžment za upravljanje vodovodima u postojećem obliku, prije svega radi smanjenja utjecaja na zdravlje ljudi kroz redovnu kontrolu i provođenje mogućih mjera zaštite;
- Za sva izvorišta vode koja se koriste za vodosnabdijevanje utvrditi zone sanitarne zaštite, uz donošenje Odluke o provođenju zaštite izvorišta;
- Zone sanitarne zaštite utvrđene odlukom o zaštiti izvorišta, kao i prostor rezerviran za uspostavljanje zona sanitarne zaštite za izvorišta koja se koriste i za koje nije donesena Odluka unijeti u Plan upravljanja vodama;
- Sve lokalne vodovode uvesti u zakonske okvire, prema Zakonu o vodama Zeničko-dobojskog kantona (registrirati, izraditi minimum tehničke dokumentacije, te za njih pribaviti vodne i upotrebne dozvole);
- Prema istom Zakonu, osigurati samoodrživost mjesnih vodovoda. Pod ovim se podrazumijeva tekuće investiciono održavanje objekata mjesnog vodovoda, sredstva za amortizaciju i troškovi propisanih pregleda o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće i za dezinfekciju. Ova sredstva se mogu osigurati ugradnjom mjerača potrošnje za svakog pojedinačnog korisnika i pravednom naplatom;
- Provoditi aktivnosti na okrupnjavanju lokalnih mjesnih i seoskih vodovoda, koji neće biti obuhvaćeni gradskim vodovodnim sistemom, kroz rekonstrukciju i dogradnju;
- Ukoliko mjesni vodovodi nisu u stanju sami osigurati samoodrživost, uvesti ih u zakonske okvire, izvršiti njihovu rekonstrukciju i predati ih JKD na upravljenje.

Tretman otpadnih voda

Glavni ciljevi razvoja sistema odvodnje otpadnih voda u planskom periodu su:

- Omogućiti nesmetano funkcioniranje postojećeg sistema za prikupljanje i odvodnju sanitarnih i oborinskih otpadnih voda;
- Omogućiti ispravno funkcioniranje sistema odvodnje za vrijeme obilnih oborina, smanjujući rizik od poplava i posljedične zdravstvene i ekonomske opasnosti;

- Unaprijediti i proširiti postojeće servisno područje sistema za prikupljanje otpadnih voda na kompletno uže urbano područje općine i prigradska naselja do kraja planskog perioda, čime će se omogućiti funkcionalnije upravljanje i povećati broj stanovnika priključenih na sistem odvodnje;
- Izgraditi primarnu kanalizacijsku mrežu u ruralnom dijelu općine;
- U slučaju razvoja novih industrijskih i poljoprivrednih kapaciteta (farmi) na obuhvatu općine, izgraditi sisteme za tretman industrijskih i poljoprivrednih otpadnih voda, pročišćavanjem istih do određenog stepena, prije njihovog uvođenja u sistem javne kanalizacije ili u recipijent, ako iste zbog udaljenosti nije moguće priključiti na sistem javne kanalizacije;
- U slučaju razvoja novih industrijskih kapaciteta na obuhvatu općine Maglaj, isti će morati izgraditi vlastite uređaje za tretman tehnoloških otpadnih voda prije ispuštanja u gradsku kanalizaciju, te vršiti monitoring vlastitih tehnoloških otpadnih voda u skladu sa uvjetima iz Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije („Službene novine F BiH“, broj: 101/15 i 1/16);
- Za sve postojeće i planirane poljoprivredne kapacitete (farme) na obuhvatu općine Maglaj, izgraditi sisteme za tretman poljoprivrednih otpadnih voda, pročišćavanjem istih do određenog stepena, prije njihovog uvođenja u sistem javne kanalizacije ili u recipijent, ako iste zbog udaljenosti nije moguće priključiti na sistem javne kanalizacije;
- Donošenje tehničko-tehnoloških mjera za rješavanje problema procjednih voda gradske deponije „Nekolj“, kojim bi se onemogućilo difuzno zagađenje tla i vodotoka;
- Smanjiti broj direktnih ispusta u vodne resurse;
- Nastaviti realizaciju Glavnog projekta fekalne kanalizacije za naselje Misurići;
- Odrediti tačnu lokaciju i izgraditi postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV), čime će se pridonijeti provedbi pravne stečevine EU, a naročito Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEC), dopunjeno s federalnim „Pravilnikom o uvjetima za ispuštanje u prirodne recipijente i sisteme javne kanalizacije“;
- S obzirom na konfiguraciju terena i prostornu disperziju stanovništva u općini, predviđa se i mogućnost izgradnje lokalnih prečišćavača otpadnih voda za novošeherski kraj i Kosova. Također predvidjeti i mogućnost izgradnje nekonvencionalnih prečišćavača Bio tipa;
- Izvršiti razdvajanje sanitarne i oborinske kanalizacije u naseljima izvan centralnog gradskog područja, a sve buduće kanalizacijske sisteme izvoditi kao separatne;
- Izraditi elaborat zaštite od poplava sliva rijeke Bosne.

Energetska infrastruktura

Elektroenergetska infrastruktura

Jedan od ciljeva elektroenergetskog sektora u BiH je kreirati osnove za uspostavu standarda koji se primjenjuju u EU, odnosno ispuniti obaveze BiH unutar Energetske zajednice jugoistočne Europe, a s krajnjim ciljem efektivne integracije u EU.

Osnovni ciljevi za planski period su:

- Prilagođavanje postojećih i izgradnja novih elektroenergetskih kapaciteta radi obezbjeđenja sigurnosti napajanja el. energijom postojećih i planiranih novih potrošača na području općine Maglaj;
- Obezbijediti kvalitet isporuke električne energije u skladu sa standardima kvaliteta;

- Povećanje energijske efikasnosti u svim segmentima sistema proizvodnje, distribucije, snabdijevanja i korištenja energije;
- Svoj razvoj treba temeljiti na iskorištenju postojećih prirodnih resursa za proizvodnju električne energije, s ciljem dostizanja ekonomskog rasta i socijalne stabilnosti;
- Ulagati u alternativne izvore energije na području cijele općine, te u metode učinkovitog korištenja električne energije, kojima se u prošlosti posvećivalo premalo pažnje;
- Odrediti lokacije za izgradnju fotonaponskih postrojenja za iskorištenje energije sunca;
- Raditi na zadovoljenju okolinskog aspekta proizvodnje električne energije:
 - Zadovoljiti EU standarde u pogledu graničnih vrijednosti emisija iz termoelektrana;
 - Pobojšati efikasnost (prevashodno u proizvodnji termoelektrana);
- Povećati kapacitete na bazi obnovljivih izvora;
- Raditi na smanjenju distribucijskih gubitaka, te povećanju pouzdanosti i smanjenju radnih troškova;
- U gušće naseljenim područjima i na lokacijama postojećih i planiranih poslovnih zona treba planirati zamjenu postojećih stubnih trafostanica sa slobodno stojećim, a nadzemnih dalekovoda srednjenaponskim podzemnim kablovima (20) 10 kV, što bi omogućilo brži razvoj na tim lokalitetima. U skladu s ovim, planirati i izmještanje pojedinih dalekovodnih koridora;
- Detaljno razmotriti tri predviđena lokaliteta hidrocentrala na rijeci Bosni (HE „Bradići” („Komšići”), HE „Maglaj”, HE „Šaj Kamen”), koji su predviđeni Prostornim planom ZE-DO kantona, te shodno dobijenim rezultatima ući u realizaciju pojedinih projekata. HE „Bradići” se nalazi na granici između općina Maglaj i Žepče, HE „Maglaj” između općina Maglaj i Doboj, a HE „Šaj Kamen” na tromeđi općina Maglaj, Doboj i Tešanj. Sve tri HE su planirane kao protočne hidroelektrane. Pri tome treba imati u vidu odredbe Zakona o dopunama Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, broj: 61/22), kojima se nalaže da se izdavanje energetske dozvola za male hidroelektrane obustavlja, izuzev za male hidroelektrane na gravitacionim vodovodima. Mala hidroelektrana (mHE) je hidroenergetski objekt instalirane snage do i uključivo 10 MW.
- Primjenjivati podsticajne mjere za proizvodnju električne i toplinske energije od ostalih obnovljivih izvora energije na području općine Maglaj, prema Uredbi o podsticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije i određivanju naknada za podsticanje;
- Elektrodistributivna mreža kao dio elektroenergetskog sistema, koji služi za dovođenje električne energije, treba zadovoljavati ograničenja u pogledu opterećenja i vrijednosti napona te pružati zadovoljavajuću kvalitetu električne energije;
- Distribucija električne energije je djelatnost lokalnog karaktera, stoga planove izgradnje pojedinačnih većih objekata (primarnih trafostanica i primarnih vodova) ne treba u dugoročnom razdoblju smatrati konačnim, već je uvijek moguća potreba većeg ili manjeg dodatnog usklađivanja sa detaljnijim lokalnim razvojnim planovima;
- Veći dio postojećeg sistema distribucije električne energije na srednjem naponu temelji se na dva stepena transformacije (110/35 kV i 35/10 kV) te dvije mreže srednjeg napona (35 kV i 10 kV). Dugoročno posmatrano, cilj je postojeći sistem transformirati u sistem sa jednim srednjenaponskim nivoem (20 kV) i jednom direktnom transformacijom (110/20 kV). Stoga se razvoj mreže srednjeg napona temelji na dva djelomično povezana načela: zamjena naponskog nivoa 10 kV sa 20 kV i postupno uvođenje direktne transformacije 110/10(20) kV te ukidanje mreže 35 kV;

- Razvoj mreže niskog napona treba temeljiti na slijedećim načelima: kratki izvodi niskog napona i pojednostavnjene trafostanice 10(20)/0,4 kV s transformatorima relativno male nazivne snage i kratkom priključnom mrežom niskog napona;
- Pri planiranju razvoja složenog sistema kakav je distribucija električne energije, planirati stalnu modernizaciju, odnosno postupnu zamjenu pojedinih uređaja novim i modernijim te ugradnju savremenih uređaja koji doprinose pouzdanijem pogonu distributivne mreže i kvalitetnijem napajanju njenih korisnika;
- Nastaviti sa unaprjeđenjem energijski efikasne javne rasvjete u gradskom području i šire, prema novim sistemima upravljanja.
- U cilju daljeg poboljšanja energijske efikasnosti i smanjenja troškova eksploatacije, nastaviti rekonstrukciju sistema javne rasvjete i modernizirati njegovo upravljanje i kontrolu. Unaprjeđenje sistema javne rasvjete podrazumijeva zamjenu postojećih energetski neefikasnih rasvjetnih tijela sa efikasnijim i proširenje obuhvata javne rasvjete. Putem ove mjere potrebno je izvršiti i rekonstrukciju osvjjetljenja u javnim zgradama koje su u vlasništvu općine Maglaj radi postizanja energijske efikasnosti i smanjenja troškova i potrošnje električne energije.

Termoenergetska infrastruktura

- Smanjiti potrošnju energije od fosilnih goriva, primjenom principa energijske efikasnosti, ugradnjom toplinske izolacije i nove stolarije, prvenstveno u objektima javne namjene;
- Prema Elaboratu odabranog koncepta rješenja i strateškog okvira sistema centralnog grijanja na biomasu za općinu (2018. god.), kao i Tehničko–ekonomske studija za zone Z2 i Z4 (2021. god.), pristupiti izradi Glavnog projekta sistema daljinskog grijanja na biomasu sa toplanom na predloženoj lokaciji Poslovne zone Misurići, maksimalne toplinske snage 10 MW, te ući u realizaciju ovog projekta.
- Osnovati preduzeće koje će voditi aktivnosti na realizaciji projekta gradskog grijanja i kojem će biti povjereno upravljanje i održavanje sistema.
- Izgradnja novih i konverzija postojećih peći i kotlova u skladu sa čistom energijom.

Plinovodna infrastruktura

- Planirati plinifikaciju općine Maglaj u sklopu projekta izgradnje transportnog plinovoda (Bosanski) Brod – Zenica, koji je i dalje aktuelan u BH-Gasu i uvršten u razvojne strateške dokumente BiH / Federacije BiH: Okvirna energetska strategija BiH do 2035. iz 2018. god, Strateški plan i program razvoja energetskog sektora Federacije BiH iz 2009., te aktuelni Program javnih investicija Federacije BiH 2020 – 2022. Projekt je uvršten i u usvojenu Prostornu osnovu Prostornog plana Federacije BiH za period 2008.-2028., a relevantni podaci o projektu su uobzireni i pri izradi Prostornog plana posebnih obilježja na Koridoru VC – PPPPO „Koridor V-C“.
- Imajući u vidu prednosti plina kao energenta, planirati izgradnju priključka s magistralnog plinovoda Brod-Zenica i planirati plinifikaciju i unutar same općine Maglaj. Kompanija Natron-Hayat je već izrazila svoj interes za priključenje na planirani magistralni plinovod, a isto se može očekivati i od nekih drugih privrednih subjekata u općini Maglaj, prije svega za potrebe alternativnog načina grijanja u općini Maglaj.

Obnovljivi izvori energije i energijska efikasnost

- Primjenjivati podsticajne mjere za proizvodnju električne i toplinske energije iz obnovljivih izvora energije (OIEiEK) prema Uredbi o podsticanju proizvodnje električne energije iz

obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije i određivanju naknada za podsticanje („Službene novine Federacije BiH“ broj: 48/14). Tijelo nadležno za sprovođenje ovih mjera je Operator za OIEiEK, prema Zakonu o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije („Službene novine Federacije BiH“ broj 70/13 i 5/14);

- Poticanje proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora;
- Stimulirati postavljanje što većeg broja fotonaponskih panela na krovove zgrada u svrhu zagrijavanja prostorija, dobijanja tople sanitarne vode i za proizvodnju električne energije. Posebnu pažnju posvetiti i prioritet dati izgradnji mikro-sunčanih elektrana snage do 23 kW na krovovima objekata;
- Pristupiti izradi Studije bilansa energetske potrebe, koja bi analizirala potencijale i opskrbu iz novih/obnovljivih izvora energije na području općine Maglaj;
- Edukacija i promocija energetske efikasnosti i zelene gradnje;
- Utopljavanje javnih i objekata kolektivnog stanovanja.

Saobraćajna infrastruktura i sistemi veza

Saobraćajna infrastruktura

- Integracija općine u jedinstven sistem unutar Kantona.
- Integracija područja u jedinstven sistem unutar Općine, tj. Koncipirati jedinstven
- sistem gradske i tranzitne cestovne mreže.
- Potenciranje razvoja saobraćajne infrastrukture u skladu sa potrebama stanovnika.
- Saobraćajni impakti na okolinu moraju biti reducirani.
- Općenito poboljšanje saobraćajne usluge na postojećoj mreži saobraćaja sa
- izgradnjom novih.
- Poboljšati nivo usluga za mirujući saobraćaj.
- Uspostavljanje i adekvatanog nivoa usluga JGP-a.
- Rekonstrukcija i modernizacija evropskog željezničkog koridora Vc (Projekat željeznice
- II) gdje će se vršiti podizanje stepena opremljenosti infrastrukture na kompletnoj pruzi prema prihvaćenim „TER“(transevropske željeznice) evropskim standardima.
- U skorije vrijeme planirana je Glavna opravka po već postojećoj trasi.

Sistem veza

Unapređenje RTV sistema

- izgradnja novih objekata za BHT i FTV prijenos
- sanacija postojećih objekata,
- izrada strategije i projektnih rješenja za prelazak na digitalnu frekvenciju, čija realizacija se očekuje do kraja planskog perioda.

Razvoj i modernizacija telekomunikacijskog i poštanskog sistema

- izgradnja optičkih pravaca i pristupne mreže,
- rekonstrukcija komunikacione opreme na nivou općine,
- instalacija DSLAM-a za pružanje usluge ADSL,
- signal mobilne mreže povećati sa 100% pokrivenosti općine,
- razvoj poštanskog nivoa usluga, povećanjem poštanskih jedinica i potpunom, automatizacijom poštanskog šalterskog saobraćaja.

Održivi ekonomski razvoj:

- razvijen pristup infrastrukturi i turizmu, uz korištenje geostrateških položaja regija i jaka obaveznost prema okolišu,
- visoko razvijeno tržište rada, bazirano na prilagođenim ljudskim resursima i tehnološkim ostvarenjima,
- razvijena socijalna kohezija, koju održavaju partnerstvo i saradnja između privatnog i javnog sektora,
- razvoj turističke ponude zasnovane na lokalnim turističkim resursima,
- jačanje kapaciteta za privlačenje domaćih i inostranih investicija, radi povećanja zaposlenosti i izvoza,
- razvoj preduzetničke infrastrukture, poslovnih zona i usluga za podršku privrednicima,
- profiliranje prostora kao ambijenta profitabilne ekonomije,
- uvođenje tržišnog sistema korištenja zemljišta,
- promocija i privlačenje investicija u ciljane turističke oblasti.

Demografski razvoj :

- Stvaranje uslova za normalizaciju ukupnih demografskih procesa i poklanjanje potrebne pažnje obnavljanju stanovništva,
- Stvaranje uslova za demografsku revitalizaciju i obnavljanje naseljavanja ruralnih područja.

Upravljanje razvojem:

- U cilju skladnog i ravnomjernog ekonomskog, socijalnog i prostornog razvoja općine Maglaj neophodno je usvojiti koncept stalnog strateškog i projektno usmjerenog programiranja razvoja.

2. PROJEKCIJA PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. STANOVNIŠTVO

2.1.1. Broj stanovnika

Broj stanovnika u Maglaju u odnosu na popis iz 1991. godine značajno je smanjen, kada je na području općine živjelo 43.388 stanovnika. Razlog značajnog smanjenja broja stanovnika leži u činjenici da je više naseljenih mjesta (Donja Paklenica, Gornja Paklenica, Osojnica, Rječica Donja, Rječica Gornja, Striježevica, Trbuk) prema Dejtonskom sporazumu pripalo Gradu Doboju/RS a što je rezultiralo smanjenjem od 3.991 stanovnika), dok je deset naseljenih mjesta na južnom dijelu općine (Adže, Čusto Brdo, Globarica, Grabovica, Komšići, Ljubatovići, Matina, Pire, Ponijevo, Radunice) pripalo Općini Žepče i što je rezultiralo smanjenju od 5.105 stanovnika, a shodno Odluci Visokog predstavnika o integraciji Općine Žepče.

Tabela 1. Broj stanovnika poslije Dejtonskog razgraničenja

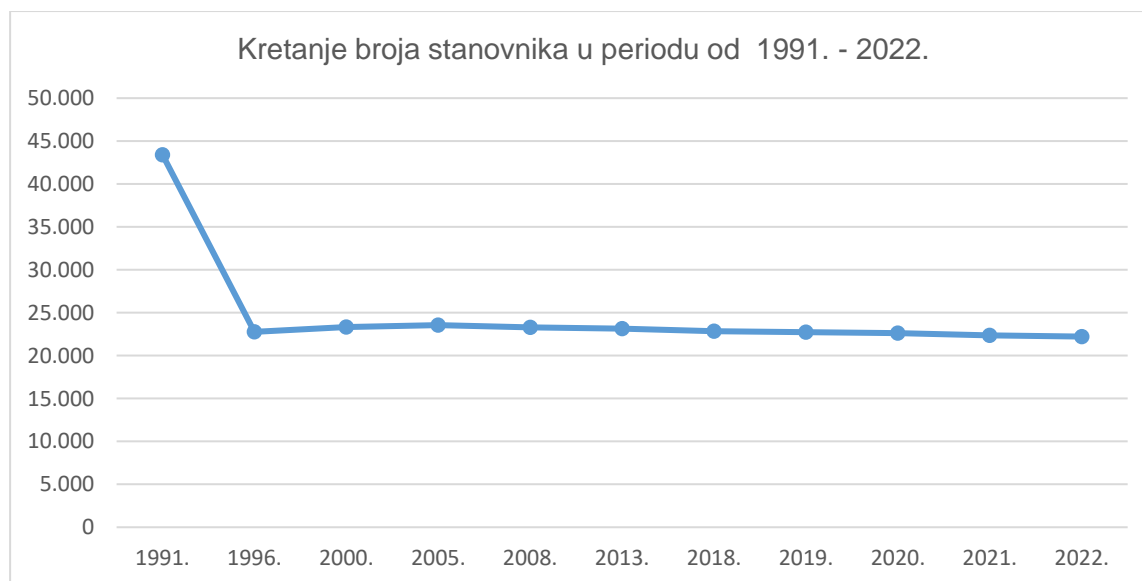
OPĆINA	Prije dejtonskog razgraničenja	Poslije dejtonskog razgraničenja	3:4
Maglaj	43.388	39.327	90,60

Naredna tabela i grafički prilog ilustruju sve ove procese koji se odvijaju od 1991. godine do 2013.

Tabela 2. Broj stanovnika u periodu 1991. – 2022.

OPĆINA	POPIS 1991.	1996.	2000.	2005.	2008.	POPIS 2013.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Maglaj	43.388	22.761	23.318	23.560	23.301	23.145	22.845	22.730	22.634	22.377	22.220

Izvor podataka: Popis Federalnog Zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine, procjene osim za 1991. i 2013. godinu kada su uzeti konačni rezultati Popisa stanovništva



Grafikon 1. Kretanje broja stanovnika u periodu 1991.-2022.

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

Međutim, kada se bolje sagleda i zumira period 2013.–2018., jasno je da je pad i dalje veoma drastičan, posebno zato što se radi o mnogo kraćem periodu.

Općinu Maglaj čini 40 naseljenih mjesta organizovanih u 20 mjesnih zajednica. Po popisu stanovništva iz 1991. godine općina je brojala 43.388 stanovnika. Prema popisu stanovništva iz 2013. godine, Općini Maglaj ima 23.146 stanovnika. Procjene Federalnog zavoda za statistiku govore da u Maglaju trenutno u živi 22.730 stanovnika, što ukazuje na depopulaciju stanovništva na području općine.

Tabela 3 Broj domaćinstava prema broju članova i tipu naseljenog mjesta za Zeničko-dobojski kanton i općinu Maglaj prema popisu iz 2013. godine¹

Teritorija / Tip naseljenog mjesta	Ukupno	Broj članova								Pros. broj članova domaćinstva
		1	2	3	4	5	6	7	8 i više	
ZDK Ukupno /	121.139	20.383	29.234	27.207	28.049	10.450	3.802	1.245	769	3,00
ZDK Gradsko /	46.383	9.753	12.352	11.104	9.594	2.455	754	205	166	2,71
ZDK Ostalo /	74.756	10.630	16.882	16.103	18.455	7.995	3.048	1.040	603	3,18
Maglaj Ukupno /	7.687	1.351	1.858	1.671	1.746	601	304	82	74	3.01
Maglaj Gradsko /	2.299	516	627	540	462	99	38	9	8	2.65
Maglaj Ostalo /	5.388	835	1.231	1.131	1.284	502	266	73	66	3.16

Ukupan broj domaćinstava prema zvaničnom popisu stanovništva iz 2013. godine na području općine Maglaj iznosio je 7.687 domaćinstava, sa prosječnim brojem 3,0 članova po domaćinstvu.²

2.1.2. Prirodno i migraciono kretanje stanovništva

Tabela 4 Prirodno kretanje stanovništva

Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodni Priraštaj	Vitalni index
2013.	183	205	-22	89,26
2014.	191	205	-14	93,17
2015.	192	218	-26	88,07
2016.	201	224	-23	89,73
2017.	223	209	14	106,69

¹ Popis stanovništva 2013. godine, broj domaćinstava prema broju članova i tipu naseljenog mjesta, po općinama/gradovima, <https://www.popis.gov.ba/popis2013/knjige.php?id=2>

² Agencija za statistiku BiH, www.statistika.ba, <http://www.statistika.ba/?show=9#link1>.

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

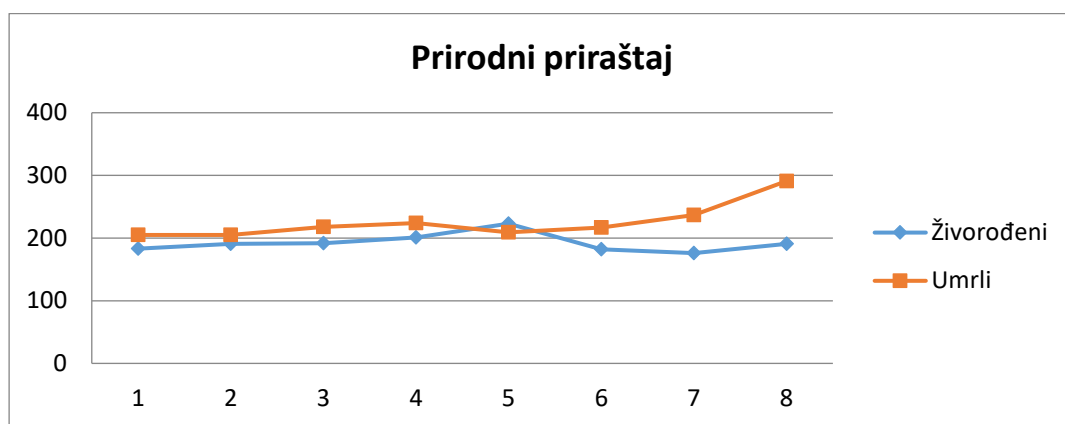
Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodni Priraštaj	Vitalni index
2018.	182	217	-35	83,87
2019.	176	237	-61	74,26
2020.	191	291	-100	65,63

Izvor: Federalni zavod za statistiku Bosne i Hercegovine

Iz prethodne tabele se nameću sljedeći zaključci:

- Opšta slika prirodnog kretanja stanovništva: natalitet opada, mortalitet raste, prirodni priraštaj se smanjuje.

Pokazatelji prirodnog kretanja stanovništva ukazuju na negativan trend u prethodnim godinama, gdje je zabilježen rast broja umrlih odnosno smanjenje broja živorođenih, što je dovelo do stalnog pada prirodnog priraštaja.³



Grafikon 2 Trend prirodnog priraštaja

Kada se posmatraju migracije na području općine Maglaj od 2018. do 2022 godine, može se uočiti da općina Maglaj ima negativnu migracijsku bilancu, a što je detaljno prikazano u sljedećoj tabeli.

Tabela 5 Migracije između Federacije BiH prema RS, BD BiH i inozemstvu za općinu Maglaj⁴

God.	Broj doseljenih u općinu Maglaj					Broj odseljenih iz općine Maglaj					Saldo migracija
	Ukupno	iz FBiH	iz RS	iz BD BiH	Iz inozemstva	Ukupno	u FBiH	u RS	u BD BiH	U inozemstvo	
2018.	197	157	40	-	241	168	36	1	36	-44
2019.	129	107	22	-	218	155	35	2	26	-89
2020.	127	111	16	-	180	143	21	1	15	-53

³Da bi se osigurala jednostavna reprodukcija stanovništva, u smislu obnavljanja generacija, ukupna stopa fertiliteta morala bi iznositi 2,1 dijete po jednoj ženi u fertilnoj dobi, a ako je bruto stopa reprodukcije manja od 1,02 tada nije osigurano jednostavno obnavljanje stanovništva. Nejašmić I., *Demogeografija – stanovništvo u prostornim odnosima i procesima*, Zagreb, 2005., str. 79, 86.

⁴Federalni zavod za statistiku, Demografska statistika-demographics 2022., statistički bilten 360., Sarajevo 2023. str.374

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

2021.	154	139	15	0	218	151	35	3	29	-64
2022.	157	126	31	-	229	162	45	1	21	-72

▪ **Gustoća naseljenosti i prostorni razmještaj stanovništva**

Prosječna gustoća naseljenosti na području općine Maglaj 2013.g. iznosila je 96,93 st/km², gdje gustoća urbanog stanovništva je iznosila 914,4 st/km², a gustoća ruralnog stanovništva 73,4 st/km². Sljedeća tabela pokazuje promjene u gustini naseljenosti na području općine Maglaj prema zvaničnim popisima, uz procjene za 2021. godinu.

Tabela 6. Gustina naseljenosti po popisnim godinama za općinu Maglaj, uz procjenu za 2021. god

Popisna godina	Broj stanovnika	Površina - km ²	Gustina naseljenosti
1948.	23.495	238,77	98,40
1953.	27.983	238,77	117,19
1961.	32.944	238,77	137,97
1971.	38.037	238,77	159,30
1981.	42.160	238,77	176,57
1991.	43.388	238,77	181,71
2013.	23.146	238,77	96,93
2021.	22.377	238,77	93,71

▪ **Projekcija broja stanovnika 2017– 2037godine**

Osnovna demografska obilježja u početnoj godini projekcije

Za projekciju stanovništva od bitne je važnosti razmotriti njegova glavna obilježja u početnoj godini promjena koje se predviđaju, kao što su:

1. Značajno smanjena populacija Kantona u cjelini i općine Maglaj, njene starosne karakteristike i nepovoljne ekonomske prilike stvaraju loše uslove za biološko obnavljanje naraštaja.
2. Na području Kantona, određenom Dejtonskim sporazumom, 2013. godine živjelo je tek oko 77% stanovništva koje je bilo naseljeno na tom istom području 1991. godine. U općini Maglaj taj procenat je još nepovoljniji i iznosi svega 53%.
3. Populacija je dostigla visok nivo starosti i pokazuje tendenciju daljeg porasta grupe ljudi koji su preživjeli fertilni period života, a smanjenje najmlađe grupe od 0 do 14 godina života.
4. Stopa nataliteta opada, a stopa mortaliteta raste, što nužno dovodi do prirodne depopulacije i negativnog prirodnog priraštaja.
5. Migracije radno sposobnog kontingenta i namlađe grupe postaju sve jače, što dovodi do daljeg smanjenja prirodnog priraštaja u općini Maglaj, koji je već dugi niz godina negativan.

Ako izostane djelotvorna politika usmjerena na poboljšanje ekonomskog i demografskog stanja, onda se prirodna depopulacija ne može izbjeći i broj stanovnika Kantona i općine Maglaj do **2037. godine biće manji nego 2013. godine**, što bi moglo biti u suprotnosti u odnosu na projekciju koja planira pozitivan trend razvoja.

Projekcija ukupnog broja stanovnika

Ostvarivanjem pozitivnih pretpostavki mogući su povoljniji uslovi za budući razvoj stanovništva na prostoru Kantona u cjelini i općine Maglaj posebno. Tek tada se može očekivati da će se broj stanovnika u općini Maglaj u 2037. godini povećati (prosječna godišnja stopa rasta od **0,582**) u odnosu na 2013. godinu.

Tabela 7 Projekcija broja stanovnika

Općina	2018	2037	Prosječna projicirana godišnja stopa rasta
	Broj stanovnika	Broj stanovnika	
Maglaj	23.146	26.606	0,582

2.2. SISTEM NASELJA I HIJERARHIJSKI CENTRI

Osnovne karakteristike razvoja sistema naselja na prostoru Zeničko-dobojskog kantona su:

- zadržavanje naslijeđene prostorne disperzije naselja,
- policentrični obrazac razvoja sistema naselja,
- hijerarhizacija gradova (glavni, regionalni, subregionalni, lokalni centri),
- postojanje tendencije napuštanja manjih naselja i preseljenje u centar.

Prema hijerarhijskoj strukturi centara utvrđenoj Prostornim planom Kantona, općina Maglaj spada u tercijarni centar (kao i susjedna općina Žepče), čiji stanovnici u određenim funkcijama gravitiraju prema sekundarnom centru (općina Zavidovići) i primarnom centru (središte Kantona – Grad Zenica).

Uspostavljenim sistemom naselja, teritorij općine Maglaj obuhvata **40 naseljenih mjesta** organiziranih u **20 mjesnih zajednica**.

Tabela 8. Naseljena mjesta općine Maglaj sa rezultatima popisa

Red.Br.	Općina, Naseljeno mjesto	Ukupno popisanih osoba	Broj domaćinstava	Broj popisanih stanova
	Maglaj	24.980	7.802	10.086
1.	BAKOTIĆI	93	45	126
2.	BIJELA PLOČA	670	222	319
3.	BRADIĆI DONJI	512	146	192
4.	BRADIĆI GORNJI	468	146	151
5.	BREŽICI	-	-	-
6.	BREZOVE DANE	22	7	43
7.	BRUSNICA	10	6	12
8.	ČOBE	682	183	241
9.	DOMISLICA	744	189	237
10.	DONJA BOČINJA	225	80	151
11.	DONJA BUKOVICA	-	-	-
12.	DONJI RAKOVAC	36	18	46

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

Red.Br.	Općina, Naseljeno mjesto	Ukupno popisanih osoba	Broj domaćinstava	Broj popisanih stanova
	Maglaj	24.980	7.802	10.086
13.	DONJI ULIŠNJAK	615	189	268
14.	GALOVAC	152	44	49
15.	GORNJA BOČINJA	24	7	28
16.	GORNJA BUKOVICA	-	-	-
17.	GORNJI RAKOVAC	10	3	19
18.	GORNJI ULIŠNJAK	106	31	44
19.	JABLANICA	930	330	521
20.	KAMENICA	-	-	-
21.	KOPICE	1.277	340	365
22.	KOSOVA	1.821	534	627
23.	KRSNO POLJE	167	74	189
24.	LIJEŠNICA	1.704	534	627
25.	LUGOVI	-	-	1
26.	MAGLAJ	6.438	2.316	2.839
27.	MISURIĆI	1.711	555	696
28.	MLADOŠEVICA	867	196	232
29.	MOŠEVAC	1.586	462	579
30.	NOVI ŠEHER	1.673	476	570
31.	ORUČE	154	46	56
32.	OŠVE	91	33	42
33.	PARNICA	78	21	37
34.	POLJICE	146	50	78
35.	RADOJIĆI	120	36	45
36.	RAJNOVO BRDO	-	-	-
37.	RAVNA	539	149	178
38.	STRAIŠTE	190	63	89
39.	STRUPINA	752	172	203
40.	TUJNICA	376	105	134

Tabela 9 Nazivi MZ

R.Br.	Naziv mjesne zajednice
1.	MAGLAJ – GRAD
2.	NOVI ŠEHER
3.	RADOJČIĆI
4.	KOPICE
5.	ČOBE

6.	LIJEŠNICA
7.	BIJELA PLOČA
8.	JABLANICA
9.	MISURIĆI
10.	STRATIŠTE
11.	KRSNO POLJE – BAKOTIĆI
12.	ULIŠNJAK
13.	KOSOVA
14.	MOŠEVAC
15.	ORUĆE
16.	RAVNA
17.	BOČINJA
18.	DONJI RAKOVAC
19.	BRADIĆI
20.	BREZOVE DANE

Prema zvanično objavljenim podacima Popisa stanovništva iz 2013. godine, na području općine Maglaj evidentirano je ukupno **23.146** stanovnika, pa prosječna gustina naseljenosti na području općine iznosi **Gn= 96,93 st/ha**.

Sistem naselja se bazira na policentričnom modelu koji je strukturiran na više nivoa; tj., na teritoriji općine razlikujemo 4 ranga naselja:

- Općinski centar – Maglaj, naseljeno mjesto Maglaj (administrativno-kulturni centar)
- Sekundarni centar – naseljeno mjesto Novi Šeher (naselja gradskog karaktera komplementaran Općinskom centru razvoja, centar mjesnih zajednica i područja)
- Sub centri Kosova, Liješnica, Misurići, Jablanica , Kopice i dr. (zajednica naselja formiranih u okviru urbanih područja),
- Centri sela i zaselaka (centri formirani u manjim selima formiranih po padinama općine)

I nivo:

- A) Maglaj – primarni administrativni općinski centar (društvene potrebe lokalnog stanovništva)
- B) Novi Šeher - sekundarni centar, kompatibilan općinskom centru, sa poslovnim funkcijama i glavnim vezama sa općinom (uglavnom poslovne funkcije i šire tržište)

II nivo:

- C) C/ Subcentri : Kosova, Liješnica, Misurići, Jablanica , Kopice i dr.)
(Ova naselja treba da osnaže unutarnju strukturu Općine)

III nivo:

- D) Centri sela i zaselaka (uglavnom su formirana na građevinskim zemljištima namijenjenim stanovanju i koja gravitiraju ka subcentrima)

Prioritetni način formiranja granica urbanih područja jeste primjena važećeg Zakona o zaštiti poljoprivrednog zemljišta, naročito kada je u pitanju poljoprivredno zemljište II i III kategorije, kojeg ima na području Općine najvećim dijelom i koje je uzurpirano izgradnjom.

Ovim Prostornim planom definirana je i nova (korigovana stara granica) granica Urbanističkog plana sa planiranom površinom od 316,37ha. Nove granice opredjeljuju izradu novog planskog dokumenta koji će detaljnije razraditi namjene planiranih površina.

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

Ovim Planom također se predlaže da se naseljeno mjesto „Lugovi“ koje nema niti jednog stanovnika (Federalni Zavod za statistiku BiH) u narednom periodu, a u skladu sa zakonskom procedurom lokalne zajednice, pripoji naseljenom mjestu „Kopice“.

Tabela 10. Centri gravitacije (sistem centara)

Centar gravitacije		Broj stanovnika – projekcija do 2037. godine
Primarni centar/općinski centar Maglaj		6724
Sekundarni centar Novi Šeher		1747
Subcentri	Galovac	159
	Kosova	902
	Moševac	1656
	Ravna	563
	Oručje	161
	Radojčići	125
	Strupina	785
	Mladoševica	905
	Čobe	712
	Kopice	1334
	Domisljica	777
	Tujnica	393
	Liješnica	1780
	Donji Ulišnjak	642
	Krsno polje	174
	Bradići Donji	535
	Bradići Gornji	489
	Straište	198
	Bakotić	97
	Donja Bočinja	235
	Gornja Bočinja	28
	Poljice	152
	Bijela Ploča	700
Misurići	1787	
Ukupno	15289	
Centri naselja i zajednice sela	Ošve	95
	Brezove dane	22
	Gornji Ulišnjak	111
	Donja Bukovica	89
	Rajnovo brdo	38
	Kamenica	26
	Brezici	28
	Gornji Rakovac	55
	Donji Rakovac	68
	Jablanica	971
	Brusnica	150
	Ukupno	1653
Sve ukupno		26 606

2.3. URBANA PODRUČJA I GRAĐEVINSKA ZEMLJIŠTA VAN URBANIH PODRUČJA

Analizom postojećeg stanja izgrađenosti utvrđeno je **29 urbanih područja** (uključujući i obuhvat u granici Urbanističkog plana Maglaj) i veliki broj **građevinskih zemljišta van urbanih područja (evidentirana 239)**.

U skladu sa postavljenim pravcima i ciljevima razvoja, Prostornim planom utvrđeno je **29 urbanih područja** u ukupnoj površini od **1665,66 ha**, u okviru kojih je planirana izgradnja, uređenje i opremanje prostora potrebnom infrastrukturom u skladu sa utvrđenim statusom naselja, kao i hijerarhijskim statusom utvrđenih centara naseljenih mjesta u granici Prostornog plana.

Tabela 11. Urbana područja

URBANO PODRUČJE			
R.Br.	Namjena	Naziv	Površina(h)
1.	Urbanistički plan	I NIVO Urbanistički plan Maglaj – primarni centar	316,37
2.	Urbano područje	Bakotić	24,94
3.	Urbano područje	Bradići Donji	31,82
4.	Urbano područje	Bradići Gornji	43,80
5.	Urbano područje	Čobe	34,77
6.	Urbano područje	Domislica	32,18
7.	Urbano područje	Donja Bočinja	50,29
8.	Urbano područje	Donji Ulišnjak	42,32
9.	Urbano područje	Galovac	11,71
10.	Urbano područje	Gornja Bočinja	18,34
11.	Urbano područje	Gornji Rakovac	7,30
12.	Urbano područje	Donji Rakovac	11,24
13.	Urbano područje	Jablanica	93,96
14.	Urbano područje	Kopice	35,35
15.	Urbano područje	Kosova	154,89
16.	Urbano područje	Krsno polje	53,86
17.	Urbano područje	Liješnica	142,20
18.	Urbano područje	Misurići	92,72
19.	Urbano područje	Mladočevica	37,50
20.	Urbano područje	Moševac	99,93
21.	Urbano područje	I NIVO UP-Noví Šeher – sekundni centar	176,83
22.	Urbano područje	Oruče	11,71
23.	Urbano područje	Parnica	9,78
24.	Urbano područje	Poljice	24,07
25.	Urbano područje	Radojčići	5,32
26.	Urbano područje	Ravne	32,06
27.	Urbano područje	Straište	12,53
28.	Urbano područje	Strupina	32,11
29.	Urbano područje	Tujnica	25,82
UKUPNO:			1665,66

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

Prostornim planom utvrđuju se građevinska zemljišta van urbanih područja, njih **239** u ukupnoj površini **454,54 ha**, na kojima se planira izgradnja, uređenje i opremanje prostora potrebnom infrastrukturom u skladu sa njihovom planiranom namjenom.

Tabela 12 *Građevinska zemljišta van urbanih područja*

GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE VAN URBANOG PODRUČJA				
R.Br.	Namjena	Naziv	Površina (m2)	Površina (ha)
1	građevinsko zemljište	Čobe 1	3839,69	0,38
2	građevinsko zemljište	Čobe 2	23859,48	2,39
3	građevinsko zemljište	Čobe 3	11739,98	1,17
4	građevinsko zemljište	Čobe 4	10465,87	1,05
5	građevinsko zemljište	Čobe 5	10032,95	1,00
6	građevinsko zemljište	Bakotić 1	19558,34	1,96
7	građevinsko zemljište	Bakotić 2	46485,09	4,65
8	građevinsko zemljište	Bakotić 3	346,97	0,04
9	građevinsko zemljište	Bakotić 4	854,91	0,09
10	građevinsko zemljište	Bakotić 5	16855,83	1,69
11	građevinsko zemljište	Bakotić 6	20668,38	2,07
12	građevinsko zemljište	Bakotić 7	11805,51	1,18
13	građevinsko zemljište	Bakotić 8	22450,59	2,25
14	građevinsko zemljište	Bakotić 9	10798,51	1,08
15	građevinsko zemljište	Bakotić 10	4479,35	0,45
16	građevinsko zemljište	Bakotić 11	3509,49	0,35
17	građevinsko zemljište	Bakotić 12	2733,66	0,27
18	građevinsko zemljište	Bakotić 13	2820,42	0,28
19	građevinsko zemljište	Bakotić 14	49942,44	4,99
20	građevinsko zemljište	Bijela Ploča 1	53918,81	5,39
21	građevinsko zemljište	Bijela Ploča 2	36886,21	3,69
22	građevinsko zemljište	Bijela Ploča 3	31557,61	3,16
23	građevinsko zemljište	Bijela Ploča 4	4981,63	0,50
24	građevinsko zemljište	Bradići Donji 1	3643,20	0,36
25	građevinsko zemljište	Bradići Donji 2	2178,99	0,22
26	građevinsko zemljište	Bradići Donji 3	38856,30	3,89
27	građevinsko zemljište	Brezici 1	32416,58	3,24
28	građevinsko zemljište	Brezici 2	4472,56	0,45
29	građevinsko zemljište	Brezove Dane 1	17008,44	1,70
30	građevinsko zemljište	Brezove Dane 2	7741,15	0,77
31	građevinsko zemljište	Brezove Dane 3	2085,32	0,21
32	građevinsko zemljište	Brezove Dane 4	15528,79	1,55
33	građevinsko zemljište	Brezove Dane 5	17313,24	1,73
34	građevinsko zemljište	Brezove Dane 6	4182,79	0,42
35	građevinsko zemljište	Brezove Dane 7	7934,75	0,79
36	građevinsko zemljište	Brezove Dane 8	53836,88	5,38
37	građevinsko zemljište	Brezove Dane 9	7989,88	0,80
38	građevinsko zemljište	Brezove Dane 10	17748,12	1,78
39	građevinsko zemljište	Brezove Dane 11	18735,03	1,87

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

R.Br.	Namjena	Naziv	Površina (m2)	Površina (ha)
40	građevinsko zemljište	Brezove Dane 12	37404,26	3,74
41	građevinsko zemljište	Brezove Dane 13	40984,05	4,10
42	građevinsko zemljište	Brezove Dane 14	19667,02	1,97
43	građevinsko zemljište	Brusnica 1	5251,05	0,53
44	građevinsko zemljište	Brusnica 2	10519,26	1,05
45	građevinsko zemljište	Brusnica 3	4999,89	0,50
46	građevinsko zemljište	Brusnica 4	38600,78	3,86
47	građevinsko zemljište	Brusnica 5	48220,89	4,82
48	građevinsko zemljište	Brusnica 6	4042,47	0,40
49	građevinsko zemljište	Brusnica 7	3988,17	0,40
50	građevinsko zemljište	Brusnica 8	11334,49	1,13
51	građevinsko zemljište	Brusnica 9	7080,37	0,71
52	građevinsko zemljište	Brusnica 10	7184,79	0,72
53	građevinsko zemljište	Domislica	12664,67	1,27
54	građevinsko zemljište	Donja Bočinja 1	4912,81	0,49
55	građevinsko zemljište	Donja Bočinja 2	3184,14	0,32
56	građevinsko zemljište	Donja Bočinja 3	11529,68	1,15
57	građevinsko zemljište	Donja Bočinja 4	19986,72	2,00
58	građevinsko zemljište	Donja Bočinja 5	14155,81	1,42
59	građevinsko zemljište	Donja Bočinja 6	4879,97	0,49
60	građevinsko zemljište	Donja Bočinja 7	10661,93	1,07
61	građevinsko zemljište	Donja Bočinja 8	41849,95	4,19
62	građevinsko zemljište	Donja Bukovica 1	7373,51	0,74
63	građevinsko zemljište	Donja Bukovica 2	7458,08	0,75
64	građevinsko zemljište	Donja Bukovica 3	14439,02	1,44
65	građevinsko zemljište	Donja Bukovica 4	27450,85	2,75
66	građevinsko zemljište	Donja Bukovica 5	29733,09	2,97
67	građevinsko zemljište	Donja Bukovica 6	10102,22	1,01
68	građevinsko zemljište	Donja Bukovica 7	6378,11	0,64
69	građevinsko zemljište	Donja Bukovica 8	4019,10	0,40
70	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 1	8443,69	0,84
71	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 2	420,86	0,04
72	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 3	2271,39	0,23
73	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 4	5745,81	0,58
74	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 5	2136,65	0,21
75	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 6	833,74	0,08
76	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 7	6845,86	0,69
77	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 8	8687,36	0,87
78	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 9	29601,14	2,96
79	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 10	22427,32	2,24
80	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 11	12902,59	1,29
81	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 12	66932,07	6,69
82	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 13	6672,31	0,67
83	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 14	6536,09	0,65

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

R.Br.	Namjena	Naziv	Površina (m2)	Površina (ha)
84	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 15	1613,78	0,16
85	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 16	11814,43	1,18
86	građevinsko zemljište	Donji Rakovac 17	19709,07	1,97
87	građevinsko zemljište	Donji Rakovac18	10189,06	1,02
88	građevinsko zemljište	Donji Ulišnjak 1	129268,85	12,93
89	građevinsko zemljište	Donji Ulišnjak 2	8081,83	0,81
90	građevinsko zemljište	Donji Ulišnjak 3	20917,42	2,09
91	građevinsko zemljište	Donji Ulišnjak 4	8483,13	0,85
92	građevinsko zemljište	Galovac 1	5399,26	0,54
93	građevinsko zemljište	Galovac 2	17279,35	1,73
94	građevinsko zemljište	Galovac 3	1024,47	0,10
95	građevinsko zemljište	Galovac 4	3636,15	0,36
96	građevinsko zemljište	Galovac 5	1774,70	0,18
97	građevinsko zemljište	Galovac 6	2217,26	0,22
98	građevinsko zemljište	Galovac 7	6793,65	0,68
99	građevinsko zemljište	Galovac 8	34769,44	3,48
100	građevinsko zemljište	Gornja Bočinja 1	4122,26	0,41
101	građevinsko zemljište	Gornja Bočinja 2	4849,77	0,49
102	građevinsko zemljište	Gornja Bočinja 3	10450,32	1,05
103	građevinsko zemljište	Gornja Bočinja 4	7462,87	0,75
104	građevinsko zemljište	Gornja Bočinja 5	68533,39	6,85
105	građevinsko zemljište	Gornja Bočinja 6	19418,58	1,94
106	građevinsko zemljište	Gornja Bočinja 7	28330,41	2,83
107	građevinsko zemljište	Gornja Bukovica 1	4052,06	0,41
108	građevinsko zemljište	Gornja Bukovica 2	3570,19	0,36
109	građevinsko zemljište	Gornja Bukovica 3	3555,18	0,36
110	građevinsko zemljište	Gornja Bukovica 4	3095,44	0,31
111	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 1	25899,09	2,59
112	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 2	10006,28	1,00
113	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 3	10330,30	1,03
114	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 4	16408,86	1,64
115	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 5	8519,12	0,85
116	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 6	7648,30	0,77
117	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 7	3680,43	0,37
118	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 8	14329,29	1,43
119	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 9	5739,79	0,57
120	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 10	4022,17	0,40
121	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 11	2164,57	0,22
122	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 12	28379,58	2,84
123	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 13	5746,59	0,58
124	građevinsko zemljište	Gornji Rakovac 14	6887,19	0,69
125	građevinsko zemljište	Gornji Ulišnjak 1	85652,74	8,57
126	građevinsko zemljište	Gornji Ulišnjak 2	44122,37	4,41
127	građevinsko zemljište	Gornji Ulišnjak 3	8540,74	0,85

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

R.Br.	Namjena	Naziv	Površina (m2)	Površina (ha)
128	građevinsko zemljište	Gornji Ulišnjak 4	9344,40	0,93
129	građevinsko zemljište	Gornji Ulišnjak 5	5360,39	0,54
130	građevinsko zemljište	Gornji Ulišnjak 6	14603,65	1,46
131	građevinsko zemljište	Jablanica 1	4947,05	0,50
132	građevinsko zemljište	Jablanica 2	5843,77	0,58
133	građevinsko zemljište	Jablanica 3	5056,52	0,51
134	građevinsko zemljište	Jablanica 4	3027,49	0,30
135	građevinsko zemljište	Jablanica 5	11650,14	1,17
136	građevinsko zemljište	Jablanica 6	1477,50	0,15
137	građevinsko zemljište	Jablanica 7	644,47	0,06
138	građevinsko zemljište	Jablanica 8	4174,43	0,42
139	građevinsko zemljište	Jablanica 9	3913,00	0,39
140	građevinsko zemljište	Jablanica 10	5553,37	0,56
141	građevinsko zemljište	Jablanica 11	9044,30	0,90
142	građevinsko zemljište	Jablanica 12	2745,92	0,28
143	građevinsko zemljište	Jablanica 13	6128,91	0,61
144	građevinsko zemljište	Jablanica 14	1438,12	0,14
145	građevinsko zemljište	Kamenica	20115,59	2,01
146	građevinsko zemljište	Kopice	11432,78	1,14
147	građevinsko zemljište	Kosova 1	10966,91	1,10
148	građevinsko zemljište	Kosova 2	8777,19	0,88
149	građevinsko zemljište	Krsno Polje	11634,32	1,16
150	građevinsko zemljište	Liješnica 1	7914,53	0,79
151	građevinsko zemljište	Liješnica 2	1524,59	0,15
152	građevinsko zemljište	Liješnica 3	17532,03	1,75
153	građevinsko zemljište	Liješnica 4	3838,16	0,38
154	građevinsko zemljište	Liješnica 5	5594,31	0,56
155	građevinsko zemljište	Liješnica 6	2987,05	0,30
156	građevinsko zemljište	Liješnica 7	136714,62	13,67
157	građevinsko zemljište	Maglaj 1	35820,17	3,58
158	građevinsko zemljište	Maglaj 2	63002,59	6,30
159	građevinsko zemljište	Maglaj 3	13590,58	1,36
160	građevinsko zemljište	Maglaj 4	26974,86	2,70
161	građevinsko zemljište	Maglaj 5	94917,95	9,49
162	građevinsko zemljište	Maglaj 6	5164,82	0,52
163	građevinsko zemljište	Maglaj 7	1199,34	0,12
164	građevinsko zemljište	Maglaj Borik	2584,93	0,26
165	građevinsko zemljište	Maglaj Natronka	511110,45	51,11
166	građevinsko zemljište	Misurići 1	3696,63	0,37
167	građevinsko zemljište	Misurići 2	10527,46	1,05
168	građevinsko zemljište	Misurići 3	17299,15	1,73
169	građevinsko zemljište	Misurići 4	6580,78	0,66
170	građevinsko zemljište	Misurići 5	41887,87	4,19
171	građevinsko zemljište	Misurići 6	25364,50	2,54

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

R.Br.	Namjena	Naziv	Površina (m2)	Površina (ha)
172	građevinsko zemljište	Misurići 7	9974,23	1,00
173	građevinsko zemljište	Misurići 8	569,46	0,06
174	građevinsko zemljište	Misurići 9	1143,53	0,11
175	građevinsko zemljište	Mladoševica 1	11139,17	1,11
176	građevinsko zemljište	Mladoševica 2	25795,84	2,58
177	građevinsko zemljište	Mladoševica 3	10852,49	1,09
178	građevinsko zemljište	Mladoševica 4	6315,10	0,63
179	građevinsko zemljište	Mladoševica 5	15069,58	1,51
180	građevinsko zemljište	Mladoševica 6	31783,90	3,18
181	građevinsko zemljište	Mladoševica 7	59874,40	5,99
182	građevinsko zemljište	Mladoševica 8	23963,13	2,40
183	građevinsko zemljište	Mladoševica 9	80681,00	8,07
184	građevinsko zemljište	Mladoševica 10	3326,42	0,33
185	građevinsko zemljište	Mladoševica 11	82106,14	8,21
186	građevinsko zemljište	Mladoševica 12	6110,60	0,61
187	građevinsko zemljište	Moševac 1	5398,53	0,54
188	građevinsko zemljište	Moševac 2	48034,29	4,80
189	građevinsko zemljište	Moševac 3	25844,05	2,58
190	građevinsko zemljište	Moševac 4	48552,40	4,86
191	građevinsko zemljište	Moševac 5	15792,47	1,58
192	građevinsko zemljište	Moševac 6	18961,42	1,90
193	građevinsko zemljište	Moševac 7	25844,05	2,58
194	građevinsko zemljište	Moševac 8	48034,29	4,80
195	građevinsko zemljište	Novi Šeher	1420,62	0,14
196	građevinsko zemljište	Ošve 1	17448,53	1,75
197	građevinsko zemljište	Ošve 2	7082,26	0,71
198	građevinsko zemljište	Ošve 3	2521,99	0,25
199	građevinsko zemljište	Ošve 4	24296,00	2,43
200	građevinsko zemljište	Ošve 5	64493,70	6,45
201	građevinsko zemljište	Ošve 6	16089,62	1,61
202	građevinsko zemljište	Ošve 7	14693,80	1,47
203	građevinsko zemljište	Ošve8	10989,81	1,10
204	građevinsko zemljište	Radojčići 1	3205,00	0,32
205	građevinsko zemljište	Radojčići 2	4826,70	0,48
206	građevinsko zemljište	Radojčići 3	6014,26	0,60
207	građevinsko zemljište	Radojčići 4	2530,28	0,25
208	građevinsko zemljište	Radojčići 5	8987,53	0,90
209	građevinsko zemljište	Radojčići 6	23736,65	2,37
210	građevinsko zemljište	Radojčići 7	9448,15	0,95
211	građevinsko zemljište	Radojčići 8	2278,27	0,23
212	građevinsko zemljište	Radojčići 9	21836,64	2,18
213	građevinsko zemljište	Rajново Brdo	15649,69	1,57
214	građevinsko zemljište	Rajново Brdo vikend izgradnja	50750,16	5,08
215	građevinsko zemljište	Ravna 1	3246,61	0,33

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

R.Br.	Namjena	Naziv	Površina (m2)	Površina (ha)
216	građevinsko zemljište	Ravna 2	1991,47	0,20
217	građevinsko zemljište	Ravna 3	1771,86	0,18
218	građevinsko zemljište	Ravna 4	6839,22	0,68
219	građevinsko zemljište	Ravna 5	5421,83	0,54
220	građevinsko zemljište	Ravna 6	46825,04	4,68
221	građevinsko zemljište	Ravna 7	70255,15	7,03
222	građevinsko zemljište	Straište	19614,00	1,96
223	građevinsko zemljište	Strupina 1	5587,93	0,56
224	građevinsko zemljište	Strupina 2	14273,63	1,43
225	građevinsko zemljište	Strupina 3	8548,35	0,86
226	građevinsko zemljište	Strupina 4	58113,31	5,81
227	građevinsko zemljište	Strupina 5	5944,20	0,59
228	građevinsko zemljište	Strupina 6	22828,51	2,28
229	građevinsko zemljište	Strupina 7	3219,89	0,32
230	građevinsko zemljište	Strupina 8	8621,48	0,86
231	građevinsko zemljište	Strupina 9	7439,58	0,74
232	građevinsko zemljište	Strupina 10	48624,76	4,86
233	građevinsko zemljište	Strupina 11	24154,33	2,42
234	građevinsko zemljište	Strupina 12	8647,86	0,87
235	građevinsko zemljište	Tujnica 1	2682,44	0,27
236	građevinsko zemljište	Tujnica 2	405,58	0,04
237	građevinsko zemljište	Tujnica 3	971,23	0,10
238	građevinsko zemljište	Tujnica 4	2778,14	0,28
239	građevinsko zemljište	Tujnica 5	28218,48	2,82
UKUPNO			4545465,92	454,54

Urbana područja ovim planom definiraju površinu od **1665,66 ha**, a građevinska zemljišta van urbanog područja cca **454,54 ha** (*podaci GIS- Kantonalni Zvod*).

Granica Urbanističkog plana Maglaj pokriva površinu od **cca 316,37ha** (*podaci GIS- Kantonalni Zavod*).

2.4. POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE

Projekcijom prostornog razvoja općine Maglaj utvrđuje se zastupljenost : II, III, IV (IVa i IVb), V, VI i VII bonitetne kategorije poljoprivrednog zemljišta. Ukupna površina na koju otpada poljoprivredno zemljište iznosi 5.147,47 ha što je detaljno obrađeno u grafičkom i tekstualnom dijelu Prostornog plana. Zoniranje, odnosno grupisanje bonitetnih kategorija zemljišta u agrozone je izvršeno prema proizvodnoj sposobnosti zemljišta, fiziško-hemijskom sastavu, ograničavajućim faktorima, načinu korištenja itd. Zemljišta od I do IV bonitetne kategorije pripadaju agrozonu I, V i VI kategorija pripada agrozonu II, dok VII bonitetna kategorija pripada agrozonu III.

Na području općine Maglaj utvrđuju se tri agrozone :

- **Agrozona I** - sa aspekta zemljišnog potencijala riječ je o najkvalitetnijem poljoprivrednom zemljištu koje je namijenjeno isključivo za poljoprivrednu proizvodnju, te se u druge svrhe ne može koristiti. Zahvata površinu od 2.018,06 ha. Kvalitet ovih

površina se može pospiješiti primjenom hidro i agromeliracionih, kao i drugih tehničkih mjera. Ova zona obuhvata sljedeće bonitetne kategorije : II, III, IVa i IVb.

- **Agrozona II** – zahvata površinu od 2.716,57 ha i obuhvata zemljišta V i VI bonitetne kategorije. U ovoj zoni su grupisana zemljišta osrednjih proizvodnih potencijala koja zahtjevaju primjenu brojnih tehničkih mjera kako bi se njihov kvalitet poboljšao. Pored toga što se zemljište može koristiti za poljoprivrednu proizvodnju, moguće ga je koristiti i za građenje uz promjenu namjene, a sve u skladu sa prostorno-planskom dokumentacijom.
- **Agrozona III** – zahvata površinu od 412,83 ha i obuhvata VII bonitetnu kategoriju zemljišta. Ova agrozona obuhvata zemljišta sa najslabijim proizvodnim potencijalom, jer je većinom riječ o zemljištima u planinskim područjima, višim nadmorskim visinama itd

Tabela 13 Bilans površina po bonitetnim kategorijama za općinu Maglaj

Bonitetne kategorije poljoprivrednog zemljišta	Površina (ha)
II	24,40
III	216,24
IVa	41,88
IVb	1.735,54
V	1.643,72
VI	1.072,85
VII	412,83
Ukupno:	5.147,47

2.5. ŠUME I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE

U skladu sa Zakonom o šumama ZDK („Sl.novine ZDK“, br. 8/13) šume i šumsko zemljište se definišu kao dobro od općeg interesa, te uživaju posebnu brigu i zaštitu Kantona, odnosno općina. Šume su prirodni habitat velikom broju biljnih i životinjskih organizama, te je njihovo očuvanje od velike važnosti za očuvanje ukupnog biodiverziteta. Zakonom o šumama se uređuje čuvanje i zaštita šuma i šumskog zemljišta, jačanje njene funkcije, kao i svi procesi planiranja i upravljanja u njoj.

Općina Maglaj pripada **ŠGP-u „Natron-Usorsko-Ukrinsko“** koji je podjeljen na šest gospodarskih jedinica (GJ) :

- Jablanica – dio
- Liješnica Maglajska - dio
- Tešanjska
- Donja Velika Usora - dio
- Liješnica Tešanjska - dio
- Turija

Na teritoriji općine Maglaj se nalaze sljedeće gospodarske jedinice : Liješnica – Maglajska dio, Jablanica i Turija, dok ostale gospodarske jedinice pripadaju općinama Tešanj i Žepče. Ukupna površina dijela ŠGP-a nad kojim gazduje šumarija „Maglaj“ iznosi oko 14.844 ha (prema podacima ŠPD-a). Prema karti bonitetnih kategorija šumskih površina i na osnovu namjene zemljišta utvrđene projekcijom prostornog uređenja, šumska zemljišta na području općine

Maglaj su podjeljena od IV do VII kategorije i zahvataju 16.451,77 ha (prema Studiji upotrebne vrijednosti zemljišta za područje Ze-do kantona iz 2011.god)

▪ **Kategorije šumskog zemljišta**

Prema karti bonitetnih kategorija šumskih površina i na osnovu namjene zemljišta utvrđene projekcijom prostornog uređenja, šumska zemljišta na području općine Maglaj su podjeljena od IV do VII kategorije.

Tabela 13 Bilans šumskih površina za područje općine Maglaj

Kategorija šumskog zemljišta	Površina (ha)
IVd	30,34
VIIn	1591,15
VIIne	2399,80
VIInes	2795,71
VIIns	1625,35
VIIn	2424,76
VIIne	2377,31
VIInes	119,06
VIIns	299,24
Vn	1691,47
Vne	1097,61
UKUPNO:	16.451,77

Opći ciljevi gospodarenja šumama i šumskim zemljištem su sljedeći :

- Formirati takav sastav i strukturu šume koja će trajno proizvoditi ujednačene prinose po količini i kvalitetu
 - Očuvanje opće korisnih funkcija šume uz njeno održivo korištenje
 - Očuvanje biodiverziteta sa posebnim akcentom na očuvanje vrijednih šumskih sastojina, ugroženih, endemičnih vrsta
 - Gospodariti šumom po smjernicama trenutno aktuelnih šumskogospodarskih osnova
 - Vršiti redovne sanitarne sječe sa ciljem očuvanja zdravstvenog stanja šume
 - Vršiti redovno pošumljavanje šuma
 - Spriječiti ilegalne sječe i krčenje šume
 - Sprovoditi gospodarske aktivnosti koje garantuju trajnu stabilnost, produktivnost i obnavljanje šume
 - Vršiti certificiranje šumskogospodarskih područja
 - Uspostava zaštićenih područja
 - Očuvanje HCVF šuma
- **Izdvajanje šuma visoke zaštitne vrijednosti (HCVF)**

Još jedan od načina na koji možemo zaštititi određeno područje od negativnog antropogenog uticaja, kao i od nekontrolisanih eksploatacija i devastacija jeste uspostavljanje procesa certficiranja šuma, te izdvajanje šuma visoke zaštitne vrijednosti (**HCVF**). Koncept „visoka zaštitna vrijednost“ je prvobitno utvrđen na Samitu o Zemlji u Riu de Janeiru 1992.godine, a

prvi put je korišten od strane Vijeća za upravljanje šumama (FSC) za njihov program certificiranja. Danas pojam „visoka zaštitna vrijednost“ ima široku primjenu u sferi zaštite i planiranja uspostavljanja zaštićenih područja.

Šume visoke zaštitne vrijednosti mogu biti :

- **HCVF 1** : Šume koje su značajne za očuvanje rijetkih, endemičnih i ugroženih vrsta
- **HCVF 2** : Šume koje su značajne za očuvanje šumskih ekosistema (veliki šumski pejzaži, mozaici ekosistema)
- **HCVF 3** : Šume koje su važne za očuvanje rijetkih i ugroženih ekosistema i staništa (refugijumi)
- **HCVF 4** : Šume koje štite zemljište od erozije, klizišta, bujica itd kao i šume značajne za regulisanja vodnog režima, zraka, poljoprivrednog zemljišta
- **HCVF 5** : Šume koje se tradicionalno koriste za potrebe lokalnih zajednica

S obzirom da se krenulo u proces certificiranja ŠGP-a „Natron-Usorsko-Ukrinsko“, na području općine Maglaj su već izdvojene tri vrste šuma visoke zaštitne vrijednosti u zavisnosti od kategorije zaštite. Na lokaciji „Trebačko brdo“, GJ Liješnica-Maglajska je potvrđen „**locus classicus**“ vrste **Halascya sendtneri**, tako da su te šume izdvojene kao šume visoke zaštitne vrijednosti za očuvanje rijetkih vrsta biljaka i životinja (**HCVF 1**), u ovom konkretnom slučaju za očuvanje staništa endemske vrste Halačija. Date šume se nalaze u G.K. 3401, odjel 104 i G.K. 3408, odjel 95. i zauzimaju ukupnu površinu od 4 ha. Ova biljka je prvi put opisana prije 159 godina, te se smatra paleoendemom iz ranije geološke povijesti i izraziti je serpentinit. Pored ovih lokaliteta, kao predjeli posebnih prirodnih vrijednosti čiji je značaj odavno prepoznat kroz lokalnu zajednicu izdvojeni su sljedeći :

- **Borik**
- **Bistrica**
- **Ošve**

Pomenuti lokaliteti imaju turistički i rekreativni značaj za lokalno stanovništvo, pa i šire. Specifičnost lokacije **izletišta „Borik“** (odjel 82) jeste činjenica da je lokacija nastala pošumljvanjem još u periodu Austro-Ugarske, a 70-tih godina prošlog stoljeća dio je dodatno pošumljen borovima, tako da cijeli kompleks sada zauzima površinu od 20,83 ha četinarske šume, a u centru kompleksa se nalazi spomen voda „Hasanbegova vodica“. Šume na ovom lokalitetu su označene kao **HCVF 5** šume, odnosno šume koje se tradicionalno koriste za potrebe lokalnih zajednica.

Sljedeća lokacija koja isto tako ima turistički i rekreativni značaj jeste **izletišta „Bistrica“** (odjel 83) koje isto tako okuplja veliki broj posjetitelja i zaljubljenika u prirodu, a na tom lokalitetu se nalazi i otvoreni vodozahvat „Bistrica“. Površina izletišta iznosi 13,02 ha, dok ukupna površina zona otvorenog vodozahvata „Bistrica“ iznosi 148,2 ha. I ove šume su označene kao **HCVF 5**, dok su šume koje se nalaze unutar vodozaštitnih zona izvorišta „Bistrica“ označene kao **HCVF 4** (šume koje su značajne za regulisanje vodnog režima).

Osnovni ciljevi zaštite šuma i šumskog zemljišta :

- Racionalno i održivo eksploatisanje šumskih resursa u skladu sa važećim šumskogospodarskim osnovama
- Vršenje redovnih sanitarnih sječa sa ciljem očuvanja zdravstvenog stanja šuma
- Održavanje i podsticanje proizvodnih funkcija šume
- Uspostava zaštitnih šuma i šuma sa posebnim namjenama
- Očuvanje cjelokupnog biodiverziteta sa akcentom na uspostavi zaštićenih područja

- Zaštita šuma od bespravne sječe i krčenja
- Redovno pošumljvanje
- Zaštita šumskih ekosistema na lokalitetima Borik, Bistrica i Ošve (uspostava šuma sa posebnom namjenom)
- Zaštita lokaliteta na kojima je registrovano prisustvo paleoendema *Halascya sendtneri* Dorfler
- Uspostava zaštićenih područja „Mokra Megara“ i „Matinski vis“
- Zaštita lokaliteta na kojima su utvrđene šume visoke zaštitne vrijednosti (HCVF 1, 4 i 5)
- Redovno uklanjanje divljih deponija sa šumskog zemljišta
- Kamasacija šumskog zemljišta u smislu ukрупnjavanja šumskih posjeda

2.6. MINERALNE SIROVINE

Na prostoru općine Maglaj utvrđena su slijedeća nalazišta:

- Brezove Dane, značajna ležišta uglja –visoke kalorične vrijednosti, koncesija na istražne radove –2 Brezove Dane“ još uvijek nije riješeno pitanje koncesija zbog ne ispunjavanja uslova s lokalnom zajednicom te je ovo nalazište još uvijek otvoreno za pronalazak novog investitora za ulaganje i eksploataciju.

Rudarstvo negativno utječe na okoliš u užem i širem smislu, ali zakonskim propisima i kontrolom koncesionara od strane inspekcije može se na zadovoljavajući način riješiti ova problematika.

- Ležište dacita: Jandrošac /32/ - ne radi, obustavljena eksploatacija.
- Pozicija dolerita Donji Rakovac se nalazi u dolini rijeke Rakovac sa obje njene strane iznad Petrovića do uzvodno na cca 2,5 km gdje se ulijeva Ljuti potok.
- Ležište dijabaza: Donji Rakovac kod Maglaja. S predhodnim koncesionarom zbog problema oko transporta eksploatiranih količina mineralnih resursa kroz naselje Jablanica, općine Maglaj, privredni subjekt „Greenstone“ d.o.o. Maglaj nije krenuo sa eksploatacijom vrlo kvalitetnog dijabaza sa ovog lokaliteta „Donji Rakovac“. Ugovor je raskinut 2016. godine te je ovo nalazište otvoreno za nove ulagače.
- Istraživanje i eksploatacija krečnjaka na području Kosove, od 2011. godine je pod koncesijom „Hajdić“ doo
- Mineralno izвориšte „Kiseljak“, koncesionar „MAPEX“ d.o.o. Maglaj (od 2004.g. , koncesija na crpljenje 30 godina).
- Mogućnost crpljenja prirodne vode je moguće i na području Donji Rakovac, gdje je trenutno koncesionar „Nerken“ doo Maglaj.
- Potencijalno ležište lerzolita u mjestu Strupine, Klanci

2.7. VODE I VODENE POVRŠINE

2.7.1. Hidrografske karakteristike

⁵Od najznačajnijih površinskih vodotoka na nivou općinskog značaja su rijeke: Jablanica, Megara, Bistrica, Fojnica, Liješnica i njihove manje pritoke te mnogobrojni kaptirani izvori.

⁵ LEAP – Općina Maglaj

Sliv rijeke Bistrice je najznačajniji izvor pitke vode za gradsko središte Maglaja. Srednji godišnji protok Bistrice iznosi 0,32 m³/s i nalazi se u II kategoriji površinskih voda.

Od međuopćinskog i međukantonalnog interesa najznačajni vodni resurs kvantitativno, je rijeka Bosna sa srednjim godišnjim protokom od 37 m³/s.

Od podzemnih vodnih resursa najznačajni je vodonosni akvifer rijeke Bosne, Liješnice i Jablanice u donjem toku.

⁶Postojeće i predložene vodomjerne stanice u općini Maglaj:

Prema podacima iz KOP-a za Ze – Do kantona, trenutno su aktivne sljedeće vodomjerne stanice:

- Rijeka Bosna – automatska stanica – HS Maglaj
- Rijeka Liješnica – automatska stanica – HS Liješnica

Tabela 14. Predložene vodomjerne stanice za općinu Maglaj

Općina	Vodotok	Predložene lokacije VS	Poplavno područje koje se prati na predloženoj VS
Maglaj	Lješnica	cca 1,5 km uzvodno od ušća rijeke Lješnice u rijeku Bosnu, područje naselja Bradarići	Bradarići, Kuvelje
	Jablanica	cca 3,3 km uzvodno od ušća rijeke Rakovac u rijeku Jablanicu, područje naselja Babići	Bijela Ploča

2.7.2. Izvorišta vode za piće

Područja namijenjena za zahvatanje vode za piće svrstana su u zaštićena područja. Područje na kojem se nalazi izvorište vode koje se po količini i kvalitetu može koristiti ili se koristi za javno vodosnabdijevanje mora biti zaštićeno od zagađenja i drugih nepovoljnih uticaja na zdravstvenu ispravnost vode ili izdašnost izvorišta. Na području izvorišta vode koje se koristi za vodosnabdijevanje provodi se zaštita izvorišta utvrđivanjem zona sanitarne zaštite čija se veličina, granice, sanitarni režim, mjere zaštite i drugi uvjeti definiraju od strane Federalnog ministra, u saradnji sa federalnim ministrima nadležnim za zdravstvo i okoliš, Odlukom o provođenju zaštite izvorišta.

Općina Maglaj ima utvrđenu zonu zaštite za izvorište u naselju Misurići.

Lokalni ekološki akcioni plan Maglaja je jedan od gorućih problema identifikovao kada su u pitanju nezaštićena izvorišta. Od primarne važnosti je zaštita izvorišta pitke vode, te zaštita korita i obalnih područja

Općina Maglaj je u decembru/prosinu 2017. godine je uradila „Elaborat Katastra objekata vodosnabdijevanja općine Maglaj, sa prijedlogom sistema organizacije, nadzora i reagovanja u kriznim situacijama“, uz saradnju Zavoda za javno zdravstvo F BiH i Instituta za hidrotehniku d.d.d Sarajevo.

Elaboratom je obrađeno 100 objekata vodosnabdijevanja, a na području Općine Maglaj nalazi se preko 200 vodoopskrbnih objekata koji nisu u nadležnosti Javnog komunalnog preduzeća. Na području općine Maglaj registriran je i mineralni izvor „Kiseljak.

Svi obrađeni podaci iz Elaborata sastavni su dijelovi podataka ovoga plana (*Gis baza podataka*).

⁶ *Katastar objekata vodosnabdijevanja općine Maglaj, sa prijedlogom sistema organizacije, nadzora i Reagovanja u kriznim situacijama ; Elaborat, decembar 2017., Općina Maglaj*

Grad Maglaj se sa dijelom prigradskih naselja danas snabdijeva pitkom vodom sa tri izvorišta i to:

- izvorište „Misurići“, sa zahvatom od 25 l/s
- Izvorište „Bistrica“, 25 l/s
- izvorište „Bunar“ za vještačko prehranjivanje izvorišta Misurići vodama rijeke Bosne.

Neophodno je:

- da se utvrde zone sanitarne zaštite za sva izvorišta vode koja se koriste za vodosnabdijevanje uz donošenje Odluke o provođenju zaštite izvorišta;
- sve lokalne vodovode uvesti u zakonske okvire, prema Zakonu o vodama Zeničko-dobojskog kantona (registrovati, izraditi minimum tehničke dokumentacije, te za njih pribaviti vodne i upotrebne dozvole);
- maksimalno raditi na uvođenjem u javni sistem i nadzor za sva lokalna izvorišta
- ukoliko nije moguće izvorišta uvezati u javni sistem vodosnabdjevanja, osigurati im samoodrživost i omogućiti njihovu rekonstrukciju i dogradnju.

2.8. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama i otpadom

Upravljanje vodovodom i kanalizacijom na području općine Maglaj vrši Komunalno javno društvo d.o.o. Maglaj – KJD Maglaj, preduzeće u mješovitom vlasništvu sa 82% državnog kapitala, kojim upravlja Općina Maglaj i privatnog kapitala u vlasništvu radnika – vlasnika kapitala.

2.8.1. Vodosnabdijevanje

2.8.1.1. Javni gradski vodovod

Prema podacima iz Općine Maglaj, danas se preko 80% vode za piće zahvata sa izvorišta Bistrica, a tek po potrebi iz vodozahvata u tvornici Natron-Hayat. S obzirom na ograničene resurse kad je riječ o velikim istovremenim zahvatima pitke vode, u budućnosti će se dati akcenat na povećanje kapaciteta izvorišta Bistrica, uz eventualnu izgradnju brane, koja će to omogućiti. Također je potrebno izvršiti i rekonstrukciju horizontalnih bunara u „tvornici vode“.

U planu je i priključenje prigradskih naselja na gradski vodovod. U izgradnji je vodovod Liješnica, kojeg uskoro treba i priključiti. Nakon analize bilansa raspoloživih količina vode, planira se i priključenje drugih naselja: Parnica, Bijela Ploča i dr.

Problem vodosnabdjevanja općine Maglaj je prepoznala i Strategija razvoja općine Maglaj⁷, putem strateškog cilja 3 (SC 3) – Poboljšano stanje okoliša, energijska efikasnost i funkcionalna javna infrastruktura, kojim se predviđa:

- jačanje kapaciteta za unapređenje, održavanje i upravljanje sistemom vodosnabdjevanja,
- uređenje vodotoka i zaštita izvorišta voda.

Pri tome je postavljen cilj da se do 2027. god. najmanje 50% stanovnika snabdijeva kontroliranom i zdravstveno ispravnom pitkom vodom. Također, mjera 3.4.1. iz iste Strategije

⁷ Općinski razvojni tim: Strategija razvoja općine Maglaj 2021-2027.

obuhvata projekte izgradnje vodovodnih sistema i pratećih objekata na području grada i mjesnih zajednica u cilju uspostave komunalne infrastrukture za osiguranje osnovnih potreba stanovnika u smislu opskrbe zdravstveno ispravnom pitkom vodom. Pored rješavanja vodosnabdijevanja najprioritetnijih naseljenih mjesta, mjera predviđa i priključenje novih naseljenih mjesta na gradski vodovodni sistem te kontinuiranu rekonstrukciju gradske vodovodne mreže u cilju smanjenja gubitaka pitke vode.

2.8.1.2. Lokalni vodovodi

Na području općine Maglaj postoji 18 lokalnih vodovoda i veliki broj individualnih vodnih objekata.

Ozbiljna oskudica vode postoji u naseljima/selima Jablanica, Ravna, Liješnica, Bijela Ploča, Ulišnjak i Kosova. U završnoj fazi je priključenje naselja Bijela Ploča i Ulišnjak na sistem gradskog vodovoda. Lokalni vodovodi, izuzev vodovoda Novi Šeher, ne prakticiraju redovnu kontrolu kvaliteta vode, nego se povremeno, putem Higijensko-epidemiološke službe Doma zdravlja Maglaj obradi određeni broj uzoraka vode iz lokalnih vodovoda i rezultati prezentiraju putem medija. Opća karakteristika kod lokalnih vodovoda, izuzev spomenutog vodovoda Novi Šeher, je da su rezultati analize vode poražavajući, odnosno voda najčešće ne zadovoljava kriterije za pitke vode, ne samo zbog mikrobiološke kontaminacije nego i zbog prisustva azotnih jedinjenja i drugih nedozvoljenih fizičko-hemijskih zagađivača.

Vodovod u Novom Šeheru ima svu potrebnu dokumentaciju i provode se sve obaveze koje proističu iz Zakona o vodama Zeničko-dobojskog kantona.

Tabela 15. Pregled lokalnih vodovoda u općini Maglaj

R.B.	Naziv vodovoda	Lokacija	Broj domaćinstava
1.	„Ivandička“	MZ Mladoševica	60 domaćinstava
2.	„Mamička“	MZ Mladoševica	23 domaćinstva.
3.	„Bijeli klanci“	MZ Mladoševica	
4.	„Osoje-Bukvik“	MZ Domislica	
5.	„Novi Šeher“	MZ Novi Šeher	
6.	„Stijena Duba“	MZ Čobe	
7.	„Duba“	MZ Kopice	
8.	„Osoje-otar“	MZ Brađići-Fojnica	
9.	„Obrovac“	MZ Ulišnjak – Straište	60 domaćinstava
10.	„Bijela Ploča“	MZ Bijela Ploča	
11.	„Smajlovac“	MZ Jablanica	140 domaćinstava
12.	„Karaćinac“	MZ Jablanica	
13.	„Pavlova i brza voda“	MZ Jablanica	
14.	„Kraljevac“	MZ Misurići	44 domaćinstva
15.	„Bara“	MZ Moševac	
16.	„Javorić“	MZ Kosova	224 domaćinstva.+ škola
17.	„Bukvik“	NM Strupina	
18.	„Galovac“	NM Galovac	

Većina lokalnih vodovoda u općini Maglaj nisu uvedeni u zakonske okvire (registracija, minimum tehničke dokumentacije, vodne i upotrebne dozvole). Svi lokalni (mjesni) vodovodi moraju posjedovati tehničku dokumentaciju sa ucrtanim trasama cjevovoda, kao i osigurane zaštitne zone izvorišta.

Izradom Katastra objekata vodosnabdijevanja⁸ koji nisu u nadležnosti Javnog komunalnog društva su evidentirani objekti bez projektne dokumentacije, građevinske i upotrebne dozvole i veoma često bez kvalitetnog higijenskog nadzora, koji nisu registrirani i uknjiženi u smislu lokacije, niti su obuhvaćeni bilo kakvim nadzorom/monitoringom od strane Općine, kantonalne ili federalne institucije. Elaborat je dao detaljne fizičko-hemijske analize uzoraka sirove vode sa samih izvorišta. Od njih 108, samo 15 analiziranih uzoraka je ispravno za konzumiranje od strane ljudi, ali je kvalitet vode s mikrobiološkog aspekta znatno povoljniji nakon što se primjene odgovarajuće dezinfekcijske metode.

8 lokalnih vodovoda u općini Maglaj koriste izvorišta koja se nalaze u drugim općinama:

- Oručje (općina Tešanj)
- Blizna (općina Zavidovići)
- Novi Šeher – Piranski potok (općina Žepče)
- Novi Šeher – Cicmanka – 2 izvorišta (općina Žepče)
- Šljuka – 4 izvorišta (općina Žepče)
- Osoje-Otar (općina Žepče)
- Pazarić – 3 izvorišta (općina Žepče)
- Plane – 2 izvorišta (općine Teslić)

Ova izvorišta je također potrebno zaštititi, u skladu sa međuopćinskim dogovorima

2.8.2. Tretman otpadnih voda

Porast stanovništva u proteklom periodu je doveo do razvoja naselja i privrede, što je doprinijelo rastu potrošnje vode, a samim tim i enormnom povećanju količina otpadnih voda. Razvoj kanalizacijske mreže u općini Maglaj je tekao prema implementaciji projektne dokumentacije, kako slijedi:

- Glavni projekt glavnog kolektora, iz 1954. godine,
- Glavni projekt kanalizacije Maglaj – Novo Naselje, iz 1971. godine,
- Glavni projekt kanalizacije za stari dio grada, iz 1975. godine,
- Glavni projekt kanalizacijske mreže naselja Omerdino Polje u Maglaju, iz 1980. godine,
- Glavni projekt fekalne kanalizacije za naselje Misurići, iz 2007. godine.

Karakteristika ovih sistema su mješovita kanalizacija sa izuzetkom naselja Omerdino polje i Misurići, gdje je je separatan sistem kanalizacije.

Danas je kanalizacijom obuhvaćeno uglavnom samo općinsko gradsko jezgro. Ovo je funkcionalan kanalizacijski sistem koji zadovoljava osnovne potrebe prikupljanja i odvodnje otpadnih voda. Zbog nedostatka postrojenja za tretman otpadnih voda, vode iz gradskog kanalizacijskog sistema se direktno ispuštaju u rijeku Bosnu na pet izlivnih mjesta.

U većini ruralnih mjesnih zajednica stanovništvo koristi nepropisno napravljene vlastite septičke jame ili direktne odvode u obližnje vodotoke, što je prepoznato kao jedan od glavnih okolišnih problema.

⁸ *Katastar objekata vodosnabdijevanja općine Maglaj, sa prijedlogom sistema organizacije, nadzora i reagovanja u kriznim situacijama; Zavod za javno zdravstvo FBiH, Institut za hidrotehniku d.d. Sarajevo; decembar 2017. god.*

U toku je izgradnja kanalizacije MZ Misurići kao najvećeg prioriteta, s obzirom na ugroženost vodozahvata i vodozaštitnih zona. Rješavanje pitanja sistema kanalizacije po mjesnim zajednicama je otežano zbog specifične konfiguracije zemljišta, ali i male specifične gustine korisnika, što znatno poskupljuje izgradnju.

Gradski kanalizacijski sistem trenutno nema prečišćavanje otpadnih voda i jedan od prioriteta Općine u budućnosti je sveobuhvatno rješavanje kanalizacijske mreže, razdvajanje oborinskih i fekalnih voda i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.

U budućem periodu, u oblasti prikupljanja i tretmana otpadnih voda, neophodno je :

- Omogućiti nesmetano funkcioniranje postojećeg sistema za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda;
- Omogućiti ispravno funkcioniranje sistema odvodnje za vrijeme obilnih oborina, smanjujući rizik od poplava;
- Nastaviti realizaciju Glavnog projekta fekalne kanalizacije za naselje Misurići;
- Smanjiti broj direktnih ispusta u vodne resurse;
- Maksimalno graditi primarnu kanalizacijsku mrežu u ruralnom dijelu općine;
- Rezervirati lokaciju i izgraditi postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV), shodno budućim obavezama i direktivama EU;
- S obzirom na konfiguraciju terena i prostornu disperziju stanovništva u općini, planirati izgradnju lokalnih prečistača otpadnih voda;
- Razmotriti mogućnost izgradnje nekonvencionalnih prečistača „bio“ tipa.

Problem odvodnje otpadnih voda u općini Maglaj je prepoznala i Strategija razvoja općine Maglaj , putem strateškog cilja 3 (SC 3) – Poboľšano stanje okoliša, energijske efikasnosti i funkcionalna javna infrastruktura, koja kao cilj do kraja 2027. godine postavlja 3.500 domaćinstava obuhvaćenih sistemom kanalizacije, u odnosu na polaznih 3.129 iz 2019. god. Mjera 3.4.2. iste Strategije obuhvata projekte izgradnje kanalizacijskih mreža i objekata za tretman otpadnih voda na području grada i mjesnih zajednica, u cilju uspostave komunalne infrastrukture za osiguranje osnovnih potreba stanovnika i smanjenje pritiska na okoliš. Također, predviđa se i izgradnja sistema za prikupljanje, odvodnju i tretman otpadnih voda za naselja ispod 2.000 stanovnika.

2.8.3. Komunalni objekti

Zakon o upravljanju otpadom FBiH („Sl.novine FBiH“ broj 33/03 i 72/09) je krovni zakon u kojem su sadržane sve smjernice i preporuke za integralno upravljanje otpadom kao i smjernice za kreiranje strateških dokumenata na nižim nivoima vlasti (kantonalni i općinski). Temeljna načela ovog zakona kao što su prevencija, mjere opreznosti, odgovornost, zagađivač plaća, blizina i regionalnost su usklađeni sa svim trenutno važećim evropskim regulativama i načelima koja se tiču tretmana i procesa upravljana otpadom. Općina Maglaj svoj otpad ne odvozi na RD „Mošćanica“ zbog velike udaljenosti i ekonomske neisplativosti, što je u suprotnosti sa Federalnom strategijom o zaštiti okoliša, Zakonom o upravljanju otpadom, kao i sa Planom upravljanja otpadom. Procenat komunalne pokrivenosti na teritoriji čitave općine je još uvijek nedovoljan, što za posljedicu ima veliki broj divljih deponija.

Općinska deponija „Nekolj“

Općinska deponija „Nekolj“ (k.č. 91/7,91/8,91/9 i 91/10, K.O. Liješnica) je 3 km udaljena od Grada Maglaja, a cca 2 km od firme „Natron-Hayat“. Njena mikro lokacija je brdsko-šumovito

područje (degradirane listopadne šume) koje se nalazi na samom izvorištu potoka Nekolj (koji je djelomično zacjevljen), dok se ispod deponije nalazi hidraulička deponija pepela i šljake koji se dovozi iz energane firme „Natron-Hayat“ i bazen tehničke vode. Prema procjenama ona zauzima površinu od oko 6 ha, od čega je aktivna površina same deponije oko 2 ha.

Deponija „Nekolj“ usljed nedostatka osnovne infrastrukture (kolektor za procjedne i oborinske vode, uređaj za otplinjavanje gasa, laguna za prihvatanje toksičnih procjednih voda, kanali za drenažu) je primjer neuslovne i neuređene deponije koja svakodnevno vrši negativne uticaje na okoliš, površinske, podzemne vode, biljne i životinjske zajednice, a na koncu i na čovjekovo zdravlje, planirana je njena sanacija i konačno zatvaranje **Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju komunalnog otpada „Nekolj“** općine Maglaj je urađen 2012.godine od strane privatne konsultantske kuće Enova d.o.o. Sarajevo. Planom je predviđeno niz mjera u procesu sanacije i zatvaranja deponije, kao i gradnja prateće infrastrukture :

- Saniranje postojeće deponije, kao i izoliranje svog starog otpada
- Adaptacija postojeće deponije za prihvatanje novog otpada
- Izgradnja sistema za prihvatanje i tretman procjednih i površinskih (oborinskih) voda
- Izgradnja Pretovarne stanice (PS) i Sortirnice (S)
- Provođenje redovnog monitoringa vrste i količine odloženog otpada

Sanacija je predviđena u dvije faze, izgradnja polja za stari, te izgradnja polja za novi otpad. Prema predviđanju ovi radovi bi mogli produžiti životni vijek deponije za još 5 godina, nakon čega se općina mora opredjeliti za regionalno odlaganje otpada.

Deponija industrijskog otpada „Natron-Hayat“

Industrijski otpad koji potiče iz firme „Natron-Hayat“ se dovozi i odlaže na lokaciji središnjeg dijela potoka Nekolj, a sam teren na kojem se vrši odlaganje ima jako strme padine i duboke kotline. Ovaj dio deponije je neuslovan, neograđen, neuređen i bez ikakve prateće infrastrukture (voda, struja, kanalizacija). Prema podacima industrijski otpad se odlaže od 1983.godine, a sama industrijska deponija se nalazi na sljedećim k.č.- ovima : 91/12, 91/14, 91/15, 952/2, 956/1, 968/1, 951/3, 971/1, 972/1, 973/1, 955/2, 955/1, 951/2. Zemljište je u vlasništvu firme „Natron-Hayat. Kompanija „Natron-Hayat“ d.o.o. je poduzela niz aktivnosti na realizaciji projekta sanacije i proširenja postojeće deponije :

- U junu 2013.godine izrađeno je **Idejno rješenje** razdvajanja deponije na deponiju komunalnog otpada i deponiju industrijskog otpada od strane firme „Dvokut pro“ d.o.o. Sarajevo
- U februaru 2015.godine urađen je **Plan prilagođavanja** od strane iste firme kojim je predviđena sanacija i proširenje postojeće deponije industrijskog otpada
- Pokrenut je postupak razgraničenja ove 2 deponije, kao i prenos vlasništva nad zemljištem
- Izrađena je geotehnička pripremna studija – Misija G1

Ovim Planom je predviđena sanacija i proširenje industrijske deponije koje će se odvijati u II faze :

- Faza I : Zacjevljenje potoka i uređenje postojećeg dijela deponije (izrada kolektora i stabilizacija postojećeg otpada)
- Faza II : Izgradnja novih ploha deponije

Strateški ciljevi u upravljanju industrijskim otpadom :

- Smanjiti štetne i negativne uticaje na životnu sredinu i okolne ekosisteme
- Zaštititi podzemne vode i tlo od hemijske i biološke kontaminacije (ovdje se misli na štetno djelovanje potoka Nekolj i toksične procjedne vode)
- Sanirati deponiju industrijskog otpada kako bi se minimizirao njen štetni uticaj
- Izgraditi nove plohe za prihvat industrijskog otpada
- Uraditi zacjevljenje čitavog potoka Nekolj, izraditi kolektore i prečišćivače za procjedne i oborinske vode, izgraditi brtvene slojeve kako bi se izolirao otpad od okoline
- Vršiti redovan monitoring odloženog otpada
- Vršiti redovan monitoring fizičko-hemijskih i mikrobioloških analiza potoka Nekolj
- Poticati proces reciklaže kako bi se smanjila količina finalno odloženog otpada

2.8.3.1. Groblja

Na području općine Maglaj postoji veliki broj grobalja različite veličine i opremljenosti.

- Muslimanska groblja

Prema podacima dostavljenim od Medžlisa islamske zajednice Maglaj na području općine Maglaj evidentirana su 76 mezaristana koja su evidentirana u katastarskom operatu općine Maglaj i svi su u posjedu Medžlisa IZ Maglaj.

Sve lokacije muslimanskih grobalja evidentirane su na karti po katastarskim česticama, a prema dostavljenom spisku.

- Pravoslavna groblja

Na području općine Maglaj nalazi se ukupno 34 pravoslavna groblja.

Ni jedno od grobalja osim crkvenog groblja u Donjem Rakovcu, nisu u vlasništvu Srpske Pravoslavne Crkve Opštine Maglaj, nego su svako ponaosob vlasništvo one mjesne zajednice u kojoj se nalaze.

- Katolička groblja
- Župa Sv. Ilije na području općine Maglaj ima 6 grobalja.

Župa Sv. Ilije Proroka smatra da bi bilo potrebe za proširenjem groblja u novom Šeheru na parceli k.č. 545 „Bašća“, koja je također u vlasništvu Rimokatoličkog župskog ureda Novi Šeher.

- Župa Sv. Leopolda Mandića u Maglaju broji 3 groblja (Tomići, Vis, Maglaj).

Sva groblja su aktivna i u njima se ukopavaju vjernici rimokatoličke vjeroispovjesti, osim groblja Vis u kojem se više ne vrši ukop. Groblje u Maglaju je zajedničko groblje sa Srpskom pravoslavnom crkvom Maglaj. Ne planiraju se nova proširenja.

- Partizansko groblje i centralno spomen obilježje poginulim borcima u NOR-u je locirano na Čakalovcu: MZ Bijela Ploča, za koje se traži i proširenje groblja od strane Udruženje antifašista i boraca NOR-a.

- Na području općine evidentirano je i jedno kužno groblje u naseljenom mjestu Brezove Dane na samoj granici sa općinom Tešanj.

Za neka groblja utvrdili smo postojanje na geodetskim podlogama ali nemamo potvrđenu njihovu pripadnost i postojanje, te je u narednom periodu potrebno ažuriranje podataka. Na području općine takođe je evidentiran i veliki broj grobalja/mezarja u privatnom vlasništvu – porodična groblja, ali nema podataka da li su ista u još uvijek funkciji.

- Gradsko groblje

Obavljanje pogrebne djelatnosti na urbanom području vrši se na gradskom groblju „GROBLJE-BORIK“.

- Stočna groblja

Na području općine Maglaj nema utvrđene lokacije stočnog groblja.

Smjernice za plansko upravljanje i održavanje ovih površina odnose se na slijedeće:

- formiranje i uspostava nadležnih ustanova ili službi na području općine, koje će planski upravljati i održavati površine za ovu namjenu,
- centralizovanje površina za sahranjivanje u okviru granica mjesnih zajednica ili naseljenih mjesta, kako bi se izbjegla evidentirana usitnjenost grobalja na području općine i pojava da jedno naselje, neovisno od veličine, ima više grobalja,
- evidentiranje i valorizacija starih i pasivnih grobalja od strane nadležnih institucija i preduzimanje mjera zaštite i održavanja,
- utvrditi precizne površine parcela pojedinih grobalja i izvršiti njihovo ažuriranje u geodetske podloge,
- opremiti groblja objektima komunalne infrastrukture: prilaz, voda, rasvjeta i sl., posebno na grobljima unutar urbanog područja općinskog centra i grobljima uz veća urbana područja,
- omogućiti proširenje postojećih grobalja, kao i otvaranje novih, na lokalitetima gdje ne postoje i gdje se ukaže potreba,
- planirati adekvatnu lokaciju za stočno groblje.

2.8.3.2. Tržnice

Na području općine Maglaj nalazi se samo jedna Gradska pijaca u centru grada u sklopu Tržnog centra Maglaj koja ima zatvoreni dio za mliječnu pijacu i otvoreni dio sa nadstrešnicom. Pijacom upravlja Komunalno javno društvo Maglaj.

Projekcijom prostornog razvoja nisu planirane nove lokacije ove vrste objekata, što ne isključuje mogućnost planiranja kroz izradu detaljnih planskih dokumenata ukoliko se za to ukaže potreba.

2.9. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA

Izradom i usvajanjem Akcionog plana održivog upravljanja energijom i prilagođavanja klimatskim promjenama općine Maglaj za period do 2030. godine (SECAP) 15.09.2020. god.,

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

Općina Maglaj je preuzela obaveze za sprovođenje njegovih mjera, koje su date u sljedećoj tabeli:

Tabela 16. Planirane mjere ublažavanja efekata na klimatske promjene Općine Maglaj

Naziv mjere/aktivnosti	Period provedbe	Procjena uštede energije (MWh)	Procjena smanjena emisije (tCO₂)	nadležnost za provedbu
ZGRADARSTVO				
Toplotna izolacija vanjske ovojnice zgrada u vlasništvu Općine	2020-2030	1.775,9	642,91	Općina Maglaj
Zamjena rasvjete u javnim zgradama u vlasništvu Općine	2020-2030	196,55	149,38	Općina Maglaj
Instalacija toplotnih pumpi u zgradama mjesnih zajednica i u zgradama područnih ambulanti	2020-2030	377,36	189,89	Općina Maglaj
Instalacija kotlova na pelet i sistema centralnog grijanja u zgradama u vlasništvu Općine	2020-2030	46,90	68,09	Općina Maglaj
Instalacija sistema daljinskog grijanja i priključak objekata u nadležnosti Općine	2020-2025	668,29	979,02	Općina Maglaj
Toplotna izolacija vanjske ovojnice zgrada koje nisu u vlasništvu Općine	2020-2030	783,22	191,96	Vlada Zeničko-dobojskog kantona
Zamjena rasvjete u javnim zgradama koji nisu u vlasništvu Općine	2020-2030	375,82	285,63	Vlada Zeničko-dobojskog kantona
Instalacija kotlova na pelet i sistema centralnog grijanja u osnovnim školama	2020-2030	92,68	50,95	Vlada Zeničko-dobojskog kantona
Instalacija sistema daljinskog grijanja i priključak objekata u nadležnosti Općine	2020-2025	668,29	97.902,34	Općina Maglaj-Služba za urbanizam, geodetske i imovinsko-pravne poslove
Podizanje svijesti građanstva o prednostima korištenja obnovljivih izvora energije i načinima postizanja energetske efikasnosti, kao i obuka o mogućnostima ostvarivanja navedenog	2020-2030	6.344,82	1.807,46	Općina Maglaj
Toplotna izolacija vanjskih ovojnica stambenih zgrada	2020-2030	9.302,25	1.524,71	Općina Maglaj
Priključenje stambenih zgrada na budući sistem daljinskog grijanja	2020-2030	12.450,27	1.547,03	Općina Maglaj
Zamjena postojećih sistema grijanja u stambenim zgradama koji koriste fosilna goriva sistemima koji koriste OIE	2020-2030	1.830,92	1.086,26	Općina Maglaj
Zamjena postojećih sistema grijanja u stambenim zgradama koji koriste električnu energiju sistemima grijanja pomoću toplotnih pumpi	2020-2030	2.471,03	1.877,98	Općina Maglaj

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

Naziv mjere/aktivnosti	Period provedbe	Procjena uštede energije (MWh)	Procjena smanjena emisije (tCO ₂)	nadležnost za provedbu
ZGRADARSTVO				
Zamjena postojećih rasvjetnih tijela u stambenim zgradama sa LED sijalicama	2020-2030	4.357,82	3.311,95	Općina Maglaj
Zamjena kućanskih uređaja sa energetske efikasnijim uređajima	2020-2030	3.098,14	2.354,59	Općina Maglaj
Ugradnja solarnih sistema za pripremu sanitarne tople vode	2020-2030	184,64	140,33	Općina Maglaj
JAVNA RASVJETA				
Modernizacija javne rasvjete – instalacija LED rasvjete i upravljanje rasvjetom	2020-2030	687,30	522,35	Općina Maglaj – Odjeljenje za stambeno-komunalne poslove Općine
SAOBRAĆAJ				
Obnova voznog parka u vlasništvu Općine Maglaj	2020-2025	4,00	1,71	Općina Maglaj
Zamjena postojećih dotrajalih autobusa autobusima na prirodni gas	2020-2030	0,00	134,58	Prijevoznici na području Općine Maglaj Općina Maglaj
Promoviranje korištenja javnog prijevoza kao jeftinog i efikasnog načina prijevoza	2020-2030	2.555,41	687,29	Prijevoznici na području Općine Maglaj Općina Maglaj
Edukacija građana u oblasti saobraćaja	2020-2030	2.555,41	687,29	Općina Maglaj Auto-škole
Promovisanje biciklizma i unapređenje biciklističkog prijevoza	2020-2025	2.555,41	687,29	Općina Maglaj
UPRAVLJANJE KOMUNALNIM OTPADOM				
Nabavka kompostera za kućno kompostiranje organskog otpada u ruralnom dijelu općine	2020-2025	-	175,00	Općina Maglaj KJD Maglaj
Nabavka kontejnera za odvojeno prikupljanje papira i kartona, plastike i stakla za postizanje cilja odvojenog prikupljanja 40% od nastalih količina do 2030. godine te nabavka vozila za transport odvojeno prikupljenih frakcija	2020-2030	-	2.777,00	Općina Maglaj KJD Maglaj
Izgradnja reciklažnog dvorišta na području općine	2020-2025	-	2.777,00	Općina Maglaj KJD Maglaj

2021. godine je urađena Studija energijske efikasnosti stambenog sektora u općini Maglaj⁹ Predmet Studije je izrada analize stanja energijske efikasnosti u 5.467 zgrada sa 7.467 stanova ma namijenjenim stanovanju na području općine Maglaj, koje uključuju:

- zgrade individualnog stanovanja (porodične kuće), i

⁹ CRP & ENKON d.o.o.: Studija energijske efikasnosti stambenih zgrada na području općine Maglaj, oktobar 2021. god.

- zgrade kolektivnog stanovanja (zgrade sa tri i više stanova u vlasništvu najmanje dva vlasnika).

Ciljevi koji bi se ispunili ovim programom su:

- smanjena potrošnja energije za grijanje uz postizanje standardima zahtijevanog komfora (temperatura i vlažnost zraka u prostorijama za boravak, itd.),
- ušteda u kućnim budžetima,
- smanjenje korištenja fosilnih goriva,
- očuvanje prirodnih resursa,
- smanjenja aero zagađenja na lokalnom nivou,
- smanjenje globalnog zatopljenja putem reducirane emisije CO₂ i drugih štetnih plinova u atmosferu.

Ova Studija je dala detaljnu analizu postojećeg stanja i potrebnog ulaganja, ali ne i način i dinamiku sprovođenja mjera za poboljšanje energijske efikasnosti. Na Općini Maglaj je da informira javnost o rezultatima Studije, ustanovi prioritete i po potrebi i prema mogućnosti donese poticajne mjere kojima bi se započela realizacija ovog projekta.

2.9.1. ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA

PJ distribucije Maglaj snabdijeva svoje kupce električnom energijom iz jedne primarne transformatorske stanice sa dvostranim napajanjem TS 110/35/10 kV Maglaj (ZI), te dvije TS 35/x kV („Maglaj 2“ i „Maglaj 1 Natron“). Pregled tehničkih podataka predmetnih primarnih trafostanica dat je u narednim tabelama (novembar 2022. god.).

Tabela 17. Pregled primarnih transformatorskih stanica 110/x kV u PJD Maglaj

Redni broj	Naziv primarne trafostanice	Transformator		
			Sn (MVA)	Un (kV)
1	TS 110/x kV MAGLAJ	TR1	20	110/36,75/10,5
		TR2	20	110/36,75/10,5

Tabela 18. Pregled tehničkih podataka napojnih TS 35/x kV na području PJD Maglaj

Redni broj	Naziv trafostanice		Un ₁	Un ₂	Sn	Un	Godina izgradnje/ rekonstrukcije
			(kV)	(kV)	(MVA)	SN post.	
1	TS 35/10 kV	Maglaj 2	35	10	12,16	12	1974./2017.
2	TS 35/10 kV	Maglaj 1 Natron	35	10	4	12	1955./2017.

Elektroprijenosna mreža

Sa stanovišta prijenosne mreže električne energije, odnosno visokonaponske mreže 110 – 400 kV, općina Maglaj pripada operativnom području (OP) Tuzla, Elektroprijenosna BiH, koji nakon transformacija naponskih polja predaje srednjenaponsku el. Energiju, koju za općinu Maglaj preuzima Podružnica ED Zenica, PJD Maglaj.

U općini Maglaj nema direktnih kupaca električne energije na prijenosnoj strani¹⁰.

Postojeća VN oprema u općini Maglaj sastoji se od:

- TS 110/35/10 kV MAGLAJ (ZI).

Visokonaponska mreža koja se nalazi u ili prolazi kroz obuhvat općine Maglaj sastoji se od:

¹⁰ NOSBiH: Bilans električne energije na mreži prijenosa za 2022. godinu

- DV 400 kV Stanari – TS Tuzla 4,
- DV 110 kV Maglaj - Zavidovići,
- DV 110 kV Doboje 1 – Maglaj,
- DV 110 kV Maglaj – Tešanj.

Prema dinamici definiranoj planom razvoja elektroprijenosne mreže¹¹, u planskom periodu u općini Maglaj treba predvidjeti:

- U TS Maglaj 110/36,75/10,5 je nedavno ugrađen transformator „T-2“ prijenosnog odnosa 110/35/10 kV i nazivne snage 40 MVA, koji u osnovnom uklopnom stanju napaja samo 35 kV sabirnice, odnosno kompaniju „Natron-Hayat“.
- Unutaoč ranijim procjenama i trenutnim dugoročnim planom razvoja prijenosne mreže, Natron-Hayat trenutno nema namjeru da povećava uzimanje dodatne snage iz sistema EP BiH do 2025 godine. Dugoročno, nakon strateških odluka o smanjenju emisija stakleničkih gasova iz energetske postrojenja Natron-Hayat, moguće je da kompanija zatraži povećano uzimanje električne energije iz sistema EP. Prema planovima kojima trenutno BiH i EU operiraju, ova situacija se može očekivati do 2030. godine. Tada treba planirati izgradnju nove TS Maglaj 1 (Natron Hayat) 110/10(20) kV na lokaciji postojeće TS 35/10/6 kV Maglaj 1 Natron Hayat. Ovu trafostanicu priključiti po sistemu ulaz-izlaz na DV 110 kV Zavidovići-Maglaj, uz prethodno usaglašavanje trase;
- U TS Maglaj 110/36,75/10,5, transformator „T-1“ nazivne snage 20 MVA napaja distributivni konzum na 10 kV naponu. U 2029. godini je planirana njegova zamjena sa novim energetske transformatorom;
- Rekonstrukcija VN i SN postrojenja u TS 110/35/10 kV Maglaj, završetak radova je predviđen 2029. godine;
- Zamjena betonskih stubova, provodnih užadi, izolatora, spojne i ovjesne opreme, te AKZ čeličnoretkastih stubova na DV 110 kV Doboje 1 – Maglaj (1955/1971), završetak radova je predviđen za 2025. godinu;
- Zamjena provodnih užadi, izolatora, spojne i ovjesne opreme, te AKZ čeličnoretkastih stubova na DV 110 kV Maglaj – Zavidovići (1955/1971), okončanje radova predviđeno je za 2025. godinu.

Elektrodistributivna mreža

U cjelini, stanje srednjenaponske i niskonaponske (0,4 kV) mreže u općini Maglaj je cca 80% u dobrom fizičkom i tehničkom stanju dok preostalih 20% mreže zahtjeva rekonstrukciju. Promatrajući trenutno opterećenje i iskoristivost, naponske prilike u ovoj mreži su relativno dobre i kreću se u dozvoljenim tolerancijama.

Rekonstrukciju i modernizaciju dijela mreže, treba provesti na staroj, dotrajaloj i ratom devastiranoj niskonaponskoj mreži, kao i nekim, neadekvatno rješenim razuđenim dijelovima, sa dugačkim vodovima, na selektivnim presjecima i velikim padovima napona. Od 2011. godine do 2019. godine evidentan je porast potrošača električne energije, što ukazuje na proširenje mreže, u najvećem dijelu po ruralnim područjima.

Privredni razvoj Maglaja je također doveo do povećane potrošnje električne energije i opterećenja elektroenergetskog sistema. Pojedini privredni subjekti su izgradili vlastite trafostanice i time zasad osigurali potrebnu angažiranu snagu i relativno stabilne naponske uvjete. Ostali, manji privredni subjekti su priključeni na postojeću mrežu.

Kako je distribucija električne energije djelatnost lokalnog karaktera, planove izgradnje pojedinačnih većih objekata (primarnih trafostanica i primarnih vodova) ne treba u dugoročnom

¹¹ *Elektroprijenos BiH: Dugoročni plan razvoja prijenosne mreže 2021-2030.g. i Plan investicija 2022.*

razdoblju smatrati konačnim, već je uvijek moguća potreba većeg ili manjeg dodatnog usklađivanja sa detaljnijim lokalnim razvojnim planovima. Plan razvoja distributivne mreže treba biti usklađen sa prostornim planom izgradnje privrednih i stambenih objekata, te sa planom izgradnje objekata za proizvodnju električne energije priključnih snaga do 10 MVA, kao i s planom razvoja prijenosne mreže u dijelu koji se odnosi na lokacije novih trafostanica transformacije visoki napon/srednji napon.

Na području predmetnog obuhvata (PJD Maglaj) treba izdvojiti nekoliko područja i lokacija na kojima se očekuje razvijanje postojećeg konzuma i daljnje povećanje potrošnje električne energije:

- Čakalovac
- Liješnica 1
- Liješnica 2
- Maglaj Stadion
- Misurići
- Moševac
- Poljice
- Jelovac Tukovi
- Novi Šeher

Ove poslovne zone su posljedica samoinicijativnog razvoja malih i srednjih preduzeća bez planskog razvoja, što ukazuje da i naredni značajniji privredni projekti ne moraju biti vezani za ove poslovne zone. To znači da napajanje budućih značajnijih poslovnih objekata značajnije zakupljene snage će biti izvršeno interpolacijom novih TS 10(20)/0,4 kV.

U narednom periodu planirati izgradnju 10(20) kV kablovske veze „Trebačko brdo-Gornja Kosova“ kojom bi se obezbijedilo kvalitetno rezervno napajanje električnom energijom naselja Kosova, Moševac, Ravna i Oručje na području općine Maglaj te naselja Trepče u općini Tešanj.

Veći dio postojećeg sistema distribucije električne energije na srednjem naponu temelji se na dva stepena transformacije (110/35/20/10 kV i 35/10-20 kV) te tri mreže srednjeg napona (35 kV, 20 kV i 10 kV). Dugoročno posmatrano, cilj je postojeći sistem transformirati u sistem sa jednim sredjenaponskim nivoem (20 kV) i jednom direktnom transformacijom (110/20 kV). Stoga se razvoj mreže srednjeg napona temelji na dva djelomično povezana načela: zamjena naponskog nivoa 10 kV sa 20 kV i postupno uvođenje direktne transformacije 110/10(20) kV, te ukidanje mreže 35 kV. Jedan od osnovnih zadataka planiranja distributivne mreže je pronalaženje optimalnih prijelaznih rješenja, koja će omogućiti postupni prijelaz na novu koncepciju, uz iskorištenje postojeće mreže.

U skladu s tim, planira se „prielazak“ TS 35/10 kV „Maglaj 1 Natron“ (u vlasništvu ED Zenica) i TS 35/10 kV „Maglaj 2“ u RP 20 kV, a TS 110/x kV „Maglaj“ u TS 110/20 kV.

Razvoj mreže niskog napona treba temeljiti na sljedećim načelima: kratki izvodi niskog napona i pojednostavljene trafostanice 10-20/0,4 kV s transformatorima relativno male nazivne snage i kratkom priključenom mrežom niskog napona. Ovakva koncepcija razvoja mreže niskog napona znači da nisu planirana veća ulaganja u vodove niskog napona, već se povećanje opterećenja rješava povećanjem broja izvoda niskog napona ugradnjom novih trafostanica 10-20/0,4 kV u postojeću mrežu.

Pri planiranju razvoja složenog sistema kakav je distribucija električne energije potrebno je planirati stalnu modernizaciju, odnosno postupnu zamjenu pojedinih uređaja novim i modernijim te ugradnju savremenih uređaja koji doprinose pouzdanijem pogonu distributivne mreže i kvalitetnijem napajanju njenih korisnika. Međutim, pritom odlučujući trebaju biti ekonomski kriteriji planiranja distributivne mreže kroz vrednovanje dobiti i troškova ugradnje ili

zamjene uređaja. U ovu kategoriju ulaze i projekti koji nisu uvjetovani tehničkim kriterijima, ali mogu donijeti značajnu ekonomsku korist operatoru distributivne mreže kroz smanjenje troškova i reorganizaciju redovnog poslovanja. Tu se u prvom redu misli na dugoročne strateške projekte, na primjer smanjenje gubitaka električne energije i snage, smanjenje neovlaštene potrošnje rekonstrukcijom priključaka i postavljanjem mjernih mjesta na fasadu ili granicu vlasništva posjeda, automatizaciju i daljinsko upravljanje mrežom, ugradnju elektronskih brojila električne energije i omogućavanje daljinskog očitavanja i upravljanja potrošnjom i slično.

Javna rasvjeta

Budući da su troškovi javne rasvjete u prošlosti znatno opterećivali općinski budžet, Općina Maglaj se opredjelila za nove tehnologije i uz prihvatljiva ulaganja smanjila eksploataciona izdvajanja za sistem javne rasvjete. U zadnjim godinama je izvršena zamjena određenog broja postojećih rasvjetnih tijela srednje i niske efikasnosti sa visokoefikasnim i ekonomičnijim LED rasvjetnim tijelima. Uporedo s tim, mreža javne rasvjete se značajno proširila. U narednom periodu nastaviti s primjenom novih tehnologija uz prihvatljiva ulaganja i omogućiti pokrivenost rasvjetom na sve dijelove općine

Proizvodnja električne energije

U općini Maglaj postoji jedan značajniji izvor električne energije – kogeneracijsko postrojenje na biomasu, industrijska elektrana „Natron-Hayat“. Električna energija se proizvodi u proizvodnim objektima dvije energane, ukupne instalirane snage 52,05 MW i predviđene godišnje proizvodne električne energije 336.480 MWh. Osim ove TE na biomasu, postoji i nekoliko mini fotonaponskih elektrana, a u toku ishodovanja dozvola je i desetak novih, sve snage po 23 kW. S obzirom na trend izgradnje očekuje se i značajan broj novih elektrana, čak i preko 100.

U općini Maglaj nema izgrađenih hidroelektrana.

Prostornim planom Zeničko-dobojskog kantona 2009.-2029. planirana je izgradnja tri hidrocentrale na rijeci Bosni:

- HE „Bradići“ („Komšići“) – na granici sa općinom Žepče,
- HE „Maglaj“ – na granici sa općinom Doboj,
- HE „Šaj Kamen“ – na granici sa općinom Doboj, vrlo blizu granice sa općinom Tešanj.

HE „Bradići“ je planirana na granici s općinom Žepče, HE „Maglaj“ na granici sa općinom Doboj, a HE „Šaj Kamen“ na granici sa općinama Doboj i Tešanj, te je potrebno pristupiti međuentitetskim i međuopćinskim dogovorima prije realizacije ovih projekata. Sve tri hidroelektrane su planirane kao protočne.

HE „Maglaj“ i HE „Bradići“ („Komšići“) su planirane i dugoročnim EE bilansom EP BiH, ali bez preciziranih godina početka gradnje i ulaska u pogon¹². Istovremeno, HE „Šaj Kamen“ nalazi u planovima Elektroprivrede Republike Srpske. Ista HE se nalazila u Strateškom planu i programu razvoja energetske Federacije BiH – Prijedlog od 09.2008., kao potencijal raspoloživ za hidroenergetsko iskorištenje, ali i u (neusvojenom) Prostornom Planu Federacije BiH za period 2008. – 2028. godine, za koju je predviđena izrada Detaljnog plana područja posebnih obilježja Federacije. Prema PP FBiH, za ovu HE je planirana instalirana snaga od 29 MW i godišnja proizvodnja od 115 GWh.

S obzirom na novi Zakon o dopunama zakona o električnoj energiji („Službene novine Federacije BiH“ broj 61/22) i različite podatke o planiranim instaliranim snagama ove tri

¹² Dugoročni plan razvoja Elektroprivrede BiH 2014 - 2030. sa Strategijskim planom

elektrane, njihovo planiranje je upitno, jer se nalaze na granici dopuštene snage. Naime, spomenutim Zakonom se obustavlja izdavanje energetske dozvola za male hidroelektrane (do i uključivo 10 MW), izuzev za male hidroelektrane na gravitacionim vodovodima.

Elektromobilnost

U Planu, kojeg sadrži Bijela knjiga, prvi od deset konkretiziranih ciljeva Evropske unije je:

- Prepoloviti upotrebu automobila sa „konvencionalnim gorivom“ u gradskom prijevozu do 2030. godine, postepeno ih izbacivati u gradovima do 2050. godine, a do 2030. godine u većim urbanim centrima uspostaviti logistiku koja će biti gotovo bez CO₂.

U općini Maglaj za sada nema registriranih punionica električnih vozila.

U narednom periodu omogućiti razvoj elektromobilnosti i povećati broj punionica električnih vozila.

2.9.2. PLINOVODNA INFRASTRUKTURA

Parametri postojećeg transportnog sistema prirodnog plina u BiH su:

Transportni plinovod Zvornik-Sarajevo-Zenica-Travnik

- | | | |
|--------------------------|-------------|------------------------|
| • dužina plinovoda | 229 | km |
| • prečnik plinovoda | 406,4 | mm |
| • projektirani pritisak | 50 | bar |
| • projektirani kapacitet | 1 milijarda | m ³ /godina |

Na ovom plinovodu postoji 13 mjernih/regulacionih, 16 blok i 5 čistačkih stanica.

Sadašnji kapacitet transportnog plinovoda iznosi cca 500 miliona m³/godina, a zakupljeni maksimalno mogući transportni kapacitet iznosi cca 750 miliona m³/godina.

Razvojni projekti u BiH uključuju sljedeće planirane ulaze i interkonekcije (*Slika 2.9.2.1.*):

- Planirani ulaz – južna interkonekcija
- plinovod Posušje – Novi Travnik sa odvojkom za Mostar,
- Planirani ulaz – sjeverna interkonekcija
- plinovod Brod – Zenica sa odvojnim plinovodima prema Banja Luci i Modriči
- Planirani ulaz – zapadna interkonekcija
- plinovod Tržac – Bosanska Krupa sa odvojcima za V. Kladušu i Bihać.

Plinifikacija općine Maglaj je planirana i definirana u sklopu projekta izgradnje transportnog plinovoda (Bosanski) Brod – Zenica čija je implementacija bila predviđena devedesetih godina prošlog stoljeća. Sve aktivnosti na izgradnji transportnog plinovoda prekinute su ratnim dejstvima 90-tih godina. Projekt Brod – Zenica je i dalje aktuelan u BH-Gasu i uvršten je u razvojne strateške dokumente BiH / Federacije BiH: Okvirna energetska strategija BiH do 2035 iz 2018; Strateški plan i program razvoja energetskog sektora Federacije BiH iz 2009, te aktuelni Program javnih investicija Federacije BiH 2020 – 2022. Projekt je uvršten u usvojenu Prostornu osnovu Prostornog plana Federacije BiH za period 2008.-2028., a relevantni podaci o projektu su uobzireni i pri izradi Prostornog plana posebnih obilježja na Koridoru VC – PPPPO „Koridor V-C“. Planirana interkonekcija Brod – Zenica prolazi kroz općinu Maglaj u dužini cca 15 km i proteže se zapadnom stranom općine, tj. zapadno od magistralne ceste M-17 i istočno od regionalne ceste R-474. Ova trasa prolazi kroz naseljena mjesta Kosova, Moševac, Ravna, Oručje, Ošve, Misurići, Tujnica i Liješnica. Imajući u vidu prednosti plina kao energenta, kompanija Natron-Hayat je već izrazila svoj interes za priključenje na planirani magistralni plinovod, a isto se može očekivati i od nekih drugih privrednih subjekata u općini Maglaj. Prije svega, plin kao energent treba razmotriti kao alternativu za daljinsko grijanje

grada Maglaja. Za tu svrhu uraditi idejni projekt kojim bi se definirala lokacija odvojka s magistralnog plinovoda i trase kroz općinu Maglaj.



Slika 3 Pregled postojeće i planirane plinovodne transportne mreže u BiH

2.9.3. TERMOENERGETSKA INFRASTRUKTURA

Danas su obje kotlovnice neupotrebljive zbog dugog vremena nekorištenja, stajanja i zastarjelosti tehnologije, postojeći stari vrelovodi su također dotrajali, a AB kanali bi se dijelom mogli iskoristiti, u slučaju polaganja novih cjevovoda.

Sekundarne individualne instalacije centralnog grijanja u Maglaju su izvedene sa prinudnom cirkulacijom tople vode temperature 90/70 °C, uglavnom sa čeličnim radiatorima i dvocijevnim sistemom grijanja. Procjena je da treba maksimalno iskoristiti postojeće radijatore i uraditi nove vertikale na hodnicima ili stubištima.

U gradu Maglaju trenutno ne postoji funkcionalan sistem toplifikacije grada, te je grijanje objekata zasnovano na individualnoj osnovi, uključujući javne objekte, individualne kuće i jedinice kolektivnog stanovanja (gdje se svaki stan posebno snabdijeva toplinskom energijom). U domaćinstvima se za grijanje uglavnom koristi drvena biomasa koja se nabavlja lokalno, dijelom ugalj, dok u javnim objektima za istu svrhu prevladava korištenje lož ulja, a manjim dijelom i uglja. Prosječna specifična potrošnja toplinske energije jednog domaćinstva za sezonu (6 mjeseci) je oko 210 kWh/m² godišnje.

Fabrika “Natron” posjeduje vlastitu industrijsku elektranu “Natron-Hayat” – kogeneracijsko postrojenje na biomasu (kora četinara), koje istovremeno proizvodi i toplinsku energiju za svoje potrebe, sa projektiranom godišnjom proizvodnjom toplinske energije 31.100 MWh.

Traganje za optimalnim rješenjem sistema daljinskog grijanja u Maglaju je dovelo do nekoliko projekata i studija:

- Idejni projekt toplifikacije, iz 2010. god,
- Studija izvodljivosti sistema centralnog grijanja na biomasu za općinu Maglaj, iz 2011. god.,
- Elaborat odabranog koncepta rješenja i strateškog okvira, iz 2018. god.,

- Tehno-ekonomska studija za zone Z2 i Z4, iz 2021. god.

S obzirom na opredjeljenje Općine da se okrene prema čistim/obnovljivim izvorima energije, Studija izvodljivosti¹³ je ponudila koncept centralnog grijanja na biomasu i trebala je poslužiti kao podloga za kandidiranje kod viših nivoa vlasti i EU institucija. Tom prilikom je izvršena i analiza potencijala biomase.

Od početno planirane izgradnje sveobuhvatnog sistema (Studija) za pokrivanje konzuma od oko 23,6 MW sa tri kotla, zbog visine investicije i nehrabrujućih podataka o dostupnosti dovoljne količine drvene mase na području općine Maglaj, došlo se do izgradnje dvije toplane manjeg kapaciteta (2 × 5 MW), samo za zone 2 i 4, što uslovljava i izgradnju manjeg toplovodnog sistema. Za ovu toplanu je potrebno ugovoriti potrebnu količinu od cca 11.000 tona drveta godišnje.

Zona 2 i Zona 4 su definirane:

- Projektna zona Z2 je vrlo kompaktna između željezničke pruge, ulice Prvog Marta, Sarajevske ulice i Zone 1.
- Projektna zona Z4 se nalazi duž ulice Abdulaha Mahmutagića, između Sarajevske ulice i Aleje Ijljana te Viteške ulice sa sjeverne strane.

Tabela 19. Pregled korisnih površina i toplinskih opterećenja u predloženoj fazi toplifikacije

Zona		Vrsta zgrade				
		Javna	Planirana	Poslovno-stambena	Stambena	UKUPNO
Z2	Korisna površina (m ²)	8.024,86	5.087,89	1.999,88	32.480,89	47.593,51
	Toplinsko opterećenje (W)	762.361,35	356.152,21	179.989,04	2.598.471,21	3.896.973,81
	Gustina topl. Opterećenja	11,30	5,45	2,67	38,47	57,89
	Broj podstanica	7	18	2	35	62
Z4	Korisna površina (m ²)	1.990,23	810	1.136,056	46.648,12	51.261,72
	Toplinsko opterećenje (W)	189.072,05	56.700,00	102.245,04	3.731.849,48	4.154.371,51
	Gustina topl. Opterećenja	2,38	1,11	1,22	48,04	52,75
	Broj podstanica	1	10	1	69	85

Postoje dva rješenja za smanjenje cijene toplinske energije za krajnje potrošače:

- proširenje projektnog plana na cijeli centar općine (uključujući druge razvojne zone) što bi dovelo do smanjenja troškova goriva (sječke), investicionih i operativnih troškova (ljudski resursi, automatizacija poslovanja),
- smanjenje obima projektnog plana na samo jednu zonu, u kojoj se nalazi najveći dio objekata sa velikim brojem stambenih jedinica, što bi dovelo do smanjenja troškova ulaganja (toplana, toplovod). Ovaj koncept donosi veću efikasnost izgradnje i rada.

Pepeo i šljaka nastali u ložištu i prikupljeni ispod i sa kraja rešetke za sagorijevanje se transportuju do prihvatnog bunkera. Ovaj pepeo nije štetan po okolinu i sadrži značajnu količinu hranjivih materija te se može koristiti kao đubrivo za poljoprivredu ili za obogaćivanje šumskog tla. Grad Maglaj ima na raspolaganju neizgrađeni prostor za lokaciju nove toplane. Procijenjena površina nove toplane, uključujući i prostor za skladištenje biomase je oko 4.000 m², dok će sami objekti toplane zauzimati površinu od cca 1.000 m². Lokacija toplane nalazi se u blizini tržnog centra, a tačna lokacija je prikazana na sljedećoj slici.

13 Studija izvodljivosti sistema centralnog grijanja na biomasu za općinu Maglaj, ENOVA d.o.o. Sarajevo, august 2011. god.



Slika 4 Planirana lokacija toplane i razvojne zone Z2 i Z4

Prije nastavljajanja rada na projektu, neophodno je prodiskutirati tehničko rješenje, obim projekta i finansijske mogućnosti Općine Maglaj, uz konsultacije s potencijalnim donatorima i finansijskim institucijama.

S obzirom da će planirani plinovod Brod-Zenica prolaziti kroz općinu Maglaj, planirati i njegov odvojak prema planiranoj lokaciji toplane, kako bi se plin iskoristio kao alternativa za zagrijavanje grada Maglaja.

2.9.4. OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

Značaj povećanog korištenja obnovljivih izvora energije u općini Maglaj je prepoznala i Strategija razvoja općine Maglaj¹⁴, putem strateškog cilja 3 (SC 3) – Poboljšano stanje okoliša, energijska efikasnost i funkcionalna javna infrastruktura, kojim se predviđa:

- veće korištenje obnovljivih izvora energije (grijanja na biomasu, mali vjetroagregati, fotonaponski moduli, solarni kolektori, organske solarne ćelije i sl.)

Akcionim planom za korištenje obnovljivih izvora energije u Federaciji BiH se u okviru nacionalnog cilja korištenja obnovljivih izvora energije, iskazuju obavezujući ciljevi Federacije do 2020. godine o udjelu energije iz OIE u ukupnoj finalnoj potrošnji električne energije, energije za grijanje i/ili hlađenje i energije za transport, uvažavajući efekte energetske efikasnosti i uštede energije kod krajnjih kupaca, kao i drugih mjera sa svrhom ispunjenja postavljenih ciljeva.

Hidroenergetski potencijal

Prostornim planom Zeničko-dobojskog kantona 2009-2029. god., predviđena je mogućnost izgradnje tri protočne hidroelektrane na rijeci Bosni:

- HE „Bradići” („Komšići”) – na granici sa općinom Žepče,
- HE „Maglaj” – na granici sa općinom Dobojo,
- HE „Šaj Kamen” – na granici sa općinom Dobojo, vrlo blizu granice sa općinom Tešanj.

14 Općinski razvojni tim: Strategija razvoja općine Maglaj 2021-2027.

HE „Bradići“ i HE „Maglaj“ su kandidirani dugoročnim elektroenergetskim bilansom 2014.-2030. od strane EP BiH, a HE „Šaj Kamen“ („Šan Kamen“) se nalazi u planovima EP RS. Nije bilo razgovora s lokalnom zajednicom i buduća izgradnja ovih HE na području općine Maglaj još nije potvrđena. S obzirom na novi Zakon o dopunama zakona o električnoj energiji (2022. god.), planiranje ove tri elektrane je upitno, jer se nalaze na granici dopuštene snage. Naime, spomenutim Zakonom se obustavlja izdavanje energetske dozvola za male hidroelektrane (do i uključivo 10 MW), izuzev za male hidroelektrane na gravitacionim vodovodima. U općini Maglaj danas nema priključenih distribuiranih izvora električne energije na vodotocima.

Energija biomase za proizvodnju toplinske i električne energije

Potencijal drvene biomase u BiH je izrazito visok, a najveći udio tog potencijala osiguran je godišnjim prirastom četinarskih i liščarskih šuma. Bosna i Hercegovina ima visok udio potrošnje drvene biomase u domaćinstvima, što u velikoj mjeri utječe na udio bruto obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji konačne energije.

U općini Maglaj veliki problem predstavljaju minirane šumske površine pod kojima je čak 37,63% ukupne šumske površine. S obzirom da je taj teren nepristupačan, dolazi do propadanja, jer se ista ne održava, tako da je to površina koja ne može biti uzeta u razmatranje niti u jednoj opciji.

Kada u razmatranje uzmemo količinu biomase koja je namijenjena za ogrjev i 2/3 šumskog ostatka, dobije se količina energije koju daje sljedeća tabela, za 2017. godinu. Pri ovom izračunu su korišteni podaci o gustinama drveta i toplotnoj moći za četinare i liščare.

Tabela 20. Energetski potencijal ogrjevnog drveta u 2017. godini na području općine Maglaj

	Količina	Energija	
	m ³	GJ	MWh _{th}
Četinari			
Otpadak	312	2.886,62	801,84
Ogrjevno drvo	0	0,00	0,00
Ukupno	312	2.886,62	801,84
Liščari			
Otpadak	547	5.623,16	1.561,99
Ogrjevno drvo	3.557	36.565,96	10.157,21
Ukupno	4.104	42.189,12	11.719,20
UKUPNO		45.075,74	12.521,04

Broj firmi koji ima kao nusprodukt drvni otpad nije dovoljan kako bi se isti iskoristio za snabdijevanje nekog većeg postrojenja na biomasu na području općine Maglaj. Budući da se i ostaci pri sječi sa područja općine Maglaj prodaju većinom domaćinstvima, ukoliko se bude pravio neki sistem za sagorijevanje biomase, biti će potrebno preusmjeriti i ovaj drvni ostatak na navedeni sistem¹⁵.

Kad je riječ o proizvodnji električne energije iz biomase, potrebna veličina postrojenja donekle sprječava ovaj postupak zbog problema garantirane opskrbe biomasom. Naime, ovakva postrojenja zahtijevaju velike količine goriva (već i zbog niske vrijednosti toplinske moći), što dalje zahtijeva kontinuiranu i garantiranu opskrbu. Stoga je svrsishodno velika postrojenja izgraditi unutar same industrije koja vlastiti otpad može koristiti kao gorivo (na primjer u šumarstvu, poljoprivrednoj ili prehrambenoj industriji).

¹⁵ Enova: Istraživanje kapaciteta drvene biomase na teritoriji općine Maglaj i susjednih općina, 2018. god.

U cilju poticanja korištenja energije biomase, potrebno je provesti niz aktivnosti kao što su program pomoći za nabavku postrojenja za skupljanje, prevoz i obradu biomase, uvođenje evropskih standarda i regulative za goriva iz biomase, provođenje studija o potencijalu biomase i analiza različitih tehnologija spaljivanja biomase u kombinaciji sa ugljem.

Energija sunca

Postoji potencijal primjene Sunčeve energije na području općine Maglaj. Zbog ekonomskih karakteristika ovih sistema, njihova primjena se može povećati odgovarajućim mjerama, kao na primjer poticanjem obrazovanja izvođača i instalatera ove opreme, obrazovnom kampanjom usmjerenom prema kupcima ove opreme, stvaranjem ambijenta gdje se ovakvi sistemi smatraju uobičajenim rješenjem za pripremu potrošne tople vode ili dogrijavanje prostorija, kao i uspostavom institucionalnog i zakonodavnog okvira.

Trenutno je u funkciji ili u toku ishodovanja dozvola desetak mini fotonaponskih elektrana u općini Maglaj, sve snage 23 kW. U najavi je i značajan broj novih elektrana.

Energija vjetra

Za ocjenu potencijala vjetroenergije na području općine Maglaj nisu vršena mjerenja i istraživanja. Budući da ne postoje detaljna istraživanja u tom pogledu, trenutno nije moguće lokalizirati vjetroklime u općini Maglaj i svesti je na rezoluciju prikladnu za detaljnu analizu potencijala vjetra. Za kvalitetnu procjenu potencijala energije vjetra u općini Maglaj, trebalo bi provesti niz aktivnosti, kao: sistematski opis klimatologije vjetra na području općine, program mjerenja parametara vjetra, izbor odgovarajućih lokacija za gradnju vjetroelektrana sa ocjenom potencijalnih lokacija nekom od prikladnih multikriterijalnih metoda, analizu troškova i dobiti od korištenja energije vjetra na području općine, a paralelno s tim i aktivnosti na uspostavljanju potrebnog institucionalnog i zakonodavnog okvira.

Geotermalni izvori

Bez reprezentativnih geotermalnih parametara, koje je moguće dobiti samo dubokim bušenjem, nemoguće je pouzdano razmatrati korištenje geotermalnih resursa na području općine Maglaj. Također, imajući u vidu značajne potrebne investicije u istražna bušenja, uz ograničenja zbog nesigurnosti takvih istraživanja, ne mogu se prognozirati značajnija ulaganja u ovom sektoru bez odgovarajuće podrške državne i federalne uprave ili međunarodne zajednice.

2.10. SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA I SISTEM VEZA

2.10.1. Saobraćaj

Sa aspekta geoprometnog položaja, općina Maglaj ima veliku pogodnost u Ze-do kantonu, obzirom da se općina nalazi na najznačajnijem multimodalnom transportnom koridoru u BiH, korodiru V-c (A1), Svilaj-Sarajevo-Mostar-Bijača. Autoput na koridoru Vc trenutno je najvažniji razvojni projekat BiH. Općinu Maglaj će se povezati u mrežu autocesta Evrope i predstavljat će tranevropsku magistralu od Baltika do Mediterana.

U posljednje vrijeme stvara se veliki značaj prema izgradnji transportnog koridora Žepče-Tuzla-Orašje, sa vezom preko inter-regionalnog čvora na području Žepča sa koridorom Vc (A1) koji će biti od velikog značaja za općinu i njenu saobraćajnu uvezanost te nacionalnu i

internacionalnu integraciju BiH.

Značajno mjesto u spoljnoj povezanosti Općine Maglaj unutar kantona i šire, odnosno sa susjednim općinama ima magistralna i regionalna cestovna mreža, koja se u narednom periodu predviđa poboljšati s aspekta nivoa saobraćajne usluge, konstruktivnih elemenata u horizontalnom i vertikalnom smislu, opremljenosti, kao i izmještanje pojedinih dionica iz gusto naseljenih područja i izgradnja novih regionalnih cestovnih pravaca.

Magistralna cesta

- Magistralna cesta M17 prolazi kroz općinu Maglaj u dužini od 18,20km. Osim tranzitnog saobraćaja, odvija se i izvorno- ciljni saobraćaj, čime magistralna cesta učestvuje i preuzima veliki dio gradskog- lokalnog saobraćaja

Regionalne ceste

- Regionalne ceste R465 (Granica entiteta – Maglaj – Bočinja – Zavidovići) u dužini od 15,7 km. Stanje ceste sa aspekta horizontalne i vertikalne geometrije je na većoj dužini zadovoljavajuća, i u cijeloj dužini je izvedena sa asfaltnom kolovoznom konstrukcijom u solidnom stanju.
- Regionalna cesta R 474 (Granica entiteta – Jelah – Tešanj – Novi Šeher – Ozimica), u dužini od 8,5 km. Stanje ceste sa aspekta horizontalne i vertikalne geometrije je na većoj dužini nezadovoljavajuća, u dužini od 37% je izvedena sa asfaltnom kolovoznom konstrukcijom u solidnom stanju, dok preostala dužina je nemodernizovana.
- Regionalna cesta Novi Šeher-Kopice-Teslić (granica entiteta) sa oznakom R- 474b

Unutrašnja povezanost kojom se obezbjeđuje:

- Povezanost sekundarnih centara međusobno i sa općinskim centrima,
- Povezanost svih naselja u efikasnu mrežu

Unutrašnja povezanost obezbjeđena je mrežom lokalnih cesta, koji se u narednom periodu predviđaju za modernizaciju postojeće i izgradnju novih, prema pokazateljima datim u tabeli gdje je evidentirano 83,90 km lokalnih cesta..

Lokalna cesta Novi Šeher-Mladoševica-Domislica-Brezove Dane prekategorišana je u regionalnu cestu pod nazivom Novi Šeher-Kopice-Teslić (granica entiteta) i oznakom R-474b.

Tabela 21 Mreža lokalnih cesta

R.B.	Kategorija	Dionica	Vrsta kolovoza	Širina kolovoza	Oznaka ceste	Dužina dionice (km)
1	lokalna cesta	Bijela Ploča-Jablanica-Donji Rakovac	asfalt	5,5-6,0	L-1	7,50
2	lokalna cesta	Jablanica-Gornji Rakovac	asfalt	5,5-6,0	L-2	3,20
3	lokalna cesta	Borik-Gornji Ulišnjak	asfalt	5,5-6,0	L-3	4,40
4	lokalna cesta	Donji UlišnjakStraište	asfalt	5,5-6,0	L-4	2,00
5	lokalna cesta	Donja Bočinja-Gornja Bočinja	asfalt	5,5-6,0	L-5	4,50
6	lokalna cesta	Donja Kosova-Topola-Šljivice	asfalt	5,5-6,0	L-6	4,30

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

R.B.	Kategorija	Dionica	Vrsta kolovoza	Širina kolovoza	Oznaka ceste	Dužina dionice (km)
7	lokalna cesta	Donja Kosova-Polje	asfalt	5,5-6,0	L-7	1,80
8	lokalna cesta	Donji Moševac-Gornji Moševac-Ravna	asfalt	5,5-6,0	L-8	4,20
9	lokalna cesta	Bistrica-Ravna	asfalt	5,5-6,0	L-9	5,00
10	lokalna cesta	Ravna-Oruče	asfalt	5,5-6,0	L-10	2,00
11	lokalna cesta	Misurići-Ošve-Oruče	asfalt	5,5-6,0	L-11	10,10
12	lokalna cesta	Liješnica-Gornji Bradići	asfalt	5,5-6,0	L-12	8,0
13	lokalna cesta	Fojnica-Donji Bradići	asfalt	5,5-6,0	L-13	1,90
14	lokalna cesta	Gornja Liješnica(mlin) – Tujnica			L-14	2,80
15	lokalna cesta	Novi Šeher-Strupina-Tujnica	asfalt	5,5-6,0	L-15	5,00
16	lokalna cesta	Novi Šeher-Mladoševica-Domislica-Brezove Dane	asfalt	5,5-6,0	L-16	4,70
17	lokalna cesta	Novi Šeher (raskrižje)-Galovac-Tujnica)	asfalt	5,5-6,0	L-17	3,00
18	lokalna cesta	Novi Šeher- Pire	asfalt	5,5-6,0	L-18	1,00
19	lokalna cesta	Mladoševac-Brezove Dane	asfalt	5,5-6,0	L-19	2,00
20	lokalna planirana cesta	Liješnica-Kuvelj-Šehici - Lokalna cesta za poslovnu zonu Čifluk	asfalt	5,5-6,0	Lp-1	2,5
21	lokalna planirana cesta	Boćinja –Bosansko Petrovo selo	asfalt	5,5-6,0	Lp-2	2.0
22	lokalna planirana cest	Mladoševica (Raskrižje)-Mladoševica (Groblje)	asfalt	5,5-6,0	Lp-3	2,00
		Ukupno				83,90

Na teritoriji općine Maglaj sukladno važećoj odluci o lokalnim i nerazvrstanim cestama evidentirano je ukupno devetnaest (19) lokalnih cesta a ovim planom planirana je prekategorizacija još tri (3) nerazvrstana pravca u lokalne. Ukupna dužini postojeće i planirale lokalne mreže je 83,90 km.

Evidentirane su postojeće saobraćajnice kao nerazvrstane ceste u ukupnoj dužini od 54,84km koje povezuju urbana područja i građevinska zemljišta sa javnim cestama. Ovim planom se predviđa rekonstrukcija i modernizacija istih sukladno izraženim potrebama kao i da do svakog novoplaniranog građevinskog zemljišta se planira izgradnja nerazvrstanih cesta, u ukupnoj dužini od L=11,70 km.

Sa aspekta horizontalnih i vertikalni elementa, lokalne ceste su izvededene u prosječnoj širini kolovoza $b= 3,0-4,0$ m, sa relativno nezadovoljavajućom geometrijom trase ceste.

Gustina lokalne cestovne mreže na nivou općine iznosi $34,2$ km/100km² što predstavlja kvantitativno veoma dobro razvijenu mrežu lokalnih cesta na nivou općine.

Kada se posmatra kvalitet lokalnih cesta onda je slika veoma drugačija, odnosno ne zadovoljavajuća, obzirom da gustina modernizovane lokalne cestovne mreže iznosi $25,7\%$, što bi se u narednom periodu trebalo poboljšati.

Za integraciju prostora na nivou Općine Maglaj, kao i sa širim okruženjem u planskom periodu se predviđa:

- Izgradnja dijela planirane autoceste u koridoru Vc, kroz općinu Maglaj.-
- Prekategorizacija dijela gradske saobraćajnice (lokalne ceste) u regionalnu cestu II reda R455 (Spoj sa M17-Maglaj-spoj sa R454).
- Izgradnja potrebnih transferzalnih veza, mostovskih konstrukcija između lijevog i desnog dijela općine Maglaj.
- Rekonstrukcija i modernizacija postojećih lokalnih cesta, što obuhvata rekonstrukciju horizontalnih i vertikalnih elemenata trase, povećanje širine istih na $5,5-6,0$ m, i izgradnju trotoara kroz naseljena mjesta.
- Izgradnja obilaznice Novi Šeher (R 474), općina Maglaj.
- Rekonstrukcija i modernizacija postojeće nerazvrstane ceste Bočinja – Bosansko Petrovo selo, u lokalnu cestu. Implementacijom navedenog ista će dobiti i svoju oznaku.
- Rekonstrukciju i prekategorizacija nerazvrstane ceste u lokalnu cestu Lp-1 (Liješnica-Kuvelj-Šehići, u ukupnoj dužini od $L= 2,5$ km.
- Rekonstrukciju i prekategorizacija nerazvrstane ceste u lokalnu cestu Lp-2 Bočinja – Bosansko Petrovo selo u ukupnoj dužini od $L=2.0$ km
- Rekonstrukciju i prekategorizacija nerazvrstane ceste u lokalnu cestu Lp-3 Mladoševica (Raskrižje)-Mladoševica (Groblje) u ukupnoj dužini od $L= 2,00$ km
- Izgradnja lokalne ceste za poslovnu zonu u reonu Čifluka u Novom Šeheru, u dužini od cca $L=2,5$ km.
- Rekonstrukcija, modernizacija preostalih, postojećih, nerazvrstanih cesta i izgradnja novih.

Javni saobraćaj

U narednom periodu javni saobraćaj treba da postane dominantan vid prevoza stanovnika općine.

Procjenjuje se da će trebati obaviti $0,50$ kretanja po stanovniku prosječno dnevno.

Linije javnog saobraćaja treba da povežu sve centre općine i sekundarne centre, kao i veća naselja i da se vode kružno i radijalno.

Broj polazaka i kapacitet linija treba da se odredi na bazi gravitirajućeg stanovništva prema centrima i datog kriterija mobilnosti stanovnika.

Ovako globalno definisana organizacija javnog prevoza zahtijeva:

- obezbjeđenje efikasnog i pouzdanog sistema javnog prevoza, koji podrazumijeva precizan i striktan red vožnje,
- obezbjeđenje većeg broja vozila koja će moći ostvariti potrebne intervale u vršnom satu (odlazak i povratak sa rada)
- sagledavanje potrebe naknade za nosioca javnog prevoza, koji obavlja značajnu općedruštvenu funkciju,

- unapređenje i razvoj svih elemenata sistema, koji uvećavaju komfor i nivo usluga javnog prevoza (autobuska stanica, nadkrivena stajališta i sl.).

Može se konstatovati, da od kapaciteta i kvaliteta funkcionisanja javnog prevoza u velikoj mjeri zavisi organizacija korištenja prostora općine Maglaj, te se može zaključiti da javni prevoz mora biti jedno od osnovnih strateških komponenti prostornog razvoja Općine.

Željeznički saobraćaj

U Evropskoj uniji prisutan je trend multimodalnog transportnog koridora. S obzirom za potrebe dugoročnog planiranja transportnog koridora u BiH, budući prometni razvoj baziran je na: rekonstrukciji i modernizaciji evropskog željezničkog koridora Vc (Projekat željeznice II) gdje će se vršiti podizanje stepena opremljenosti infrastrukture na kompletnoj pruzi prema prihvaćenom „TER“ (transevropske željeznice) evropskim standardima.

Opremljenost u skladu sa evropskim standardima podrazumijevaju povećanje vozne brzine, proširenje i uređenje stanica, zaštita pružnog pojasa kroz rješavanje putnih prelaza u nivou, izgradnja podhodnika, modernizacija elektroenergetskog postrojenja, kontaktne mreže, telekomunikacija i druge aktivnosti.

Razvoj u oblasti putničkog saobraćaja vezan je za podizanje nivoa usluge, poboljšanje kapaciteta, gdje se očekuje povezivanje dijela sadašnjih linija novim vozovima (Talگو-nagibni vozovi), a planirano je i povećanje broja linija prema susjednim i evropskim zemljama.

Razvoj teretnog saobraćaja vezan je za pružanje usluga velikim industrijskim korisnicima.

Vazdušni saobraćaj

Vazdušni saobraćaj za općinu Maglaj usmjeren je na postojeće zračne luke, u Sarajevu, Tuzli i Banja Luci.

U skladu sa planskim dokumentom Prostorni plan Kantona planirana je izgradnja aerodroma u općini Visoko, gdje je za interne potrebe još u toku rata počela njegoa izgradnja.

2.10.2. Sistem veza – PTT mreža i RTV

S aspekta razvoja PTT i RTV mreže detaljne podatke ne posjedujemo, ali isti će se realizovati sukladno dugoročnim planovima razvoja uslužni subjekata, sa osnovnim cilevima poboljšanja nivoa usluge na cijelom području općine Maglaj.

U tom kontekstu u daljem razvoju RTV sistema očekuje se izgradnja novih objekata za BHT i FTV prijenos, sanacija postojećih objekata, izrada strategije i projektnih rješenja za prelazak na digitalnu frekvenciju, čija realizacija se očekuje do kraja planskog perioda.

Razvoj i modernizacija telekomunikacionog i poštanskog sistema se odnosi na izgradnju optičkih pravaca i pristupne mreže, rekonstrukciji komunikacione opreme na nivou općine, instalacija DSLAM-a za pružanje usluge ADSL, povećanje signala mobilne mreže na 100% pokrivenosti općine.

Razvoj i modernizacija poštanskog nivoa usluga usmjerena je na povećanje poštanskih jedinica i potpunu automatizaciju poštansko šalterskog saobraćaja.

2.11. PRIVREDA I TURIZAM

2.11.1. Privreda

Općina Maglaj usvojila je „Strategiju razvoja općine Maglaj za period 2021.-2027. godina“, kao strateški dokument u planiranju budućeg razvoja. Strategija razvoja je ključni, strateško-planski dokument općine Maglaj, koji treba da projicira i podstiče budući rast i razvoj općine Maglaj i od tada se u kontinuitetu vrši praćenje njene operacionalizacije i implementacije kroz izradu akcionih planova (I + II godine) odnosno godišnjih izvještaja o realizaciji iste. Strategija razvoja obuhvata društvenu, ekonomsku, okolišnu kao i prostornu sferu.

Općina Maglaj jedna je od privredno najnerazvijenijih cjelina u Zeničko-dobojskom kantonu. Prema metodologiji rangiranja razvijenosti općina i gradova Federacije BiH koju je izradio Federalni zavod za programiranje razvoja, općina Maglaj ima indeks razvijenosti od 0,79 što je svrstava na četrdeset četvrto mjesto po razvijenosti u Federaciji BiH, odnosno na deveto mjesto u Zeničko-dobojskom kantonu, ispred općina Zavidovići i Vareš. U narednoj tabeli je prikazan indeks razvijenosti pojedinih općina ZDK u 2019. godini u odnosu na Federaciju BiH i ZDK.

Tabela 22 Indeks razvijenosti općina u Zeničko-dobojskom kantonu

Općina / Grad	Index razvijenosti	Rang u ZDK	Rang u Federaciji BiH
Breza	0,87	6	36
Doboj-Jug	1,18	1	8
Kakanj	0,93	5	25
Maglaj	0,79	9	44
Olovo	63,2	11	57
Tešanj	1,06	2	14
Usora	84,8	7	42
Vareš	0,60	12	66
Visoko	0,94	4	23
Zavidovići	0,72	10	53
Zenica	0,99	3	18
Žepče	0,79	8	43
ZDK	0,84	-	5

Općina Maglaj posebnu pažnju usmjerava ka unapređenju poslovnih, poduzetničkih zona, izdvajajući znatna finansijska sredstva u vidu vlastitih ulaganja i grantova viših nivoa vlasti. Socio-ekonomska slika Maglaja je usko povezana sa sudbinom kombinata “Natron-Hayat”, sa približno 900 zaposlenih. To znači da privreda Općine dijeli probleme strukturne prirode koji imaju snažan utjecaj na kretanje zaposlenosti i nezaposlenosti, ekologiju, prirodne resurse i socijalnu situaciju. Istovremeno, u Maglaju postoje i druge djelatnosti koje stvaraju novu vrijednost i kvalitetne ljudske potencijale. Privreda općine Maglaj je izvozno orijentisana, tako da uspješnost poslovanja, između ostalog zavisi i od uslova na vanjskom tržištu, kao i općem poslovnom okruženju na nivou BiH.

Broj registrovanih fizičkih lica – obrtnika u FBiH, sa stanjem na dan 31.12.2021. godini iznosi 53.188 što je više za 1,0% u odnosu na 2020. godinu, dok u ZDK broj registrovanih obrtnika iznosi 8.168 što je više za 103 ili 1,3% u odnosu na 2020. godinu. Broj registrovanih fizičkih lica-obrtnika u ZDK učestvuje u ukupnom broju registrovanih fizičkih lica – obrtnika u Federaciji BiH sa 15,4%.

Vidljivo je da je općina Maglaj ostvarila veoma visoku pokrivenost uvoza izvozom u 2021. godini u iznosu od 324,10 %, što je je svrstava u drugu po redu općinu u ZDK kada je u pitanju vanjskotrgovinska razmjena. Saldo robne razmjene sa inostranstvom općine Maglaj iznosi 145.870.215 miliona KM.

Prema području djelovanja u skladu sa klasifikacijom djelatnosti „KD BIH 2010“ najveći broj registrovanih privredno-poslovnih subjekata je u području trgovine na malo i veliko G (266) i području prerađivačke industrije C (115).¹⁶

2.11.2. Poslovne zone

Općina Maglaj ima dobre predispozicije za ekonomski razvoj s obzirom na geografski položaj, blizinu strateških putnih komunikacija, inicijativu privatnog sektora i spremnost općinske administracije da razvije pravne, institucionalne i i sve druge potrebne okvire za uspješnu saradnju javnog i privatnog sektora i stvaranje ambijenta za razvoj privrede na području Općine. Stvaranjem prostornih resursa, obezbjeđene su pretpostavke za nastavak aktivnosti na planskoj izgradnji u upravljanju prostorom poslovnih zona.

Prema prostornom planu ZDK u općini Maglaj rezervisane su poslovno-industrijske zone različitih namjena koje su proizvodno-trgovačkog karaktera i to:

1. Poslovna zona Liješnica 1
2. Poslovna zona Liješnica 2
3. Poslovna zona „Južni dio Maglaj“ (kod gradskog stadiona)
4. Poslovna zona Čakalovac
5. Poslovna zona Jelovac-Tukovi
6. Poslovna zona Misurići
7. Poslovna zona Moševac
8. Poslovna zona Natronka-Hayat
9. Poslovna zona Poljice
10. Poslovna zona Kosova

Za 3 poslovne zone općina Maglaj je donijela Odluke o osnivanju zona: Misurići, Liješnica i Novi Šeher.¹⁷ Cilj je oživjeti privredne aktivnost kroz stvaranje povoljne poslovne klime potrebne za nova ulaganja, investicije, u jačanje svih kapaciteta i povećanje broja zaposlenih.

Tabela 22 Poslovne zone

R.b.	Naziv poslovne zone	Izvor podataka	Površina (m2)	Površina (ha)	Popunjenost
1.	Poljice	BSC	83956,68	8,40	20%
2.	Moševac	BSC	61497,19	6,15	10%
3.	Misurići	BSC	159189,91	15,92	37,5%
4.	Gradski stadion	BSC	13533,81	1,35	100%

¹⁶ Mjesečni statistički pregled F BiH po kantonima, 2/22.str 36

¹⁷ Podaci od Nosioca pripreme, Službe za privredu, finansije i razvoj poduzetništva

Prostorni plan općine Maglaj 2017. - 2037. godine
NACRT – skraćeni tekst

R.b.	Naziv poslovne zone	Izvor podataka	Površina (m2)	Površina (ha)	Popunjenost
5.	Liješnica 2	BSC	81710,69	8,17	0%
6.	Liješnica 1	BSC	155684,22	15,57	16%
7.	Kosova	BSC	82126,14	8,21	7%
8.	Jelovac-Tukovi	BSC	20477,58	2,05	8%
9.	Čakalovac	BSC	15528,33	1,55	14%
10.	Natronka-Hayat	CORINE	576897,03	57,69	100%
11.	Novi Šeher	OPĆINA MAGLAJ	100769,41	10,08	0%
UKUPNO:			1351370,99	135,14	

2.11.3. Turizam

Općina Maglaj ima usvojenu Strategiju razvoja turizma i turističkih potencijala na području općine Maglaj za period 2019-2024. godine. Shodno ovom strateškom dokumentu, "opći cilj razvoja turizma u općini Maglaj predstavlja transformaciju destinacije iz tranzitne u boravišnu destinaciju ugodnu za boravak turista". Također, shodno zaključku Strategije, "analiza stanja turizma na području općine Maglaj je pokazala brojne prednosti za razvoj turizma: povoljan položaj, brojne i vrijedne kulturno-historijske i prirodne resurse te tradiciju odnosno postojanje 'kulture života i rada'. Područje općine Maglaj obiluje prirodnim bogatstvima i ljepotama, čiji se potencijali mogu iskoristiti za promociju turizma, razvijanje ekološke svijesti i boljeg, zdravijeg načina života u cjelini. Potrebno je iskoristiti mogućnosti koje pruža, a u isto vrijeme ne narušiti prirodni sklad i harmoniju, te sačuvati i unaprijediti prirodnu cjelinu.

Maglaj sa svojom kulturno historijskom baštinom ima izvanredne potencijale za razvoj kulturnog turizma. U tom pravcu neophodno je izvršiti ozbiljniju promociju i animiranje kulturno - historijskih znamenitosti ovog kraja.

Tabela 23 Dugoročni ciljevi razvoja turizma

EKONOMSKI	SOCIOKULTURNI	EKOLOŠKI
Turizam kao pokretač razvoja privrede u cjelini	Unapređenje kvaliteta života lokalnog stanovništva	Očuvanje i zaštita prirodnih resursa
Razvoj novih turističkih proizvoda	Očuvanje i zaštita kulturno-historijskog naslijeđa	Unapređenje infrastrukture
Izgradnja i obnova turističke infrastrukture	Očuvanje lokalnog identiteta u uslovima globalizacije	Prostorno planiranja kao oblik sprječavanja vizuelnog zagađenja
Kreiranje novih radnih mjesta i povećanje upošljivosti lokalnog stanovništva	Prožimanje kultura i povezivanje ljudi	
Razvoj preduzetništva	Sigurnost lokalnog stanovništva i turista	
Valorizacija ruralnih prostora		
Proizvodnja i prodaja autohtonih proizvoda		

Uzimajući u obzir raspoloživu resursnu osnovu, potencijale razvoja, mogućnosti i realna ograničenja te savremene trendove na turističkom tržištu preporuka je da se scenarij razvoja turizma općine Maglaj zasniva na modelu restrukturiranja i repositioniranja u kombinaciji s modelom ubrzanog rasta. Navedeni model razvoja turizma dugoročno doprinosi postizanju ekonomskih, sociokulturnih i ekoloških ciljeva razvoja općine Maglaj.

Tabela 24 Sistem turističkih proizvoda općine Maglaj¹⁸

TURISTIČKI PROIZVODI	MODALITETI
Kulturno-historijski turizam	Turizam manifestacija (postojeće i nove manifestacije) turizam naslijeđa turizam sjećanja (dark turizam)
Gastro turizam	Gastronomija
Odmor u ruralnom prostoru	Ruralni – agro turizam
Vjerski turizam	Vjerske manifestacije
Aktivni odmorišni i sportski turizam	Planinarenje, biciklizam, trekning, adrenalinski sportovi, jahanje, speleologija, sportska događanja, turniri, takmičenja i sl.
Omladinski turizam	Školske ekurzije Ljetni kampovi/škole za djecu i studente
Tranzitni turizam	Auto kampovi, odmarališta

Kulturno-historijski turizam

- Tvrđava Gradina,
- Uzeirbegov konak,
- Delibegov han,
- Čabrina kafana,
- Kulturne manifestacije npr. Studentsko ljeto,
- Lokaliteti na kojima su se desila tragična događanja iz historije (npr. lokaliteti vezani za ratne sukobe, mjesta velikih tragedija i stradanja).

Gastro turizam

- Historijska jezgra grada Maglaja,
- Tvrđava Gradina – s izgradnjom tematskog restorana u tvrđavi ili u blizini tvrđave,
- Čabrina kafana,
- Delibegov han,
- Ponuda tradicionalne kuhinje u porodičnim poljoprivrednim domaćinstvima
- Kulturno-umjetnička društva kao istinski čuvari tradicionalne kulture.

Odmoru ruralnom prostoru

- svi ruralni dijelovi općine Maglaj, a naročito oni s očuvanim prirodnim prostorom i tradicijskom baštinom,
- Planinarski dom „Ošve“,
- Sportsko-rekreacijski centar „Oaza mira“ Galovac.

¹⁸ Strategija razvoja turizma i turističkih potencijala na općini Maglaj za period 2019. – 2024. godine, str.30

Vjerski turizam

- Kuršumlija džamija,
- Fazli-pašina džamija,
- Sukija džamija,
- Svetište sv. Leopolda Mandića,
- Crkva Sv. Ilije Proroka u N. Šeheru (građena 1923-25 g. za svoj patron sv. Iliju Proroka organizira brojne vjerske i kulturne sadržaje koje posjeti više tisuća posjetitelja iz BiH i inozemstva.).

Omladinski turizam: ljetni kampovi i škole u prirodi za djecu/srednjoškolce, ljetne škole za srednjoškolce/studente

- Međunarodne ljetne škole za studente,
- Ljetni kampovi i škole u prirodi za djecu,
- Sportsko-rekreacijski centar „Oaza mira“ Galovac,
- Planinarski dom „Ošve“.

Aktivni odmorišni turizam

- Planinarski dom „Ošve“,
- Sportsko-rekreacijski centar „Oaza mira“ Maglaj,
- Planinarenje i pješačenje (Ošve, Borik, Liješnica-Pazarić, Ozren),
- Cikloturizam (Ošve, Borik, Ozren, Liješnica-Tujnica-Novi Šeher),
- Speleologija (Megara),
- Jahanje (Ošve, Borik, Ozren),

Tranzitni turizam

- Historijska jezgra grada Maglaja
- Razvoj autokamping i odmorišnih zona

2.12. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

2.12.1. Obrazovanje

Predškolsko obrazovanje

Dimenzioniranje samih objekata će biti uslovljeno brojem djece, a njihova tačna lokacija će biti utvrđena planovima nižeg reda (Urbanistički plan, provedbeni planovi).¹⁹Na području općine Maglaj egzistiraju 3 predškolske ustanove.

²⁰Tabela 25 Javne i privatne predškolske ustanove u općini Maglaj

Maglaj	Broj ustanova	Broj djece	Djeca s posebnim potrebama	Zaposleni	Broj djece na 1 odgajatelja	Djeca koja nisu primljena zbog popunjenosti kapaciteta
Javne	1	88	-	25	15	10
Privatne	2	77	-	24	13	-
Ukupno	3	165	-		14	10

¹⁹ Podaci Općine Maglaj (Izvod iz Prostorne osnove)

²⁰ Federalni Zavod za statistiku, Statistički bilten 2022. godine

Procjenjuje se da na području općine Maglaj ima cca 1000 predškolske djece što znači da predškolsko obrazovanje pohađa cca 15% od ukupnog broja predškolske djece.

Zakonom je ustanovljena obaveza pohađanja predškolskog obrazovanja za svu djecu, u trajanju od nekoliko mjeseci, prije upisa u osnovnu školu i taj broj prosječno, u zadnjih nekoliko godina iznosi cca 200 učenika.

Na osnovu raspoloživih podataka, može se zaključiti da je obuhvat djece predškolskim obrazovanjem povećan međutim evidentna je i postoji potreba za većim kapacitetima za predškolsko obrazovanje naročito iz razloga što je i zakonski propisano.

Kriteriji za određivanje ciljeva

Planirani broj djece:

- jaslice – 2-4% od ukupnog broja stanovnika općine
- obdaništa - 4-6% od ukupnog broja stanovnika općine

Planirani broj zaposlenih:

- vaspitno i zdravstveno osoblje – 10 djece po odgajatelju

Prostorni raspored:

- radijus opsluživanja ne bi trebao biti veći od 600 m
- kapacitet objekata (jaslice i obdaništa) do 120 djece

Dimenzioniranje:

- o 5,5 m² (optimalno 8 m²) izgrađene površine po djetetu
- o 20 – 25 m² slobodne površine po djetetu

U planskom periodu je potrebno obezbijediti sljedeće:

- obuhvatiti minimalno 50% od ukupnog broja predškolske djece za zbrinjavanje u predškolskim ustanovama
- planirati optimalno 4 nova objekta mješovitog tipa na području cijele općine kapaciteta cca 120 djece
- ispoštovati predviđene kriterije kod dimenzioniranja planiranih objekata
- ispoštovati predviđeni radijus opsluživanja 600 m kod lociranja novih objekata
- pri dječjim ustanovama predvidjeti prostore za zdravstvenu zaštitu Prostornim planom općine Maglaj, pored postojećih predškolskih ustanova, se planiraju i nove predškolske ustanove u sljedećim naseljenim mjestima: Maglaj, Kopice, Kosova, Liješnica, Misurići, Moševac, Novi Šeher
- Realizacija pravca djelovanja koja se odnose na provođenje Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju

Osnovno obrazovanje

Ukupan broj djece na području općine Maglaj koji su upisani u školsku 2016/2017. godinu iznosi 1899 učenika.

Na osnovu podataka od strane Općine Maglaj, osnovno obrazovanje na području općine se realizira u 3 centralne i 10 područnih osnovnih škola.

U općini Maglaj postoji i Paralelena osnovna muzička škola. Matična škola je smještena u OŠ „Maglaj“ i koristi prostore ove škole, a područno odjeljenje je smješteno u OŠ „Novi Šeher“ u Novom Šeheru i koristi njene prostore.

Tabela 26 ²¹ Osnovne škole

Maglaj	Školska 2021./2022.				Školska 2020/2021.
	Škola	Odjeljenja	Učenici	Nastavno osoblje	Završili školu
	Redovno obrazovanje	13	89	1738	190
	Osnovne muzičke škole	1		148	145
Ukupno		14	8*	1886	145

Kriteriji

Planirani broj djece:

- 10 – 15 % od ukupnog broja stanovnika općine

Planirana veličina odjeljenja

- 25 učenika po odjeljenju

Prostorni raspored:

- poštivanje dozvoljenih pješačkih distanci (prevoz do 5 km i preko 5 km)
- kapacitet objekata (nastava u dvije smjene ako je potrebno)

Dimenzioniranje:

- 1,8 – 2 m² učioničkog prostora po učeniku
- 3,5 – 7 m² korisne površine po učeniku
- 10 – 30 m² slobodne površine po učeniku
- 300 m² sportska dvorana za školski objekat
- predvidjeti prostore za produženi boravak učenika

Iz dostupnih podataka vidljivo je da se broj osnovaca za posmatrani period smanjio za cca 30%, što nije nimalo optimistično, naprotiv vrlo upozoravajući..

U planskom periodu potrebno je obezbjediti slijedeće:

- Bolju opremljenost školskih objekata;
- Rekonstrukciju i sanaciju dotrajalih školskih objekata ili dijelova školskih objekata;
- Uređenje vanjskih sportskih terena i općenito školskih dvorišta;
- Izgradnju sportskih dvorana uz školske objekte, gdje je to potrebno (prema utvrđenim kriterijima, svaki školski objekat bi trebao da ima sportsku dvoranu);

²¹ Federalni Zavod za statistiku 17.01.2021.godine

Srednje obrazovanje

Na području općine Maglaj u srednje škole, u školskoj 2016/2017. godini je upisano 811 učenika, što je za oko 20% manje nego školske 2007/2008. godine, kada je vršeno prikupljanje podataka za potrebe izrade Prostornog plana Zeničko-dobojskog kantona.

Srednje obrazovanje na području općine Maglaj se realizira u 2 srednje škole i to u jednoj četverogodišnjoj i jednoj mješovitoj srednjoj školi.

Nužno je sa objektivnim mogućnostima i potrebama tržišta rada za određenim zvanjima i zanimanjima planirati upis učenika kao i otvaranje novih struka.

Kriteriji

Planirani broj djece:

- 5 – 7 % od ukupnog broja stanovnika općine

Planirana veličina odjeljenja

- 25 učenika po odjeljenju

Prostorni raspored:

- kapacitet objekata (nastava u dvije smjene)
- dobra saobraćajna povezanost sa svim dijelovima grada
- grupiranje škola u školske komplekse

Dimenzioniranje:

- 2 m² učioničkog prostora po učeniku
- 10 – 12 m² bruto izgrađenog školskog prostora po učeniku
- 7,5 m² korisne površine po učeniku
- 15 – 25 m² slobodne površine po učeniku

U planskom periodu potrebno je obezbjediti sljedeće:

- Planirati Izgradnju sportske dvorane za učenike obe srednje škole u planskom periodu
- Realizirati bolju opremljenost školskog objekta;
- Uraditi rekonstrukciju i sanaciju dotrajalih dijelova školskog objekata i infrastrukture;
- Realizirati uređenje vanjskih sportskih terena namjenjenih srednješkolskom obrazovanju, kao i uređenje školskih dvorišta.
- Modernizacija obrazovanja u pravcu veće zastupljenosti informacionih tehnologija i obrazovanje IKT kadrova
- Prilagođavanje obrazovnih ustanova za kvalitetno i fleksibilno održavanje nastave a u skladu sa potrebama tržišta rada
- Razvoj kapaciteta za realizaciju programa obuke i prekvalifikacije prema potrebama tržišta rada

Na području općine Maglaj djeluju dvije javna zdravstvene ustanove JU „Dom zdravlja“ Maglaj i JU „Narodna apoteka Maglaj“ i 13 privatnih zdravstvenih ustanova i privatnih praksi²² .

JU „Dom zdravlja“ Maglaj

Javna ustanova „Dom zdravlja“ organizuje i sprovodi primarnu zdravstvenu zaštitu, kao i određene vidove konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite stanovništva na području općine Maglaj.

²²Ministarstvo zdravlja Zeničko-dobojskog kantona

Ustanova pored glavne zgrade površine 4694 m² raspolaže sa 6 područnih ambulanti porodične medicine.

Ukupna korisna površina kojom raspolaže JU „Dom zdravlja“ Maglaj iznosi 5535,5 m².

Sekundarna zdravstvena zaštita stanovništva općine Maglaj se ostvaruje u Kantonalnoj bolnici Zenica, Općoj bolnici Tešanj i šire.

JU „Narodna apoteka Maglaj“

Javna ustanova „Narodna apoteka Maglaj“ je u državnom vlasništvu, a svoju djelatnost obavlja na dva lokaliteta u samom gradu i 4 organizacione jedinice, depoa na širem području Općine i to:

Tabela 27 Organizacione jedinice „Narodne apoteke Maglaj“

Redni broj	Naziv	Organizaciona jedinica	Površina (m ²)
1.	Centralna ustanova“ Maglaj	centralna ustanova	200,27
2.	„Ogranak apoteke“ Maglaj	ogranak	77,22
3.	„Novi Šeher“ Novi Šeher	depo	56,0
4.	„Liješnica“ Liješnica	depo	28,0
5.	„Ulišnjak“ Ulišnjak	depo	28,0
6.	„Moševac“ Moševac	depo	30,0

Izvor:JU „Narodna apoteka Maglaj“

Privatne zdravstvene ustanove

Prema podacima Ministarstva zdravlja Zeničko-dobojskog kantona na području općine Maglaj egzistira 13 privatnih zdravstvenih ustanova.

Na prostoru općine Maglaj pored JU „Dom zdravlja“ i JZU „Narodna apoteka Maglaj“, u oblasti zdravstvene zaštite stanovnika djeluje još 3 PZU apoteke, jedna specijalističkih ordinacija, 7 PP – stomatoloških ordinacija, jedan zubotehnički laboratorij i jedna specijalizirana prodavnica.

Kriteriji

Procjene potrebnih površina

- stacionarne ustanove, bolnica 6 (7,5) postelja na 1000 stanovnika (cca 80 m² bolničkog kompleksa po jednoj postelji)
- za 50 – 80000 stanovnika - dom zdravlja cca 4000 m² korisne površine
- za 5 – 8000 stanovnika – zdravstvena stanica (ambulanta) cca 150 m²
- za 3 – 5000 stanovnika – apoteka korisne površine cca 150 m²

Prostorni raspored

- radijus djelovanja za dom zdravlja cca 20 km
- radijus djelovanja za zdravstvenu stanicu cca 2 km (za seoska područja cca 6 -10 km)
- radius djelovanja za apoteku cca 3km

U planskom periodu je potrebno planirati:

- Rekonstrukciju i modernizaciju postojećih zdravstvenih objekata i infrastrukture;

- U cilju razvoja apotekarske djelatnosti, radius opsluživanja 3 km, planirati apoteke u sekundarnim i tercijarnim općinskim centrima.
- Unaprijediti nivo kvalitete kroz pristup orijentiran na pacijenta, korištenje suvremenih tehnologija u skladu sa standardima kvalitetne zdravstvene zaštite i promocija zdravih stilova života i zdravlja u porodici, te prevencija i sprečavanje bolesti.

Ustanove socijalne zaštite

JU Centar za socijalni rad

JU Centar za socijalni rad Maglaj je ustanova koja obavlja djelatnost socijalne zaštite na području općine Maglaj sa 8 zaposlenih od čega je 7 stručnih lica i jedan pomoćni radnik. Ukupna površina koju koristi JU Centar za socijalni rad je 650 m² korisne površine od čega 350 m² koristi Ustanova Dnevni centar za djecu sa posebnim potrebama.

Ustanova Dnevni centar za djecu sa posebnim potrebama Maglaj

Ustanova Dnevni centar za djecu sa posebnim potrebama u Maglaju koristi prostorije Centra za socijalni rad Maglaj, u prizemlju objekta, površine 350 m² i vanjsko dvorište površine 290 m².

Broj djece i odraslih osoba koji koriste usluge Ustanove je 62 (21 punoljetno lice i 41 maloljetnik), od toga sa područja općine Maglaj 18, općine Žepče 29, te općine Zavidovići 15.

Nevladine organizacije koje učestvuju u provođenju socijalne zaštite

U općini Maglaj djeluju 54 nevladine organizacije, koje se u većoj ili manjoj mjeri bave pojedinim aktivnostima socijalnog karaktera.

Dodatni oblici socijalne zaštite

- Merhametova narodna kuhinja
- Pomoć u naturi i jednokratne novčane pomoći
- Subvencija električne energije socijalno ugroženih lica - domaćinstava

2.12.2. Kultura

Najznačajnije usluge u oblasti kulture na području općine Maglaj daju sljedeće profesionalne ustanove:

JU Dom kulture „Edhem Mulabdić“

Javna ustanova Dom kulture „Edhem Mulabdić“ je smještene u objektu Doma kulture Maglaj. U sastavu JU Dom kulture “Edhem Mulabdić“ rade i djeluju: Gradska sportska dvorana, Kino dvorana, Uzeirbegov konak te sala Općinskog vijeća Maglaj. Ustanova se bavi obrazovanjem svih kategorija stanovništva, prikazivanjem filmova, radom sportskih objekata, izdavanje knjiga, časopisa, publikacija, zaštitom kulturne baštine i dr.

JU „Opća biblioteka“ Maglaj

Ustanova je smještena u prizemlju objekta Doma kulture i koristi prostor u površini 400 m².

Korisni prostor je podjeljen na sljedeće segmente:

- Čitaonica	80 m ²
- Odjeljenje za odrasle	160 m ²
- Odjeljenje za djecu	60 m ²
- Odjeljenje za obradu knjiga	16 m ²
- Odjeljenje specijalnih zbirki (Zavičajna zbirka i Zbirka stare i rijetke knjige)	24 m ²
- Hol	20 m ²
- Skladišni prostor	12 m ²
- Pomoćne prostorije	28 m ²
Ukupno: 400 m²	

U okviru Ustanove, pored redovne bibliotečke djelatnosti, koja podrazumjeva katalogizaciju, klasifikaciju i inventarisanje bibliotečke građe, rada sa specijalnim zbirkama, rada na propagiranju knjige i razvijanja kulture čitanja.

Ustanova predlaže tri mogućnosti proširenja prostora:

- dodjela novih prostora u okviru postojećeg objekta,
- dogradnja postojećeg objekta (ako to dozvoljavaju prostorne mogućnosti) ili
- izgradnja novog objekta na novoj lokaciji.

Kriteriji

Procjena potrebnih površina:

- kulturni centar (pozorište, kino) – cca 30 mjesta / 1000 stanovnika
- klubovi i kulturna društva – cca 30 m² / 1000 stanovnika,
- biblioteke i čitaonice – cca 20 m² / 1000 stanovnika,
- omladinski centri – cca 15 m² / 1000 stanovnika,
- muzeji i galerije - cca 20 m² / 1000 stanovnika.

Prostorni raspored:

- gradski centri,
- kulturno-istorijska posebnost područja.

U planskom periodu potrebno je obezbjediti slijedeće:

- Realizirati organizaciju većeg broja kulturnih događaja, višeg kvaliteta i značaja
- Kapacitet kulturnog centra i kina povećati (za cca 855 mjesta) u odnosu na planirani broj stanovnika
- Planirati dodatne prostore biblioteke (ukupne površine cca 1000 m²).
- Realizirati kapacitete u skladu s kriterijima u narednom planskom periodu.

2.12.3. Sport i fizička kultura

Fizička kultura na području općine Maglaj se realizira kroz tri segmenta:

- školska fizička kultura,
- takmičarski sport,
- sportska rekreacija.

Na području općine Maglaj egzistiraju sljedeći objekti namjenjeni sportu i rekreaciji:

- Sportska dvorana, površine 2133 m², kapaciteta 1500 mjesta,
- Gradski sportski stadion, površine 7800 m², kapaciteta 1000 mjesta,
- Igralište za odbojku u pijesku u centru grada,
- Nogometni stadion „Grabovac“ Kosova, površine 7700 m², 3000 mjesta za stajanje – potrebni prateći objekti
- Nogometni stadion „Podlipićem“ u Novom Šeheru
- Sportska dvorana u Novom Šeheru, kapaciteta 450mjesta i 1.800m²
- Skijaške staze (17633 m)
- Izletišta sa mini ski stazom "Borik",
- lizletišta "Bistrica"
- Ribarska staza na desnoj obali rijeke Bosne u Maglaju, površine 4328 m², (250 m obale za rekreativni ribolov ili takmičarska staza za 20 takmičara),
- Ribarska kućica i nadstrešnice sa klupama i stolovima na Ribarskoj stazi, kapaciteta 30 sjedišta i uređena travnata površina od 1500 m² za kampovanje, odmor i rekreaciju,
- Vazdušno streljište, dužine 10 m sa 8 pucačkih mjesta, smješteno u bivšem skladištu TO u ulici 1. marta bb u Maglaju,
- Planinarska brvnara u Arnautima / Gornji Ulišnjak sa nadstrešnicom i izvorom pitke vode, kapaciteta - dnevni boravak 30 planinara (bez struje),
- Planinarski dom „Ošve“ u Ošvama, površine 340 m², kapaciteta 40 kreveta, sa uređenim dvorištem površine cca 3000 m², koje je opremljeno planinarskim mobilijarom (nadstrešnice, klupe, ognjište, dječije igralište i sl),
- Sportski teren „SportinoMa“
- Lokalni sportski poligoni MZ_a (Kosova, Moševac, Ravna, Misurići, Bradići, Čobe, Bijela Ploča, Jablanica, Oruča, Ulišnjak, Bočinja, Liješnica)

Kriteriji

Aktivni sport i rekreacija:

- kod planiranju prostora za aktivnu rekreaciju obuhvatiti cca 60% od ukupnog broja stanovnika Općine,
- planirati cca 5 m² / stanovniku i to: 4,7 m²/stanovniku otvorenih prostora i 0,3m²/stanovniku zatvorenog prostora,
- sportska dvorana kapaciteta cca 200-300 sjedišta /30000 – 50000 stanovnika,
- gradski sportski centar – kompleks (atletika, bazni,stadion i sl.), ovisno o mogućnostima

Pasivna rekreacija (izletišta, šetnice, park-šume i sl.)

- planirati cca 20 m² / stanovnika.

U planskom periodu je potrebno planirati:

- Povećati nivo održavanja i rekonstrukcija postojećih objekata
- Izgradnja sportske infrastrukture (sportske sale srednjih škola)
- rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih sportskih poligona na području cijele općine, gdje se ukaže potreba za istim
- izgradnja teniskih terena,
- otvorenih sportskih terena i rekreativnih površina (parkovi, dječija igrališta, šetnice i sl.) unutar urbanih cjelina
- bazena,

- teretana na otvorenom i sl.

2.12.4. Uprava

Općinska uprava organizirana je na temelju Ustava Federacije BiH, Zakona o osnovama lokalne samouprave, Ustava ZE-DO kantona, Zakona o lokalnoj samoupravi i Statuta općine Maglaj.

Općina Maglaj ima dva organa:

- Općinsko vijeće (25 vječnika) je predstavničko tijelo građana i Općine,
- Općinski načelnik je izvršni organ Općine.

Općina Maglaj ima 20 mjesnih zajednica i to: MZ „Novi Šeher“, MZ „Brezove Dane“, MZ „Radojčići“, MZ „Kopice“, MZ „Čobe“, MZ „Liješnica“, MZ „Bijela Ploča“, MZ „Jablanica“, MZ „Misurići“, MZ „Straište“, MZ „Krasno Polje“, MZ „Ulišnjak“, MZ „Kosova“, MZ „Moševac“, MZ „Oručići“, MZ „Ravan“, MZ „Maglaj - grad“, MZ „Bočinja“, MZ „Donja Rakovica“ i MZ „Bradići“.

U planskom periodu je potrebno planirati:

- Daljnju digitalizaciju institucija koje pružaju javne usluge i standardizacija usluga
- Unaprjeđenje partnerstava sa građanima, privrednicima, nevladinim organizacijama i udruženjima

2.12.5. Sudstvo

Na području općine Maglaj djeluje Općinski sud u Zavidovićima.

Općinski sud u Zavidovićima je osnovan sukladno Zakonu o sudovima u FBiH i to za dvije općine: općinu Zavidovići (gdje je i sjedište suda) i općinu Maglaj (Odjeljenje suda u Maglaju).

- ***Policajska stanica Maglaj***

Policajska stanica Maglaj se nalazi u Ul. 1. marta 35 u Maglaju. Stanica raspolaže sa korisnim prostorom u površini od 614,5 m².

Ukupan broj zaposlenih u Policijskoj stanici Maglaj je 91 uposlenik.

Obzirom da nisu navedene potrebe i planovi, pretpostavljamo da postojeći kapaciteti zadovoljavaju potrebe za planski period.

- ***Zavod zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona, poslovnica u Maglaju***

Poslovnica Zavoda se nalazi u ulici Obalska bb u Maglaju (objekat Doma zdravlja).

Korisna površina s kojom Poslovnica raspolaže iznosi 251,93 m², a upošljava 3 uposlenika.

- ***Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar, Kantonalna administrativna služba Zenica, poslovnica Maglaj***

Poslovnica Zavoda se nalazi u ulici Obalska bb u Maglaju.

Korisna površina kojom Poslovnica raspolaže iznosi 77,95 m², a upošljava jednog uposlenika

Pored ovog prostora, Zavod posjeduje i dvije stambene jedinice u ukupnoj površini od 78,7 m².

- **Vatrogasni dom**

- **Vjerske zajednice i vjerski objekti**

Na području općine Maglaj postoje 24 džamije, 7 mesdžida, Medžlis i 15 vakufskih kuća, 2 župne crkve, 2 župna kuće i 5 kapele i 4 pravoslavna hrama.

2.13. POSEBNO ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Na području općine Maglaj postoje dva lokaliteta koji su još u prijeratnom periodu imali određenu kategoriju zaštite (Spomenik prirode), a to su pećine Mokra i Suha Megara, zatim staništa koja su „locus classicus“ vrste Halačija, te predio Matinskog visa koji obiluje visokim stepenom biodiverziteta.

2.13.1. Područja prirodnih vrijednosti

Prostornim planom općine Maglaj utvrđuje se obaveza planiranja i zaštite područja prirodnih vrijednosti, rijetkih lokaliteta, endemičnih vrsta itd. A sve sa ciljem stvaranja mogućnosti održivog i racionalnog korištenja prirodnih resursa sa akcentom na zaštiti pejzažne i biološke raznolikosti. U vezi s tim, Prostornim planom općine Maglaj daju se preporuke za zaštitu kao i prijedlog kategorizacije određenih lokaliteta, a sve u skladu sa trenutno važećim Zakonom o zaštiti prirode FBiH („Sl.novine FBiH“, br. 66/13) za sljedeće lokalitete :

- „Kategorija IIIb – Spomenik prirode i prirodnih obilježja“
 - Pećina „Mokra Megara“
- „Kategorija V – Zaštićeni pejzaž“
 - Matinski vis
- „Kategorija IV – Područja upravljanja staništima i vrstama“
 - Zaštita staništa na kojima se nalazi endemična vrsta *Halacsya sendtneri* (Boiss.) Dorf. (jedan od najstarijih bosanskohercegovačkih paleoendema na serpentinima)

Osnovni ciljevi u zaštiti biološke raznolikosti :

- Smanjiti procenat pretvorbe namjene zemljišta, posebno kod visokokvalitetnih poljoprivrednih i šumskih zemljišta u građevinska
- Štititi HCVF šume i raditi na povećanju broja istih
- Smanjiti stepen kontaminacije životne sredine
- Smanjiti količinu finalno nastalog otpada
- Redovno vršiti monitoring zagađenosti vode, tla i zraka
- Vršiti održivo eksploatisanje prirodnih resursa
- Povećati broj zaštićenih područja
- Redovno vršiti inventarizaciju biljnog i životinjskog svijeta
- Uspostavljanje zaštićenih područja Matinski vis i Mokra Megara

2.13.2. Kulturno-historijsko naslijeđe

Prostornim planom utvrđuju se objekti i područja kulturno-historijskog naslijeđa iz različitih historijskih perioda koje treba zaštititi, a ovisno o utvrđenom stanju ovog naslijeđa neophodno je provoditi mjere zaštite od strane nadležnih institucija.

Značajni objekti i područja kulturno-historijskog naslijeđa koja je potrebno zaštititi hronološki pripadaju različitim historijskim periodima, utvrđenim u tekstualnom i grafičkom dijelu Prostornog plana.

Objekti i nalazišta kulturno-historijskog naslijeđa na području općine Maglaj spadaju u dobra baštine koja se mogu svrstati u dvije kategorije, prema Zakonu o zaštiti kulturne baštine („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 2/00 i 9/15), i to:

1. prva kategorija: Nacionalni spomenici Bosne i Hercegovine,
2. druga kategorija: dobra od značaja za građane Zeničko-dobojskog kantona.²³

O bogatoj historiji maglajskog kraja svjedoči činjenica da se danas na teritoriji općine Maglaj nalazi četiri registrovana nacionalna spomenika:

- Stari grad Maglaj – graditeljska cjelina,
- Uzeirbegovića konak – historijska građevina,
- Kalavun Jusuf-pašina (Kuršumlija) džamija sa haremom i česmom – graditeljska cjelina,
- Crkva sv. Ilije Proroka – historijska građevina.

Za spomenike kulturno-historijskog naslijeđa prve kategorije – Nacionalne spomenike primjeniti mjere zaštite, utvrđene Zakonom o provedbi Odluka Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljenog prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/02, 27/02 i 6/04).

Zaštitne mjere za arheološka nalazišta iz predhistorijskog i antičkog perioda od kojih je većina sa stanovišta spomeničke vrijednosti lokalnog značaja, sastoje se u njihovom evidentiranju i tačnom lociranju od strane stručnjaka, a zatim adekvatnoj zaštiti lokaliteta od raznošenja materijala i uzurpiranja površina, dok se ne obezbjede uslovi za njihovo detaljno istraživanje. U blizini ovih struktura ne graditi, te poduzeti minimalne mjere na njihovom održavanju i očuvanju koliko je to moguće.

Lokaliteti iz srednjovjekovnog perioda su većinom srednjovjekovni nadgrobni spomenici i nekropole stećaka koji su mahom zapušteni i neoznačeni, uglavnom nedostupni i potpuno zarasli, ili su ugroženi izgradnjom objekata ukoliko se nalaze u blizini naselja. S obzirom na njihovu historijsku, ambijentalnu, estetsko-umjetničku i edukativnu vrijednost od regionalnog značaja potrebno je navedene lokalitete istražiti i zaštititi. Nekropole stećaka tj. njihove krajnje ostatke, nakon njihovog evidentiranja od strane stručnjaka, trebalo bi donekle očuvati od njihovog daljeg propadanja, te najreprezentativnije primjerke sačuvati i načiniti ih dostupnim široj publici.

Spomenici otomanskog perioda su većinom islamski vjerski objekti, objekti stambene arhitekture, česme i stara greblja od kojih su dva već proglašena nacionalnim spomenicima i za njih se primjenjuju mjere zaštite propisane Zakonom i Odlukom o proglašenju nacionalnim spomenikom. Postojeće stanje pojedinih objekata iz ovog perioda potrebno je dodatno evidentirati, dok je većina objekata u relativno dobrom stanju. Potrebno je njihovo intenzivnije

²³ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturne baštine („Sl. novine ZE-DO kantona“, broj 9/15)

održavanje, te manje intervencije. Objekti iz austro-ugarskog perioda imaju lokalni i ambijentalni značaj. U svom ambijentalnom sklopu ovi objekti danas imaju svoju određenu kulturno-historijsku, urbanu i graditeljsku vrijednost i pogodni su za adaptaciju i promjenu namjene u skladu sa savremenim zahtjevima, vodeći računa da se određenim intervencijama me narušava izvorni izgled ovih objekata.

2.13.3. Područja namjenjena za razvoj turizma

Područje općine Maglaj obiluje prirodnim bogatstvima i ljepotama, čiji se potencijali mogu iskoristiti za promociju turizma, razvijanje ekološke svijesti i boljeg, zdravijeg načina života u cjelini. Potrebno je iskoristiti mogućnosti koje pruža područje Općine, a u isto vrijeme ne narušiti prirodni sklad i harmoniju, te sačuvati i unaprijediti prirodne vrijednosti.

Kao posebne prostorne vrijednosti, odnosno područja koja imaju ili mogu imati značaj za razvoj turizma u općini Maglaj mogu se diferencirati slijedeći potencijali:

- prirodno naslijeđe,
- kulturno-historijsko naslijeđe.

Za razvoj **kulturnog turizma**, kao specifičnog oblika turističkih posjeta potaknutog zanimanjem za povijest i umjetnost, stoje na raspolaganju objekti kulturno-historijskog naslijeđa, a naročito nacionalni spomenici.

Sportsko-rekreativni turizam na području Općine se može razvijati kroz potencijale na postojećim izletničkim područjima: Borik, Bistrica i Ošve. Ovi lokaliteti zbog svoje florističke i faunističke vrijednosti su izdvojeni i kao predjeli posebnih prirodnih vrijednosti. Kako su na području Borika i Bistrice izdvojene i šume visoke zaštitne vrijednosti (HCVF 5 šume) ovi lokaliteti se mogu razvijati i u smjeru promocije **ekoturizma**. Nabrojana izletnička područja imaju ogroman značaj za lokalnu zajednicu.

Razvoj **ekoturizma** je najbolje potencirati na budućim zaštićenim područjima kao što su lokaliteti pećine Mokra Megara (Spomenik prirode) i Matinski vis (Zaštićeni pejzaž). Kako su navedeni lokaliteti u postupku uspostave zaštićenih područja IIIb i V kategorije zaštite, njihova atraktivnost, te florističko-faunistička raznolikost će svakako doprinijeti popularizaciji ekoturizma na području općine Maglaj.

Gastronomsko i etnološko bogatstvo temelj su na kojem se može razviti agroturizam pod kojim se podrazumijevaju dolasci turista u potrazi za prirodnim i ekološki uzgojenim poljoprivrednim proizvodima.

2.13.4. Područja posebne namjene – objekti i prostori od značaja za FBiH

Na području općine Maglaj Prostornim planom Federacije BiH 2008-2028.g. (urađen u fazi prijedloga, procedura donošenja još nije okončana) utvrđeni su objekti i područja od značaja za Federaciju:

- Autocesta u koridoru Vc (usvojen Prostorni plan područja posebnih obilježja od značaja za FBiH)
- Hidroelektrane Šaj kamen i Bradići.
- Nacionalni spomenici.

Ovim Planom²⁴ su utvrđeni orijentacioni prostorni obuhvati područja posebnih obilježja unutar kojih se detaljnijom planskom dokumentacijom - planovima područja posebnog obilježja ili detaljnim planskim dokumentima utvrđuje odnos prema građevinama od značaja za Federaciju i uvjeti njihove izgradnje. Utvrđena je obaveza izrade prostornih planova posebnih obilježja od značaja za Federaciju:

1. Autocestu u koridoru Vc (usvojen Prostorni plan područja posebnih obilježja),
 2. Hidroelektrana Bradići, Globalarica, Dolina na rijeci Bosni,
- a detaljni planovi područja posebnih obilježja od značaja za Federaciju BiH donose se za područja utvrđena kao:
- Područja graditeljskih cjelina koje kao nacionalne spomenike utvrdi Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika u skladu sa aneksom 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH.

Kako navedeni planski dokument još nije donesen od strane nadležnih parlamentarnih tijela, a isti je urađen u fazi prijedloga, naprijed navedena područja su Prostornim planom općine Maglaj uvrštena kao područja koja podliježu specifičnim uvjetima planiranja i zaštite, bez obzira na nivo nadležnosti.

2.14. UGROŽENOST I ZAŠTITA OKOLIŠA

Donošenje Prostornog plana ima za cilj utvrđivanje optimalne namjene i racionalnog korištenja prostora. Na ovaj način se prostor štiti od nekontrolisane urbanizacije, štite se najkvalitetnije bonitetne kategorije poljoprivrednog zemljišta, te se štite visokokvalitetne šumske sastojine. Sprečavanje negativnog uticaja na okoliš je kompleksan proces koji podrazumijeva koncept koji se odnosi na sljedeće ciljeve:

- Načelo održivog razvoja mora postati dominantna odrednica strategije razvoja općine Maglaj
- Uvođenje cjelovitog sistema praćenja stanja okoliša (voda, tlo i zrak)
- Zaštita resursa (poljoprivredno, šumsko zemljište, mineralna nalazišta, vode)
- Povećanje površine zaštićenih područja
- Općina je dužna donositi i aktivno sprovoditi svoj LEAP svakih 5 godina
- Zaštita ugroženih i endemičnih biljnih i životinjskih vrsta
- Zaštita izvorišta pitke vode, kao i uspostavljanje sanitarnih zona zaštite
- Uspostavljanje sistema selektivnog odlaganja i prikupljanja otpada
- Uspostavljanje reciklažnog dvorišta, pretovarne stanice i sortirnice
- Sanacija i zatvaranje općinske deponije „Nekolj“
- Prelazak na regionalni koncept odlaganja otpada
- Sanacija deponije industrijskog otpada
- Omogućiti izrađivanje Plana upravljanja otpada za čitavu općinu Maglaj
- Sprečavanje nekontrolisane i ilegalne sječe šume, krčenje šume itd

²⁴ Prostorni plan Federacije BiH 2008-2028. (faza prijedlog)

Mjere zaštite od zagađenja zraka:

- Permanentno usklađivati i doradivati postojeće propise i pravilnike koji se odnose na zaštitu zraka sa legislativom EU. Strukturno i djelotvorno provoditi donesene zakonske propise iz oblasti zaštite zraka, posebno propise koji se odnose na monitoring emisija zagađujućih materija (SO₂, CO, PM₁₀, PM_{2,5}, NO, NO_x) u zrak i granične vrijednosti emisija zagađujućih materija u zrak;
- Smanjenje uticaja saobraćaja preko izduvnih gasova primjenom katalizatora, bezolovnog benzina, stalnom kontrolom izduvnih gasova prilikom tehničkog pregleda vozila, regulisanjem saobraćaja i unaprjeđenjem javnog prevoza;
- Smanjiti opterećenja koja dolaze iz malih kućnih ložišta koja koriste ekološki neprihvatljive energente;
- Vršiti stalni monitoring kvalitete zraka ;
- Smanjenje emisije SO₂ i CO₂ do 2030.godine prema SECAP-u

Mjere zaštite od zagađenja tla :

- Redovan monitoring zemljišta kako bi se kontaminacija i degradacija svela na minimum
- Redovan monitoring upotrebe pesticida, insekticida i herbicida u poljoprivredne svrhe
- Vršiti redovnu kategorizaciju zemljišta kako bi se stvorili uslovi za racionalno i održivo upravljanje ovim resursom
- Vođenje evidencije o godišnjoj količini izgubljenog tla sa posebnim akcentom na zemljišta u agrozonu I (zemljišta bonitetnih kategorija I, II i III)
- Utvrditi zemljišta sa potencijalnim i aktivnim erozionim procesima, te ih na vrijeme sanirati
- Izrada planova za sanaciju kontaminiranih i devastiranih zemljišta, sa posebnim akcentom na zemljišta koja su uništena izgrađenim deponijama, ili pak zemljišta na površinskim kopovima
- Izrada Planova za sanaciju i rekultivaciju kontaminiranih i devastiranih zemljišta
- Primjena adekvatnih agrotehničkih mjera u poljoprivrednoj proizvodnji
- Plansko pošumljavanje degradiranih šumskih površina
- Sađenje kultura koje „prirodno pročišćavaju“ zemlju od teških metala

Strateški ciljevi zaštite vode kao prirodnog resursa :

- Snabdijevanje gradskog i ruralnog dijela općine Maglaj sigurnom vodom za piće
- Ugradnja uređaja za dezinfekciju vode u svim vodovodima
- Stalne fizičko-hemijske i mikrobiološke analize vode sa lokalnih i gradskih izvorišta
- Obavezna izgradnja sistema za prečišćavanje fekalnih, industrijskih i otpadnih voda
- Uraditi Elaborate zaštite svih izvorišta (uspostaviti sanitarne zone zaštite) sa kojih se vodonapaja stanovništvo ove općine
- Smanjiti procenat gubitka vode u vodovodnim mrežama (obavezna sanacija i rekonstrukcija vodovodne mreže)

2.15. MINSKA SITUACIJA

Zakonska regulativa

Nadležnost Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini u pogledu predlaganja, odnosno izrade Plana deminiranja u Bosni i Hercegovini utemeljena je u odredbi člana 9. i člana 16. Zakona.

Nova Strategija protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine donesena je za period 2018.-2025. godina. Revizija Strategije protivminskog djelovanja predviđena je za 2024.godinu, dok je novi rok za ispunjenje obaveza preuzetih prema članu 5. mart 2027. godine.

Plan deminiranja u Bosni i Hercegovini predstavlja osnovni dokument na osnovu kojeg se vrši humanitarno deminiranje područja i građevina shodno odredbama člana 16. Zakona o deminiranju u Bosni i Hercegovini ("Službeni Glasnik BiH" broj: 5/02). Plan deminiranja u Bosni i Hercegovini u formi Prijedloga urađen je od strane Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BH MAC), januara 2024. godine.

Koncept uklanjanja mina

Land release - vraćanje površine je osnovni koncept u rješavanju problema sa minama i miniranim područjima.

Usvajanjem Strategije koncept Land release uzet je kao osnova za provođenje strateškog cilja 3. (Veličina i uticaj problema kontaminiranosti minama/eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata (ESZR) je preciziran i potvrđen; problem se rješava u skladu sa standardima za protivminske akcije Bosne i Hercegovine, pri čemu se osigurava vraćanje sigurnih površina ugroženim zajednicama na korištenje). Ovim pristupom se deminiranje provodi na efikasniji način. Bitna razlika u ovom pristupu, u odnosu na do sada korišteni, je prebacivanje težišta u rješavanju problema na netehničke metode izviđanja.

Prema ovom pristupu, težište u rješavanju problema sa minama se stavlja na proces netehničkog izviđanja (NTI) kojim se prikupljaju i analiziraju sve informacije o miniranosti, bez upotrebe tehničkih metoda. Tehničko izviđanje (TI) se koristi za provjeru i potvrdu informacija prikupljenih kroz netehničko izviđanje (NTI), kao i za što preciznije određivanje granica miniranih površina. Čišćenjem se uklanjaju mine/eksplozivna sredstva zaostala iz rata (ESZR) sa površina koje su određene kroz proces netehničkog izviđanja (NTI) i tehničkog izviđanja (TI). Težište protivminskih akcija u Bosni i Hercegovini u 2024. godini će i dalje biti ugrožena zajednica i njene potrebe.

Netehničko izviđanje

Procjena minske situacije će se vršiti obilaskom sumnjivih površina i preciznijom identifikacijom nivoa rizika, što podrazumijeva detaljnu procjena rizičnosti, analizu raspoloživih podataka, prikupljanje i obradu podataka sa terena, vršenje potrebnih mjerenja i definisanje granica rizičnih površina, redukciju sumnjivih površina, procjenu društveno-ekonomskog uticaja mina i potencijalnih koristi od operacija humanitarnog deminiranja.

Edukacija o minskoj opasnosti

Upozoravanje na mine u 2024. godini će se realizovati aktivnostima javnog informisanja, edukacijom ugroženih i ostalih grupa stanovništva, kao i povezivanjem protivminskih akcija sa ugroženim zajednicama.

Zadaci će se realizirati provođenjem upozoravanja na mine u 2024. godini proizlaze iz strateških i operativnih ciljeva postavljenih Strategijom za upozoravanje na mine u Bosni i Hercegovini 2018.- 2025. godine.

Do 2024. godini planirane su aktivnosti na reviziji Standarda i Standardnih operativnih procedura za upozoravanje na mine.

Glavni cilj osiguranja kvaliteta upozoravanja na mine u 2024. godini biće praćenje sistema osiguranja kvaliteta organizacija koje provode aktivnosti upozoravanja na mine. Posebna pažnja će biti usmjerena u cilju poboljšavanja kvaliteta izrade projekata upozoravanja na mine i provođenja upozoravanja na mine.

Planirano je integrisanje upozoravanja na opasnost od mina u sklopu koncepta Land Release na način da se u MSP-u uradi samostalan projekat upozoravanja na mine u skladu sa procedurama BHMCA-a.

Mine na području općine Maglaj

Općina Maglaj je jedna od najugroženijih općina kako u kantonu tako i u Federaciji BiH kada su u pitanju mine i neeksplozirana ubojna sredstva, pri čemu je Služba civilne zaštite stalno uključena u organizaciju i odrađivanje pomenutih poslova, te planom i programom rada.

U 2021. godini na području općine Maglaj je ukupno deminirano 120.463 m² prostora na tri deminerska zadatka. Također je deminerska organizacija MAG iz Sarajeva započela deminiranje cca. 1,2 miliona kvadratnih metara prostora u mjesnim zajednicama Ulišnjak, Straište, Krsno Polje i Bakotić (MSP projekat) koje bi trebali završiti u 2021. Služba civilne zaštite je dostavila Listu prijedloga prioritetnog deminiranja i tehničkog izviđanja Kantonalnoj upravi civilne zaštite koja navedene podatke prosljeđuje BH MAC-u. Na temelju tih podataka urađena je i usvojena Lista prioritetnog deminiranja za 2022. godinu, čija će realizacija ovisiti o raspoloživim novčanim sredstvima namjenjenim za deminiranje.

²⁵ Na lokaciji "Koridor Vc Medakovo-Ozimice", 19 km zapadno od Maglaja, završen je deminerski zadatak ukupne površine 98.267 m². Na ovom zadatku bili su angažovani deminerski timovi Federalne uprave civilne zaštite iz Žepča, Busovače, Travnika i POEK tim.

Etape realizacije deminiranja

U skladu sa Zakonom o deminiranju BiH, liste prioriteta na godišnjem nivou usvaja Vlada Federacije i na osnovu prikupljenih prijedloga podnosi „BH MAC“.

Dinamika deminiranja prvenstveno zavisi od raspoloživih finansijskih sredstava.

Nosioc programa je lokalna zajednica.

Inicijative za protivminski djelovanje BHMCA-a

Po uzoru na projekat "Oslobađanje kontaminiranog zemljišta od mina i ostalih eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata u BiH, Regija Majevisa" od strane Organization for Security and Co-operation in Europe-OSCE i Njemačke Ambasade pokrenuta je inicijativa za dva regiona.

Prvi region se odnosi na Gornju Drinu koji obuhvata područja opština Foča, Čajniče, Rudo, Višegrad, Pale, Trnovo, Goražde RS, Pale-Prača.

Drugi region obuhvata opštine **Maglaj**, Žepče, Doboj i Teslić. Imajući u vidu da je Bosna i Hercegovina poznata po svojim prirodnim ljepotama i bogatstvima, u oba slučaja se radi o projektima kulturnog i rekreacijskog turizma kao prilika za ekonomski rast i povećanje

²⁵ Izvod Federalne uprave CZ

institucionalnih kapaciteta. Centar za uklanjanje mina u BiH je dostavio podatke o minskim sumnjivim područjima koja su predmet navedene inicijative.

Tabela 29 Lista prioriternih zadataka minsko sumnjivih područja za istragu u 2024. godini.

1		Bairi	Čišćenje	18,129	Svjetska banka	Rezervisan	Orašje	Posavski
2		Banovići-Kesten	Čišćenje	6,001		Pripremljen projekat	Banovići	Tuzlanski
2	7953	LZ Jablanica	Čišćenje	56,260		Pripremljen projekat	Maglaj	Zeničko-dobojski
4	1002 2	Ravne 1A	Čišćenje	6,984	USA 2022/23	Pripremljen projekat	Tešanj	Zeničko-dobojski

Prema dostavljenim podacima BIH MAC-a (okvirni podaci očitani u GIS Zavodu) na području općine Maglaj se nalazi **cca 1.921,11ha** sumnjive površine.

Ukupna površina kontaminirana je po slijedećim kategorijama:

- I Kategorija cca **149,32ha**
- II Kategorija cca **227,73 ha**
- III Kategorije cca **1544,056**

Prevenција i ciljevi realizacije deminiranja:

- Postupati u skladu s Zakonom o deminiranju
- Efikasno sprovođenje operacija deminiranja, bez rizika od minskih nesreća i žrtvama od mina,
- Osigurati uslove za kontinuirano i efikasno sprovođenje operacija humanitarnog deminiranja u skladu sa potrebama zemlje, neophodnim materijalnim, finansijskim i ljudskim resursima i uz visok nivo osiguranja kvaliteta,
- Do 2027.godine, potpuno eliminisati sumnjivu površinu kroz redukciju iste tokom generalnog i tehničkog izviđanja i čišćenja mina na rizičnim lokacijama.

2.16. UGROŽENOST I ZAŠTITA PROSTORA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

2.16.1. Procjena ugroženosti područja od elementarnih nepogoda, tehničkih katastrofa i ostalih nesreća

PRIRODNE NEPOGODE

POPLAVE I BUJICE I EROZIJE

Poplave je vrlo teško vremenski predvidjeti, dešavaju se u jesenjim danima i u rano proljeće, a u posljednje vrijeme i tokom ljetnih mjeseci.

Organiziranje i provođenje preventivne zaštite i spašavanja od poplava se vrši izradom i donošenjem posebnih dokumenta:

- Preliminarna procjena poplavnih rizika,

- Karte opasnosti od poplava i karte rizika od poplava i
- Planovi upravljanja poplavnim rizicima.

Pored prethodno navedenih planskih dokumenata, određene obaveze u preduzimanju mjera, postupaka i radnji za zaštitu i spašavanje od poplava imaju općine i kantoni koje razrađuju u svojim Planovima zaštite i spašavanja od poplava

Svi kantoni su obavezni pripremiti kantonalne operativne planove odbrane od poplava (KOP) za vodotoke II kategorije. Ovi planovi sadrže procjenu koja područja u budućnosti mogu biti podložna poplavama (buduće poplave).

²⁶Procjena rizika od poplava i klizišta za izvorišta u Općini Maglaj izvršena je na osnovu terenskih obilazaka odabranih izvorišta u općini Maglaj, te na osnovu analize rezultata sljedećih studija, izrađenih u ranijem periodu (2013 – 2015 god.);

- *Preliminarna procjena poplavnog rizika na vodotocima I kategorije u FBiH;* (april, 2013.god.)
- *Preliminarna procjena poplavnog rizika na vodotocima II kategorije u FBiH;* (juli, 2013. god.)
- *Kantonalni Operativni Plan Zeničko-dobojskog kantona kantona* (maj, 2014.god.) i
- *Procjena rizika od poplava i klizišta za stambeni sektor u BiH* (2015. god.)

Navedene studije su obrađivale opasnosti i rizike od poplava i klizišta na teritoriji BiH i FBiH, uključujući i općinu Maglaj. Noviji podaci i analize su rađene u okviru investicijskih projekata od 2018. godine koje radi i podržava Agencije za vodno područje rijeke Save.

Preventivne mjere:

- Redovno čišćenje i održavanje obala i korita rijeka;
- Edukacija stanovništva;
- Redovan monitoring površinskih i podzemnih voda
- Izraditi planove, studije i elaborate koji će tretirati ovu oblast.

Svi planovi zaštite izvorišta trebaju biti usaglašeni sa važećim zakonima i propisima o vodama. Kada govorimo o zaštiti životne sredine, odnosno zaštiti kvalitete zraka, vode i zemljišta opće prisutan problem jeste problem monitoringa a na osnovu kojega bi se definisali prioriteti i mjere na očuvanju.

Agencija za vodno područje rijeke Save i Općina Maglaj, okončali su radove na uređenju 250 metara desne obale rijeke Bosne nizvodno od gradskog mosta i ranije izvedene regulacije u cilju sprečavanja štetnog djelovanja voda u urbanom području općine Maglaj i zaštite stambenih objekata, lokalne saobraćajnice i mezarja. Posebna pažnja posvećena je uređenju obale ispod i oko Uzeirbegovića konaka, objekta proglašenog nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine.

Odlukom koju je predložilo Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Vlada FBiH donijela je Plan upravljanja rizikom od poplava za vodno područje rijeke Save u FBiH (2024 – 2029).

Priprema Plana je u nadležnosti Agencije za vodno područje rijeke Save Sarajevo. Izrađen je u okviru projekta „Tehnička pomoć za izradu Planova upravljanja rizicima od poplava za Bosnu i Hercegovinu“ - implementiranog uz pomoć Delegacije Evropske unije u BiH i finansiranog iz pretpripravnog fonda IPA II EU.

²⁶ *Elaborat Maglaj 2017.*

Plan je pripremljen za period 2024-2029. godina. Struktura i sadržaj usklađeni su sa Zakonom o vodama FBiH („Službene novine FBiH“, br. 70/06) i Uredbom o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda („Službene novine FBiH“, br. 26/09). Uredba je usklađena s EU Direktivom o procjeni i upravljanju rizicima od poplava.

KLIZIŠTA

Klizišta se javljaju najčešće u tercijalnim i kvartarnim naslagama, a odroni i na strmim padinama i zasjecima. Nagib terena je u direktnoj vezi sa stabilnošću istog.

I Klizišta koja ugrožavaju stambene i pomoćne objekte

MZ BRADIĆI

- lokalitet Mujanovke, klizište dimenzija 400x380m, izravno ugrožava 3 stambena objekta.
- lokalitet Ravne – Radotine, vrlo veliko klizište volumena $V= 1.000.000 - 5.000.000m^3$
- klizište ugrožava veliki broj stambenih jedinica.
- lokalitet kod bunkera, klizište dimenzija 100x50m, ugrožava 5 stambenih objekata,
- lokalitet Gornji Bradići, dimenzije klizišta 500x150m, ugrožava jedan objekat
- lokalitet Tomići, klizište ugrožava 2 stambena objekta.

MZ BIJELA PLOČA

- klizište kod kuće Halila Osmanagića, klizište dimenzija 100x70m, ugrožava jednu kuću
- lokalitet Nalići, klizište dimenzija 50x100m, izravno ugrožava 4 stambena objekta,
- lokalitet Plane, manje klizište ugrožava jedan stambeni objekat,
- lokalitet Parnica, manje klizište ugrožava jedan stambeni objekat

MZ BAKOTIĆ – KRSNO POLJE

- iznad kuće Darka Ilića, klizište dimenzija 100x50m, klizište ugrožava 4 stambena objekta,
- Lokalitet Mijanovići, klizište dimenzija 100x50m, ugrožava 5 stambenih objekata,
- Lokalitet kod kuće Gospava Pijunović, klizište ugrožava jedan stambeni objekat,
- Iznad kuće Milana Milivojevića.

MZ BOČINJA

- lokalitet Mitrovići, klizište dimenzija 200x200m, ugrožava 5 stambenih objekata.
- Klizište preko puta škole ugrožava 2 stambena objekta,
- Na skretanju za G. Bočinju sa sjeverne strane klizište ugrožava 4 objekat

MZ ČOBE

- lokalitet Čardak, malo klizište, ugrožava 5 stambenih objekata.
- lokalitet Eko farma, malo klizište, ugrožava farmu .
- lokalitet Meškići – Polje, malo klizište, ugrožava 7 stambena objekta.
- lokalitet Gradina, klizište ugrožava 4 stambena objekta.

MZ JABLANICA

- lokalitet Babići, srednje veliko klizište, ugrožava jedan stambeni objekat.
- lokalitet Bradarići, malo klizište, ugrožava 5 stambenih objekata.
- lokalitet Čergišće, klizište ugrožava jedan stambeni objekat.

MZ KOPICE

- lokalitet Bogatina, malo klizište, ugrožava 2 stambena objekta.

- lokalitet Husići, malo klizište, ugrožava 4 stambena objekta.
- lokalitet Jezersko brdo, malo klizište, ugrožava 2 stambena objekta.
- lokalitet Katunišće, malo klizište, ugrožava jedan stambeni objekat
- lokalitet Luke, malo klizište, ugrožava 2 stambena objekta.
- lokalitet Poduvače, malo klizište, ugrožava 4 stambena objekta.
- lokalitet Zaguvno, malo klizište ali ugrožava 8 stambenih objekata.

MZ KOSOVA

- lokalitet Alići, vrlo veliko klizište, u klizištu uništeno 18 stambenih objekata.
- lokalitet Gornja Kosova, veliko klizište koje ugrožava veliki broj stambenih objekata.
- lokalitet Elemantara Mešić, malo klizište, ugrožava jedan stambeni objekat.

MZ LIJEŠNICA

- lokalitet Bošnjaci, klizište malih dimenzija, ugrožava 4 stambena objekta.
- lokalitet Junuzovac, malo klizište, ugrožava 3 stambena objekta.
- lokalitet Tujnica, vrlo malo klizište, ugrožava jedan stambeni objekat.
- lokalitet Tujnica II, klizište malih dimenzija, ugrožava 3 stambena objekta.
- lokalitet Tujnica III, malo klizište, ugrožava 5 stambenih objekata.
- lokalitet Tujnica IV, malo klizište, ugrožava jedan stambeni objekat.
- lokalitet Salkići, klizište dimenzija 100x50m, ugrožava 4 stambena objekta,
- lokalitet Kuveljski potok, malo klizište ugrožava 2 stambena objekta

MZ MAGLAJ GRAD

- lokalitet Moruša, manje klizište ugrožava 3 stambena objekta,
- lokalitet Jandrošac, klizište ugrožava jedan stambeni objekat

MZ MISURIĆI

- lokalitet Čatići, malo klizište, ugrožava 2 stambena objekta.
- lokalitet Hasanići, malo klizište, ugrožava 6 stambenih objekata.
- lokalitet Jelovac, malo klizište, ugrožava 3 stambena objekta.
- lokalitet Kepići – Memiševići, srednje veliko klizište, ugrožava 6 stambenih objekata.
- lokalitet Koreja, malo klizište, ugrožava jedan stambeni objekat.
- lokalitet Poljice, malo klizište, ugrožava jedan stambeni objekat.
- kod kuće Safide Delić, malo klizište, ugrožava 2 stambena objekta,
- ispod bazena gradskog vodovoda, klizište dimenzija 200x100m, ugrožava 10-tak stambenih objekata.
- lokalitet spomenik, manje klizište ugrožava 2 stambena objekta,

MZ MOŠEVAC

- lokalitet Izgorilo (Ćivića njive), klizište dimenzija 250x200m, ugrožava 13 stambenih objekata,
- lokalitet Husanovići, dimenzije klizišta 250x160m

MZ NOVI ŠEHER

- lokalitet Devići, klizište srednje veliko, ugrožava 6 stambenih objekata.
- lokalitet Domislići-Batarilo, malo klizište, ugrožava 5 stambenih objekata.
- lokalitet Mladoševica, vrlo veliko klizište, ugrožava 20-tak stambenih objekata.
- lokalitet Perković – Radoš, klizište dimenzija 180x140m, ugrožava izravno 3 stambena objekta.

MZ ORUČE

- lokalitet Oruče (Esad Džanić), malo klizište, ugrožava 3 stambena objekta.
- 15. MZ RADOJČIĆI
- lokalitet Galovac, malo klizište, ugrožava 2 stambena objekta.
- lokalitet Glavica - Hukići, srednje malo klizište, ugrožava 5 stambenih objekata i mjesno groblje.
- lokalitet Ezgete, malo klizište dimenzija 70x50m, ugrožava jedan stambeni objekat,
- lokalitet Ivešići, malo klizište, ugrožava 4 stambena objekta,
- lokalitet Relote, malo klizište ugrožava 4 stambena objekta,
- lokalitet Mevljine, manje klizište ugrožava 2 stambena objekta.

MZ RADOJČIĆI

- lokalitet Galovac, malo klizište, ugrožava 2 stambena objekta.
- lokalitet Glavica - Hukići, srednje malo klizište, ugrožava 5 stambenih objekata i mjesno groblje.
- lokalitet Ezgete, malo klizište dimenzija 70x50m, ugrožava jedan stambeni objekat,
- lokalitet Ivešići, malo klizište, ugrožava 4 stambena objekta,
- lokalitet Relote, malo klizište ugrožava 4 stambena objekta,
- lokalitet Mevljine, manje klizište ugrožava 2 stambena objekta

MZ RAKOVAC

- lokalitet Iličić, manje klizište ugrožava jedan stambeni objekat,
- lokalitet škola, klizište ugrožava jedan stambeni objekat.

MZ RAVNA

- lokalitet Gaj-Kalabići, klizište ugrožava 3 objekta,
- lokalitet kod kuće Smajila (Suljo) Muminović, klizište ugrožava jedan stambeni objekat.

MZ STRAIŠTE

- lokalitet Hodžići, malo klizište, ugrožava 5 stambenih objekata.
- kod kuće Šemsudina Hasanića, malo klizište dimenzija 50x150m, ugrožava jedan objekat.

MZ ULIŠNJAK

- lokalitet Dedići, malo klizište ugrožava 2 stambena objekta.
- lokalitet Isići, klizište dimenzija 700x70m, ugrožava 6 stambenih objekata.
- lokalitet Šiprage, klizište dimenzija 700x150m, ugrožava desetak stambenih objekata.
- lokalitet Gračići, dimenzije klizišta 180x100m, ugrožena 3 stambena objekta.

Evidentirano je 76 aktivnih klizišta koja ugrožavaju stambene i pomoćne objekte na teritoriji općine Maglaj.

Potreban je stalan nadzor i praćenje (monitoring) zemljišta.

II Klizišta koja ugrožavaju putnu infrastrukturu

1. MZ BRADIĆI

- put kroz selo, nekoliko klizišta ugrožava put.

2. MZ BAKOTIĆ- KRSNO POLJE

- lokalitet Mijanovići, klizište dimenzija 100x50m, ugrožava pristupni put prema 5 stambenih objekata,

- lokalitet Bajkanova voda, klizište ugrožava putnu komunikaciju.

3. MZ BOČINJA

- lokalitet Donja Bočinja, manje klizište ugrožava put prema Gornjoj Bočinji,
- lokalitet Jošavac, manje klizište ugrožava lokalni put.

4. MZ JABLANICA

- lokalitet Jelići, manje klizište ugrožava put Jablanica-Gornji Rakovac,
- lokalitet Babići, klizište ugrožava put Jablanica-Gornji Rakovac.

5. MZ KOPICE

- ulaz u selo, manje klizište ugrožava put Čobe-Kopice,
- lokalitet Gornji put, klizište ugrožava put kroz selo.

6. MZ KOSOVA

- lokalitet Gornja Kosova, nekoliko klizišta ugrožavaju put kroz selo,
- lokalitet Alići, veliko klizište ugrožava put M17,
- lokalitet Elementara Mešić, manje klizište ugrožava put M17 i dalekovodni stub.

7. MZ LIJEŠNICA

- lokalitet Sedra, klizište ugrožava put Liješnica-Fojnica i željezničku prugu Šamac-Sarajevo,
- lokalitet Bošnjaci, nekoliko manjih klizišta ugrožavaju lokalni put u naselje i prema Spomen obilježju,
- lokalitet Tujnica, klizište ugrožava lokalni makadamski put prema Šehidskom groblju gornjem,
- lokalitet Nekolj, klizište ugrožava put prema gradskoj deponiji smeća,
- lokalitet Novakovići-Komšići, klizište Sedra ugrožava put Novakovići-Komšići.

8. MZ MAGLAJ GRAD

- lokalitet Borik, nekoliko odrona ugrožavaju put Borik-Ulišnjak.

9. MZ MISURIĆI

- lokalitet Koreja, klizište ugrožava put prema navedenom naselju,
- lokalitet Kepići-Memiševići, klizište ugrožava put kroz naselje.
- ispod bazena za vodu klizište ugrožava dalekovodni stub,
- lokalitet spomenik, klizište ugrožava put,
- lokalitet Brenina kuća, klizište ugrožava putnu komunikaciju Ošve-Oručje.

10. MZ MOŠEVAC

- lokalitet Izgorilo (Čivića njive), klizište ugrožava put kroz naselje,
- lokalitet Husanovići, klizište ugrožava put kroz selo,
- lokalitet Husakovići, klizište ugrožava putnu komunikaciju,
- kod nove džamije, klizište ugrožava jedan stambeni objekat.

11. MZ NOVI ŠEHER

- lokalitet Ograde-Haluge, veliko klizište ugrožava regionalni put Novi Šeher-Tešanj, kao i lokalni put na lokalitetu Pervani,
- lokalitet Papići, klizište ugrožava isti put,
- lokalitet Andrići, klizište ugrožava isti put,
- lokalitet Perković-Radoš, klizište ugrožava isti put,
- lokalitet Domislići-Budimiri, klizište ugrožava put kroz selo,
- lokalitet Devići, klizište ugrožava lokalni makadamski put kroz selo,

- lokalitet Kremen, klizište ugrožava regionalni put Novi Šeher-Tešanj,
- lokalitet Kula, klizište ugrožava regionalni put Novi Šeher-Tešanj,
- lokalitet Dunderi, manja klizišta ugrožavaju lokalni put kroz naselje.

12. MZ ORUČE

- lokalitet Brdo, dva klizišta ugrožavaju asfaltni put Oruče-Ravna.

13. MZ RADOJČIĆI

- lokalitet Galovac, klizište ugrožava put kroz selo,
- lokalitet Relote, klizište ugrožava put kroz naselje,
- lokalitet Glavica, klizište ugrožava makadamski put u naselje,
- lokalitet Odobašići, klizište ugrožava put prema Stipi Grliću,
- klizište ugrožava lokalni put Galovac-Tujnica.

14. MZ RAKOVAC

- lokalitet Vikendice, klizište ugrožava lokalni put Donji Rakovac-Megara.

15. MZ RAVNA

- lokalitet Žagar, klizište ugrožava put Bistrica-Ravna,
- lokalitet kod škole i groblja, klizište ugrožava put.

16. MZ STRAIŠTE

- lokalitet Ruvici, klizište ugrožava put za naselje,
- nekoliko manjih klizišta i odrona na putu za Straište.

17. MZ ULIŠNJAK

- lokalitet Isići, klizište ugrožava put kroz naselje,
- lokalitet Šiprage, klizište ugrožava put kroz naselje,
- lokalitet Dedići, klizište ugrožava put kroz selo,
- lokalitet Brdari, klizište ugrožava put kroz selo.

III Klizišta koja ugrožavaju poljoprivredno zemljište

Sva naprijed navedena klizišta u manjoj ili većoj mjeri ugrožavaju poljoprivredno zemljište, naročito ona velika kao što su:

- klizište Alići, MZ Kosova,
- klizište Gornja Kosova, MZ Kosova,
- klizište Isići, MZ Ulišnjak,
- klizište Gračin Brijeg, MZ Ulišnjak,
- klizište Šiprage, MZ Ulišnjak,
- klizište Donji Bradići, MZ Bradići,
- klizište Mladoševica, MZ Novi Šeher,
- klizište Izgorilo (Čivića njive), MZ Moševac,
- klizište Husanovići, MZ Moševac
- klizište Kepići-Memiševići, MZ Misurići,
- klizište Suljakovići, MZ Liješnica,
- klizište Ošve, MZ Misurići.

Općina Maglaj je pokrenula proces Registra klizišta.

2.16.2. Mjere za ograničavanje negativnih efekata prirodnim i ljudskim djelovanjem izazvanih efekata

2.16.2.1. Prirodne nepogode

POPLAVE

Na osnovu Uredbe o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/09) donesen je Kantonalni operativni plan odbrane od poplava („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/14).

Preventivne mjere:

- vršenje preventivne kontrole vodotoka rijeka
- čišćenje korita od granja, nanosa smeća, naročito oko mostova i uskih grla, gdje se potoci ulijevaju u rijeku
- saniranje oštećenja na potpornim zidovima i kaskadama i mostovima,
- zatrpavanje kamenom rupa nastalih potkopavanjem zidova i kaskada,
- preventivna kontrola i čišćenje vodotoka potoka od smeća i nanosa kao i ulaznih građevina potoka
- saniranje oštećenja na kanalizacijskim dijelovima potoka, ulaznim građevinama i pregradama za postavljanje nanosa

Preventivne mjere za sprečavanje erozija:

- Ograničena ili potpuna zabrana krčenja šumskog drveća, grmlja i voćnjaka;
- Zabrana davanja odobrenja za ispašu ili pašu određene vrste stoke;
- Ograničenje korištenja pašnjaka propisivanjem vrste i broja stoke, vremena i načina ispaše;
- Zabrana kopanja i preoravanja livada, pašnjaka i neobrađenih površina na strmim zemljištima i njihovo pretvaranje u njive sa jednogodišnjim kulturama;
- Određivanja obaveznog zatravnjavanja strmog zemljišta;
- Zabrana nelegalnog vađenja zemlje, pijeska, šljunka i kamena.

KLIZIŠTA I ODRONI

Bez izrade **katastra klizišta**, ovaj problem će i dalje ostati prisutan. Potreban je i stalni monitoring klizišta.

Osim ovih preduvjeta određenim aktivnostima moguće je spriječiti pojavu novih i širenja djelovanja postojećih klizišta slijedećim mjerama:

- Kontrolisana sječa šume u saglasnosti sa određenim službama u Kantonu;
- Pošumljavanje na svim ugroženim područjima;
- Sprečavanje nekontrolisane gradnje prilaznih puteva i objekata na svim strmim padinama;
- Izgradnja odvodnih kanala za fekalne i oborinske vode;
- Izrada novih odvodnih kanala za površinske vode na već registriranim lokalitetima klizišta;
- Zabrana svih agrotehničkih radova na svim potencijalnim površinama (strmim i ogoljenim)
- Zabrana sječe šume uz sve riječne tokove i puteve.

2.17. PROJEKCIJA OSNOVNE NAMJENE PROSTORA

Projekcijom osnovne namjene Prostornog plana općine Maglaj, ukupne površine 23.876,72,00 ha (površina rezultat grafičke obrade GIS alatima), utvrđeni su osnovni prostorni pokazatelji i bilansi osnovnih kategorija korištenja zemljišta i to:

- Ukupna površina obuhvata Plana (općina)..... **23.876,72ha**
- Ukupan broj stanovnika:
 - postojeći 1991.g. 43.388
 - postojeći 2013.g. **23.146**
 - planirani 2037.g. **26.606**
- Bruto gustina naseljenosti..... **111,43 stan/km²**
(broj stanovnika/km²)
- Neto gustina naseljenosti.....**58,53 stan/ha**
(broj stanovnika/ha građ.zemljišta)

Tabela 30 Bilans površina

Općina	Poljoprivredno zemljište	Šumsko zemljište	Urbana područja	Građevinska zemljišta van urbanih područja	Ostale površine	Ukupno
	(ha)					
Maglaj	5147,46	16451,77	1.665,66	454,54	157,29	23.876,72

Kako je vidljivo iz ukupnog bilansa namjene površina općine Maglaj, **šumsko zemljište** ima visoko učešće u ukupnoj strukturi, jer zauzima **68,9%**.

Poljoprivredno zemljište predstavlja, takođe, važnu kategoriju u ukupnoj strukturi i zauzima **21,56%** od ukupne površine općine. Prema urađenoj karti bonitetnih kategorija, područje općine Maglaj raspolaže sa vrlo ograničenim površinama pogodnim za intenzivnu oraničnu proizvodnju.

Poljoprivredno zemljište kao prirodni resurs na teritoriji općine Maglaj predstavlja ogroman potencijal i kao takvo predstavlja jednu od najvrijednijih kategorija u planiranju prostora, tako da njegovom očuvanju i unapređenju treba poklanjati posebnu pažnju.

Najrasprostranjenija je IV kategorija sa 1777,42 ha što čini 7,44% ukupne površine općine, iza nje po rasprostranjenosti dolaze V i VI kategorija koje zauzimaju ukupnu površinu od 2716,57ha što čini 11,38%. Najkvalitetnije bonitetne kategorije (II i III) na području ove općine zauzimaju jako malu površinu od svega 240,64ha (0,9 % teritorije), što nameće zaključak da ih je neophodno štiti od promjene namjene površine i od ilegalne i neplanske gradnje.

Najkvalitetnije bonitetne kategorije (II i III) na području ove općine zauzimaju jako malu površinu od svega 240,64 ha (0,9 % teritorije), što nameće zaključak da ih je neophodno štiti od promjene namjene površine i od ilegalne i neplanske gradnje.

Na ostalom zemljištu planiran je razvoj **urbanih područja, građevinskih zemljišta van urbanih područja** na ukupnoj površini od 2.120,20 ha koje se kroz postojeće i planirane infrastrukturne sisteme (saobraćajne, energetske, komunalne, i dr.) nastoje uvezati u funkcionalne cjeline

Za razvoj privrednih i poslovnih djelatnosti utvrđene su privredno-poslovne zone (njih 11) u okviru urbanih područja i građevinskih zemljišta van urbanih područja. Ukupna površina postojećih privredno-poslovnih zona na području općine iznosi cca 135,14 ha.

Prostorni raspored privrede i lokacije poslovnih zona su date u grafičkom dijelu prostorne osnove.

Utvrđene površine postojećih i potencijalnih ležišta mineralnih sirovina su specifični oblici namjene i korištenja prostora.

Na prostoru općine Maglaj utvrđena su slijedeća nalazišta:

- Brezove Dane, značajna ležišta uglja –visoke kalorične vrijednosti, koncesija na istražne radove –2 Brezove Dane“ još uvijek nije riješeno pitanje koncesija zbog ne ispunjavanja uslova s lokalnom zajednicom te je ovo nalazište još uvijek otvoreno za pronalazak novog investitora za ulaganje i eksploataciju.
- Ležište dacita: Jandrošac /32/ - ne radi, obustavljena eksploatacija.
- Pozicija dolerita Donji Rakovac se nalazi u dolini rijeke Rakovac sa obje njene strane iznad Petrovića do uzvodno na cca 2,5 km gdje se ulijeva Ljuti potok.
- Ležište dijabaza: Donji Rakovac kod Maglaja. S predhodnim koncesionarom zbog problema oko transporta eksploatisanih količina mineralnih resursa kroz naselje Jablanica, općine Maglaj, privredni subjekt „Greenstone“ d.o.o. Maglaj nije krenuo sa eksploatacijom vrlo kvalitetnog dijabaza sa ovog lokaliteta „Donji Rakovac“. Ugovor je raskinut 2016. godine te je ovo nalazište otvoreno za nove ulagače.
- Istraživanje i eksploatacija krečnjaka na području Kosove, od 2011. godine je pod koncesijom „Hajdić“ doo
- Mineralno izvorište „Kiseljak“, koncesionar "MAPEX" d.o.o. Maglaj (od 2004.g. , koncesija na crpljenje 30 godina).
- Mogućnost crpljenja prirodne vode je moguće i na području Donji Rakovac, gdje je trenutno koncesionar „Nerken“ doo Maglaj.
- Potencijalno ležište lertzolita na području Strupina, Bijeli klanci, sa eventualnom mogućnosti eksploatacije.

Zakon o upravljanju otpadom FBiH (Sl.novine FBiH broj 33/03 i 72/09) je krovni zakon u kojem su sadržane sve smjernice i preporuke za integralno upravljanje otpadom kao i smjernice za kreiranje strateških dokumenata na nižim nivoima vlasti (kantonalni i općinski). Temeljna načela ovog zakona kao što su prevencija, mjere opreznosti, odgovornost, zagađivač plaća, blizina i regionalnost su usklađeni sa svim trenutno važećim evropskim regulativama i načelima. Tretiranje i zbrinjavanje raznih vrsta otpada se obavlja u skladu sa trenutno važećim **Pravilnikom o kategorijama otpada sa listama** (Sl.novine FBiH, br. 9/05).

Upravljanje otpadom na području općine Maglaj obavlja firma Komunalno javno društvo d.o.o. Maglaj, a uslugom prikupljanja otpada trenutno je pokriveno 20 mjesnih zajednica.

Najveći problem na teritoriji općine Maglaj vezan za otpad i upravljanje njime, jeste činjenica da općinska deponija komunalnog otpada „Nekolj“ još uvijek nije zatvorena.

Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju komunalnog otpada „Nekolj“ općine Maglaj je urađen 2012.godine od strane privatne konsultantske kuće Enova d.o.o. Sarajevo. Planom je predviđeno niz mjera u procesu sanacije i zatvaranja deponije, kao i gradnja prateće infrastrukture.

Evidentan je i problem rješavanja odlaganja ostalih vrsta otpada-animalnog, medicinskog i dr., za koje je neophodno preduzeti mjere rješavanja na kantonalnom i federalnom nivou.

Površine i objekti evidentirani kao područja prirodnih vrijednosti i kulturno – historijskog naslijeđa, zahtijevaju posebne mjere zaštite i očuvanja uz istovremeno stavljanje u funkciju duhovnih i fizičkih ljudskih potreba (obrazovanje, zdravstvo, kultura, rekreacija, turizam itd). U strukturi ostalih površina značajno mjesto zauzimaju infrastrukturni sistemi koji osim planirane rekonstrukcije i modernizacije, podrazumijevaju i izgradnju nove mreže (saobraćajna, energetska, komunalna i dr. infrastruktura).

3. PROJEKCIJA RAZVOJA PROSTORNIH SISTEMA

3.1. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA SISTEMA NASELJA

Koncepcija razvoja naselja i veze sa urbanim centrom Kantona

Koncept *mreže i sistema naselja* prati i odgovarajući koncept organizacije prostora i prostornih cjelina različitog hijerarhijskog nivoa.

I nivo:

- A) Maglaj – administrativni općinski centar (društvene potrebe lokalnog stanovništva)
- B) Novi Šeher - sekundarni centar, kompatibilan općinskom centru, sa poslovnim funkcijama i glavnim vezama sa općinom (uglavnom poslovne funkcije i šire tržište)

II nivo:

- C) C/ Subcentri : Kosova, Liješnica, Misurići, Jablanica , Kopice i dr.)
- (Ova naselja treba da osnaže unutarnju strukturu općine - (područne škole, ambulante, sportski tereni i sl.)

III nivo:

- D) Centri sela i zaselaka (uglavnom su formirana na građevinskim zemljištima namjenjenim stanovanju i koja gravitiraju ka subcentrima cilju zadovoljavanja svakodnevnih i povremenih potreba)

Smjernice za razvoj urbanih područja

Prioritetni način formiranja granica urbanih područja jeste primjena važećeg Zakona o zaštiti poljoprivrednog zemljišta, naročito kada je u pitanju poljoprivredno zemljište II i III kategorije, kojeg ima na području Općine najvećim dijelom i koje je ugroženo izgradnjom objekata.

Ovim Prostornim planom potrebno je definirati i novu (korigovana stara granica) granicu Urbanističkog plana sa planiranom površinom od 316,37ha. Ovim Planom također se predlaže da se naseljeno mjesto „Lugovi“ koje nema niti jednog stanovnika (Federalni Zavod za statistiku BiH) u narednom periodu, a u skladu sa zakonskom procedurom lokalne zajednice, pripoji naseljenom mjestu „Kopice“.

Primarni, sekundarni i tercijarni centri su urbana područja prema kojima se utvrđuju veće gravitacije stanovništva iz ostalih naseljenih mjesta ruralnog karaktera, jer su u istim smješteni obrazovni, zdravstveni, kulturni, sportski, administrativni i dr. sadržaji. Unutar ovih centara se smješta glavnina pratećih sadržaja neophodnih primarnoj stambenoj funkciji kao i veće poslovno-privredne zone kojim gravitira stanovništvo utvrđenih centara razvoja, dok se u ostalim utvrđenim urbanim područjima akcentat daje stambenoj namjeni sa određenim sadržajima društvene infrastrukture i gdje se stanovništvo najvećim dijelom bavi poljoprivrednom djelatnošću.

Razvoj i uspostava kvaliteta urbano-ruralnih odnosa u najvećoj mjeri ovisi o uspostavi kvalitetnih infrastrukturnih veza, naročito saobraćajne mreže, sa akcentom na razvoju javnog prevoza, kako bi bila olakšana dostupnost svih naseljenih mjesta ka centrima razvoja. Time se odnosi ruralnog i urbanog uvezuju i podiže kvalitet života stanovnika na viši nivo.

Formiranjem urbanih područja omogućit će se uvezivanje u sistem mreže naselja i urbanizacija prostora.

- Urbana područja definiraju se u cilju usmjeravanja izgradnje i razvoja naseljenih mjesta, zaštite poljoprivrednog zemljišta, ekonomičnije upotrebe zemljišta za građenje, u cilju zaštite prostora od neracionalnog i stihijskog građenja. Ona obuhvataju izgrađene i neizgrađene površine namijenjene za stanovanje, rad i odmor, objekte urbane opreme, infrastrukturu, posebne namjene, zelene površine, kao i površine rezervisane za budući razvoj. Formiranjem urbanih područja obezbjeđuje se korištenje utvrđenih prostora i infrastrukture (komunalne i društvene), njihovo vrednovanje u cilju racionalnog korištenja, uz poštivanje ambijentalnih vrijednosti sredine i očuvanje prepoznatljivosti pejzaža u kulturnom, prirodnom i graditeljskom smislu.
- Prilikom planiranja urbanih područja vođeno je računa i o ograničavajućim faktorima razvoja, jer se kroz analizu postojećeg stanja, konstatovalo da postoje površine nepogodne za gradnju, posebno sa stanovišta inženjersko – geoloških karakteristika terena (klizišta, nestabilni tereni) i ugroženosti minama. U planskom periodu potrebno je preduzeti mjere istražnog karaktera kao i mjere sanacije na utvrđenim ugroženim područjima, prije izdavanja bilo kakvih saglasnosti za izgradnju građevina.

Utvrđivanje urbanih područja i smjernice razvoja istih, nabolji su put ka postizanju cilja, a mogu se posmatrati na slijedeći način:

- utvrđena urbana područja trebaju biti prioritetna područja razvoja svih sistema (društvena, privredna i druga infrastruktura),
- u urbanim područjima potrebno je izvršiti dopunu postojećih objekata komunalne i društvene infrastrukture,
- spriječiti izgradnju objekata (posebno stambenih) na lokalitetima izvan granica urbanog područja,
- za izgradnju novih objekata, prioritetno koristiti lokalitete sa izgrađenim objektima komunalne infrastrukture,
- urbana područja trebaju međusobno komunicirati na svim nivoima, uz podršku prateće i nove infrastrukture, kako bi se ostvario stalan i nesmetan protok,
- izgradnju novih objekata vršiti na nedovoljno ili neracionalno izgrađenim dijelovima urbanih područja vodeći računa o očuvanju identiteta kulturno- historijskog i prirodnog naslijeđa, uz prioritetno održavanje ili uređenje postojećeg stambenog fonda, kao i mogućnosti interpolacije objekata u već izgrađenim strukturama,
- u skladu sa planskom dokumentacijom na objektima omogućiti građevinske intervencije: rekonstrukciju, dogradnju, nadogradnju i adaptaciju objekata,
- interpolirane objekte, objekte na kojima se vrše građevinske intervencije, kao i druge objekte potrebno je izgraditi na način da se očuva identitet područja.
- urbana područja u kojima se očekuje intenzivan razvoj u planskom periodu, razvijati na osnovu detaljnih prostorno-planskih dokumenata.

Smjernice za razvoj i oblikovanje naselja

U odnosu na već utvrđen sistem naselja, tj. hijerarhiju, tipologiju i veličinski aspekt naselja općine Maglaj, a u cilju implementacije planiranog policentričnog razvoja sistema naselja, potrebno je utvrditi i osnovne smjernice za razvoj i oblikovanje naselja:

- u planiranju naselja uključiti u obuhvat šire područje zbog sagledavanja složenosti i uslovljenosti razvoja, usporavanja i kontrole rasta i sanacije urbanih zona,
- prilikom planiranja prostora, odnosno utvrđivanja njegove namjene, voditi računa o ograničavajućim faktorima razvoja: nestabilni tereni, klizišta i dr.,
- u skladu sa strateškim ciljevima razvoja općine neophodno je prostorne resurse racionalno koristiti, uz očuvanje prirodnih resursa i kulturne baštine arhitektonskog i urbanog krajolika itd.,
- utvrditi stvarno stanje opremljenosti područja objektima komunalne infrastrukture, te na osnovu utvrđenih potreba planirati rekonstrukciju postojećih, kao i izgradnju novih objekata,
- težiti unaprjeđenju naseobinskog sistema na način povećanja stepena urbanizacije i policentričnog razvoja sistema naselja,
- posebnu pažnju posvetiti razvoju ruralnih područja, kroz razvoj centara nižeg nivoa i potrebne opremljenosti infrastrukturom,
- razvijati partnerski odnos između općinskog i ostalih urbanih centara, kao i ostalih urbanih područja,
- razvijati komunikacione veze između centara i ostalih naselja, kako bi protok ljudi, dobara i informacija bio brz i efikasan, što je osnovni preduslov policentričnog razvoja,
- pri oblikovanju naselja voditi računa o racionalnom korištenju i zaštiti prostora (opravdanost veličine građevinskog zemljišta),
- sistematizirati osnovne skupine društvenih djelatnosti i uskladiti sa planovima razvoja naselja, vodeći računa o njihovom gravitacionom području,
- u cilju poboljšanja naslijeđenog stanja neophodno je: iskoristiti preostale mogućnosti racionalno i u skladu sa planom, obezbjediti dodatne mogućnosti za izgradnju novih kapaciteta, te poboljšati povezanost sa širim područjem,
- razvoj potrebnih sadržaja uskladiti sa mogućnostima prostorne dispozicije i širenja, uz apsolutno poštovanje utvrđenih namjena zemljišta i očuvanje prirodnih resursa i sredine,
- postojeće privredne i druge strukture koje ne zadovoljavaju moderne principe urbanog razvoja (nečista industrija), te koje utiču na prostor kao prepreka urbanom razvoju, potrebno je prilagoditi u svojoj namjeni i prostornoj organizaciji,
- urbano opremanje sekundarnog i tercijarnog centra, pored površina predviđenih za rad i stanovanje, mora podrazumijevati i druge sadržaje, koji su imperativ za podizanje urbaniteta, kao što su: rekreacija, sport, zelenilo, društvena infrastruktura u skladu sa očekivanim nivoom razvoja,
- naselja koja su već opremljena potrebnom infrastrukturom treba dopunjavati, vršiti rekonstrukciju i podizati nivo kvaliteta života na očekivani nivo, a u skladu s ulogom koju imaju u sistemu naselja; naselja kojima nedostaje potrebna infrastruktura, treba pažljivo oblikovati, kako se propusti koji su načinjeni u prošlosti ne bi ponavljali, te kako bi se počelo planski djelovati u prostoru,
- naseljenost ruralnih područja treba ostati očuvana, ali sadržaji koji podižu kvalitet života stanovnika moraju biti dostupni stanovnicima tih naselja,
- društvena infrastruktura, urbana oprema treba biti prisutna u svim naseljima, u odnosu na nivo u sistemu naselja,

- težnja ka očuvanju tradicionalnih pejzažnih karakteristika treba biti općeprihvaćena u svijesti stanovnika, koji nepažnjom i nestručnim korištenjem i kreiranjem prostora, kroz gradnju objekata, uništavaju, često nepovratno, pejzaž ovog kraja,
- prirodno i kulturno – historijsko naslijeđe treba biti apsolutno očuvano i istaknuto kao potencijal razvoja na mikrolokacijskom nivou, čime se stvara mreža na mnogo širem planu (općinski, regionalni).

Smjernice za opremanje građevinskog zemljišta

U skladu s tim daju se osnovne smjernice za opremanje **građevinskog zemljišta**:

- Opremanje građevinskog zemljišta podrazumijeva uređenje zemljišta, tj. pripremu zemljišta i izgradnju komunalnih objekata i uređaja, što zahtijeva znatna materijalna sredstva, pa je u skladu s tim potrebno prilagoditi sve dalje aktivnosti potrebne za opremanje građevinskog zemljišta,
- Izvršiti valorizaciju prioriteta i redoslijeda opremanja građevinskog zemljišta
- Uraditi plan građenja i održavanje regionalnih i lokalnih puteva, posebno u dijelu Kantonu u kojem se želi postići brži razvoj,
- Obezbijediti potrebne količine pitke vode, riješiti pitanje vodosnabdijevanje na prostorima postojeće i planirane urbanizacije.
- Građevinsko zemljište opremiti potrebnom kvalitetnom vodovodnom i kanalizacionom mrežom,
- Omogućiti priključak na komunalnu infrastrukturu svakoj parceli građevinskog zemljišta
- Planirati i izvršavati regulaciju vodotoka i smanjenje erozije tla, u cilju sprječavanja mogućih šteta,
- Obezbijediti dostupnost energije iz postojećih izvora u sva područja općine,
- Obezbijediti poštansko-telekomunikacijski saobraćaj uvođenjem novih tehnologija,
- Na ugroženim područjima, kao što su klizišta, zemljišta podložna eroziji, poplavna područja, minirana područja, sanirati i osigurati uslove sigurne za gradnju i život, u protivnom, gradnja na tim područjima ne može biti realizirana, odnosno pod strogim režimom zabrane gradnje.
- Koristiti građevinsko zemljište u skladu sa definiranim granicama i namjenom kako je utvrđeno ovim Prostornim planom, u cilju što kvalitetnijeg korištenja postojeće i planirane infrastrukture,
- Na nivou detaljnih prostorno-planskih dokumenata, za koje se utvrdi obaveza ili potreba izrade, detaljno definirati granice građevinskih zemljišta za stanovanje, rad, rekreaciju i druge namjene, u cilju što kvalitetnijeg korištenja prostora.

Smjernice za opremanje naselja društvenom infrastrukturom

Obrazovanje

Za predškolsko obrazovanje u planskom periodu je potrebno obezbijediti sljedeće:

- jaslice - 2-4% od ukupnog broja stanovnika općine
- obdaništa - 4-6% od ukupnog broja stanovnika općine

Planirani broj zaposlenih:

- vaspitno i zdravstveno osoblje – 10 djece po odgajatelju

Prostorni raspored:

- radijus opsluživanja ne bi trebao biti veći od 600 m
- kapacitet objekata (jaslice i obdaništa) do 120 djece

Dimenzioniranje:

- 5,5 m² (optimalno 8 m²) izgrađene površine po djetetu
- 20 - 25 m² slobodne površine po djetetu

Za osnovno obrazovanje u planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

Planirani broj djece:

- 10 – 15 % od ukupnog broja stanovnika općine

Planirana veličina odjeljenja

- 25 učenika po odjeljenju

Prostorni raspored:

- poštivanje dozvoljenih pješačkih distanci (prevoz do 5 km i preko 5 km)
- kapacitet objekata (nastava u dvije smjene ako je potrebno)

Dimenzioniranje:

- 1,8 - 2 m² učioničkog prostora po učeniku
- 3,5 – 7 m² korisne površine po učeniku
- 10 - 30 m² slobodne površine po učeniku
- 300 m² sportska dvorana za školski objekat
- predvidjeti prostore za produženi boravak učenika

Za srednje obrazovanje u planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

Planirani broj djece:

- 5 – 7 % od ukupnog broja stanovnika općine

Planirana veličina odjeljenja

- 25 učenika po odjeljenju

Prostorni raspored:

- kapacitet objekata (nastava u dvije smjene)
- dobra saobraćajna povezanost sa svim dijelovima grada
- grupiranje škola u školske komplekse

Dimenzioniranje:

- 2 m² učioničkog prostora po učeniku
- 10 – 12 m² bruto izgrađenog školskog prostora po učeniku
- 7,5 m² korisne površine po učeniku
- 15 - 25 m² slobodne površine po učeniku

Zdravstvo

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

- rekonstrukciju i modernizaciju postojećih zdravstvenih objekata i infrastrukture,
- u cilju razvoja apotekarske djelatnosti, radius opsluživanja 3 km, planirati apoteke u sekundarnim i tercijarnim općinskim centrima.

Socijalna zaštita

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

- rekonstrukciju i modernizaciju postojećih objekata i prostora i po potrebi izgradnju novih (javna kuhinja, savjetovališta i sl.) uz osiguravanje zakonom propisanih uvjeta, a naročito uvjeta za lica sa smanjenim tjelesnim mogućnostima,
- usklađivanje organizacije Centra za socijalni rad sa Pravilnikom o standardima za rad i pružanje usluga u ustanovama socijalne zaštite FBiH, što podrazumjeva veći broj radnika nego što je predviđeno postojećom sistematizacijom, rekonstrukciju prostora i nabavku opreme za rad.
- planirati izgradnju doma za penzionere i stara lica.
- planirati savjetovalište za bračne i porodične odnose, vaspitno savjetovalište za djecu, kućnu njegu i pomoć za stare i nemoćne.

Kultura

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

- rekonstrukciju i modernizaciju postojećih kulturnih ustanova,
- planirati dodatne prostore Ustanove biblioteke, čija bi ukupna površina iznosila u konačnici cca 1000 m²
 - (tri mogućnosti i to: dodjela novih prostora u okviru postojećeg objekta, dogradnja postojećeg objekta (ako to dozvoljavaju prostorne mogućnosti) ili izgradnja novog objekta na novoj lokaciji)
 - prostore za :
- kulturni centar (pozorište, kino) – cca 30 mjesta / 1000 stanovnika
- klubovi i kulturna društva – cca 30 m² / 1000 stanovnika,
- biblioteke i čitaonice – cca 20 m² / 1000 stanovnika,
- omladinski centri – cca 15 m² / 1000 stanovnika,
- muzeji i galerije - cca 20 m² / 1000 stanovnika.

Sport i fizička kultura

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

Aktivni sport i rekreacija:

- kod planiranju prostora za aktivnu rekreaciju obuhvatiti cca 60% od ukupnog broja stanovnika Općine,
- planirati cca 5 m² / stanovniku i to: 4,7 m²/stanovniku otvorenih prostora i 0,3m²/stanovniku zatvorenog prostora,
- sportska dvorana kapaciteta cca 200-300 sjedišta /30000 – 50000 stanovnika,
- gradski sportski centar – kompleks (atletika, bazeni,stadion i sl.), ovisno o mogućnostima

Pasivna rekreacija (izletišta, šetnice, park-šume i sl.)

- planirati cca 20 m² / stanovnika.

Uprava i sudstvo

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

- adaptaciju i modernizaciju prostora koje koriste organi uprave,
- opremanje prostora adekvatnom opremom, uvezivanje na nivou Kantona,
- tehnološko unapređivanje procesa u cilju ubrzavanja rješavanja pojedinih predmeta,

- razvoj ljudskih resursa shodno organizacijskim potrebama i sl.

Ostale društvene djelatnosti

U planskom periodu je potrebno obezbjediti sljedeće:

- Prosječan broj stanovnika na jednu jedinicu poštanske mreže (jedna jedinica poštanske mreže otvara se u prosjeku na površini od 40-80 km² i za 5000-7000 stanovnika);
- Prosječan broj kvadratnih kilometara na jednu jedinicu poštanske mreže i prosječnog broja stanovnika na jedan poštanski kovčežić (jedan poštanski kovčežić postavlja se u prosjeku za 1000-1500 stanovnika).
- ukoliko bude potrebe za izgradnjom novih vjerskih objekata, obezbjediti lokalitete za njihovu izgradnju,
- u procesu razvoja društva, te unaprijeđenja društvene infrastrukture, pored postojećih objekata društvene infrastrukture, potrebno je voditi računa o mogućim novim sadržajima, te za njih kroz planske dokumente nižeg reda obezbjediti adekvatne lokacije.

3.2. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA PRIVREDNE I JAVNE INFRASTRUKTURE

Razvoj privredne i javne infrastrukture podrazumijeva razvoj infrastrukturnih sistema saobraćaja, telekomunikacija, energetske, komunalne i druge infrastrukture koji služe kao oslonac za sve ostale prostorne sisteme.

Smjernice za razvoj saobraćajne infrastrukture

- Izgradnja dijela planirane autoceste u koridoru Vc, kroz općinu Maglaj.
- Prekategorizacija dijela gradske saobraćajnice (lokalne ceste) u regionalnu cestu II reda R455 (Spoj sa M110-Maglaj-spoj sa R454).
- Rekonstrukcija i prekategorizacija dijela postojeće lokalne ceste (L 16) u regionalnu cestu II reda R453 (Granica entiteta-Dubrave-N.Šeher).
- Rekonstrukcija i modernizacija i prekategorizacija postojeće regionalne ceste R465 (Granica entiteta-Maglaj-Bočinja-Zavidovići) u regionalnu cestu I reda R454.
- Rekonstrukcija i modernizacija i prekategorizacija postojeće regionalne ceste R474 (Granica entiteta-Jelah-Tešanj-Novi Šeher) u regionalnu cestu I reda R401.
- Izgradnja potrebnih transferzalnih veza, mostovskih konstrukcija između lijevog i desnog dijela općine Maglaj.
- Rekonstrukcija i modernizacija postojećih lokalnih cesta, što obuhvata rekonstrukciju horizontalnih i vertikalnih elemenata trase, povećanje širine istih na 5,5-6,0 m, i izgradnju trotoara kroz naseljena mjesta.
- Izgradnja obilaznice Novi Šeher (R 474), općina Maglaj.
- Rekonstrukcija i modernizacija postojeće nerazvrstane ceste Bočinja – Bosansko Petrovo selo, u lokalnu cestu Lp-2. Implementacijom navedenog ista će dobiti i svoju oznaku.
- Rekonstrukciju i prekategorizacija nerazvrstane ceste u lokalnu cestu Lp-3, Mladoševica (Raskrižje)-Mladoševica (Groblje) u ukupnoj dužini od L=2,0 km.

- Rekonstrukcija i preategorizacija nerazvrstane ceste u lokalnu cestu L060-014 (Liješnica-Kuvelj-Šehići, u ukupnoj dužini od L= 2,5 km. Saobraćajnicu po rekonstrukciji predložiti za preategorizaciju u lokalnu cestu.
- Izgradnja lokalne ceste za poslovnu zonu u reonu Čifluka u Novom Šeheru, u dužini od cca L=2,5 km.
- Rekonstrukcija, modernizacija preostalih, postojećih nerazvrstanih cesta i izgradnja novih. Evidentiranje postojećih saobraćajnica kao nerazvrstane ceste u ukupnoj dužini od 54,84 km koje povezuju urbana područja i građevinska zemljišta sa javnim cestama.
- Rekonstrukcija i modernizacija istih sukladno izraženim potrebama. Po pravilu do svakog novoplaniranog građevinskog zemljišta planirana je izgradnja nerazvrstane ceste, u ukupnoj dužini od L=106,8 km.
- Javni prevoz mora biti jedno od osnovnih strateških komponenti prostornog razvoja Općine.
- Željeznički saobraćaj opremiti u skladu s evropskim standardima koji podrazumijevaju povećanje vozne brzine, proširenje i uređenje stanica, zaštita pružnog pojasa kroz rješavanje putnih prelaza u nivou, izgradnja podhodnika, modernizacija elektroenergetskog postrojenja, kontaktne mreže, telekomunikacija i druge aktivnosti.
- Putnički saobraćaj podizati na viši nivo pružanja usluge, poboljšanje kapaciteta (gdje se očekuje povezivanje dijela sadašnjih linija novim vozovima - Talgo-nagibni vozovi), a planirati i povećanje broja linija prema susjednim i evropskim zemljama.
- Teretni saobraćaj podizati na viši nivo pružanja usluge velikim industrijskim korisnicima.
- Vazdušni saobraćaj za općinu Maglaj usmjeren je na postojeće zračne luke, u Sarajevu, Tuzli i Banja Luci.

Smjernice za razvoj sistema veza

Planska opredjeljenja za razvoj TK infrastrukture

- Poboljšanja nivoa usluge PTT i RTV mreže na cijelom području općine Maglaj.
- Do kraja planskog perioda izgradnja novih objekata za BHT i FTV prijenos, sanacija postojećih objekata, izrada strategije i projektnih rješenja za prelazak na digitalnu frekvenciju
- Razvoj i modernizacija telekomunikacijskog i poštanskog sistema se odnosi na izgradnju optičkih pravaca i pristupne mreže, rekonstrukciji komunikacijske opreme na nivou općine, instalacija DSLAM-a za pružanje usluge ADSL, povećanje signala mobilne mreže na 100% pokrivenosti općine.
- Razvoj i modernizacija poštanskog nivoa usluga usmjerena je na povećanje poštanskih jedinica i potpunu automatizaciju poštansko šalterskog saobraćaja.

Smjernice za energetska infrastrukturu

Općina Maglaj je od februara 2020. god. potpisnik Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju (eng. Covenant of Mayors for Climate and Energy), inicijative Evropske komisije, kojom se Općina dobrovoljno obavezala da provede aktivnosti kroz mjere energetske efikasnosti, projekte obnovljivih izvora energije i druge akcije koje se odnose na energiju i zaštitu okoline u različitim područjima pod ingerencijom lokalnih vlasti, a u cilju reduciranja

emisije CO₂ na svom području za najmanje 40% učinkovitijom upotrebom energije i većom upotrebom obnovljivih izvora energije.

Kao rezultat ovih aktivnosti, na sjednici Vijeća Općine Maglaj 15.09.2020. god., usvojen je Akcioni plan održivog upravljanja energijom i prilagođavanja klimatskim promjenama općine Maglaj za period do 2030. godine (SECAP), koji prezentira način na koji će lokalna vlast izvršiti akcije podrške implementaciji od 40% smanjenja emisija stakleničkih gasova u EU do 2030. godine.

Nakon usvajanja finalne verzije SECAP-a, on je postao provedbeni dokument Općine, sa vremenskim okvirom provedbe 2020.-2030. god. Ovaj dokument, metodologijom koja je u skladu sa smjernicama Evropske komisije, utvrđuje plan prioriternih aktivnosti i mjera za smanjenje potrošnje energije i pripadajućih emisija CO₂ na nivou općine Maglaj.

U cjelini, stanje srednjenaponske i niskonaponske (0,4 kV) mreže u općini Maglaj je cca 80% u dobrom fizičkom i tehničkom stanju dok preostalih 20% mreže zahtjeva rekonstrukciju.

Rekonstrukciju i modernizaciju dijela mreže, treba provesti na staroj, dotrajaloj i ratom devastiranoj niskonaponskoj mreži, kao i nekim, neadekvatno rješanim razuđenim dijelovima, sa dugačkim vodovima, na selektivnim presjecima i velikim padovima napona.

Elektroprijenosna mreža

U planskom periodu u općini Maglaj treba predvidjeti:

- Izgradnja nove TS Maglaj 1 (Natron hayat) 110/10(20) kV na lokaciji postojeće TS 35/10/6 kV Maglaj 1 Natron hayat. Izgradnja nove TS Maglaj 1 Natron Hayat se predviđa zbog zahtjeva industrijskog potrošača Natron za dodatnom snagom, čemu ne može biti udovoljeno bez izgradnje nove TS 110/10(20) kV. Puštanje u pogon ove trafostanice je predviđeno 2025. godine. Ovu trafostanicu priključiti po sistemu ulaz-izlaz na DV 110 kV Zavidovići-Maglaj, uz prethodno usaglašavanje trase ovog priključka;
- U TS Maglaj 110/36,75/10,5, jedan transformator 40 MW je u kvaru od 2012. god. i umjesto njega je privremeno postavljen trafo iz Bihaća, snage 20 MW. U narednom periodu se očekuje njegova zamjena s novim transformatorom;
- Rekonstrukcija VN i SN postrojenja u TS 110/35/10 kV Maglaj, završetak radova je predviđen 2029. godine;
- Zamjena betonskih stubova, provodnih užadi, izolatora, spojne i ovjesne opreme, te AKZ čeličnoretkastih stubova na DV 110 kV Doboje 1 - Maglaj (1955/1971), završetak radova je predviđen za 2025. godinu;
- Zamjena provodnih užadi, izolatora, spojne i ovjesne opreme, te AKZ čeličnoretkastih stubova na DV 110 kV Maglaj - Zavidovići (1955/1971), okončanje radova predviđeno je za 2025. godinu.

Elektrodistributivna mreža

- Plan razvoja distributivne mreže treba biti usklađen sa prostornim planom izgradnje privrednih i stambenih objekata, te sa planom izgradnje objekata za proizvodnju električne energije priključnih snaga do 10 MVA, kao i s planom razvoja prijenosne mreže u dijelu koji se odnosi na lokacije novih trafostanica transformacije visoki napon/srednji napon.
- Jedan od osnovnih zadataka planiranja distributivne mreže je pronalaženje optimalnih prijelaznih rješenja, koja će omogućiti postupni prijelaz na novu koncepciju, uz iskorištenje postojeće mreže. U skladu s tim, plainirati „prijelazak“ TS 35/10 kV "Maglaj 1 Natron" (u vlasništvu ED Zenica) i TS 35/10 kV "Maglaj 2" u RP 20 kV, a TS 110/x kV "Maglaj" u TS 110/20 kV.

- Razvoj mreže niskog napona treba temeljiti na sljedećim načelima: kratki izvodi niskog napona i pojednostavljene trafostanice 10-20/0,4 kV s transformatorima relativno male nazivne snage i kratkom priključenom mrežom niskog napona (ugradnjom novih trafostanica 10-20/0,4 kV u postojeću mrežu).
- Pri planiranju razvoja složenog sistema kakav je distribucija električne energije potrebno je planirati stalnu modernizaciju, odnosno postupnu zamjenu pojedinih uređaja novim i modernijim te ugradnju savremenih uređaja koji doprinose pouzdanijem pogonu distributivne mreže i kvalitetnijem napajanju njenih korisnika.

Javna rasvjeta

- Primjena novih tehnologija uz prihvatljiva ulaganja
- Omogućiti pokrivenost rasvjetom na sve dijelove općine

Plinovodna infrastruktura

Razvojni projekti u BiH uključuju sljedeće planirane ulaze i interkonekcije (*Slika 2.9.2.1.*):

- Planirani ulaz - južna interkonekcija
- plinovod Posušje – Novi Travnik sa odvojkom za Mostar,
- Planirani ulaz – sjeverna interkonekcija
- plinovod Brod – Zenica sa odvojnima plinovodima prema Banja Luci i Modriči
- Planirani ulaz – zapadna interkonekcija
- plinovod Tržac – Bosanska Krupa sa odvojcima za V. Kladušu i Bihać.

Planirana interkonekcija Brod - Zenica prolazi kroz općinu Maglaj u dužini cca 15 km i proteže se zapadnom stranom općine, tj. zapadno od magistralne ceste M-17 i istočno od regionalne ceste R-474. Ova trasa prolazi kroz naseljena mjesta Kosova, Moševac, Ravna, Oruče, Ošve, Misurići, Tujnica i Liješnica, što omogućuje priključenje na planirani magistralni plinovod

- Imajući u vidu prednosti plina kao energenta, planirati izgradnju odvojka sa jednog od postojećih plinovodnih pravaca za općinu Maglaj, kao preduvjet industrijskog razvoja i otvaranja novih pogona.
- Zajedno sa grupom drugih općina, inicirati i animirati više nivoje vlasti za pokretanje postupka i uvrštavanje u prioritete projekta izgradnje plinovoda za ovaj region.

Termoenergetska infrastruktura

Rješavanje problema necentraliziranog grijanja grada i prigradskih naselja jedan je od glavnih prioriteta općine Maglaj.

- Iznaci optimalna rješenja sistema daljinskog grijanja
- Pri formiranju centralnog sistema grijanja treba voditi računa da sadržaj CO i SO₂ i emisija prašine i NO_x ne prelaze iznad propisanih vrijednosti prema Pravilniku o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorijevanje u FBiH.
- Povećanje energijske efikasnosti i sprovođenje SECAP-a;
- Poticanje proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora;
- Utopljanje javnih i objekata kolektivnog stanovanja;
- Edukacija i promocija energijske efikasnosti i zelene gradnje;
- Izgradnja novih i konverzija postojećih objekata, energetski efikasne toplifikacije;
- Izgradnja nove i konverzija postojeće, energetski efikasne javne rasvjete;

Smjernice za razvoj vodosnabdijevanja

U skladu sa nacrtom „Vodne politike u BiH“ iz 2011. godine i općim ciljevima za komunalna preduzeća, ovi ciljevi se mogu opisati kako slijedi:

- Osigurati zaštitu kvaliteta površinskih i podzemnih izvora vode kako bi se postigao dobar ekološki i hemijski status površinskih voda, kao i dobar kvantitativni i hemijski status podzemnih voda;
- Omogućiti vodosnabdijevanje koje će osigurati održivo zadovoljenje potreba sadašnjih i budućih generacija, kao i potreba ekosistema;
- Osigurati adekvatnu zaštitu za ljude i dobra u ekstremnim hidrološkim situacijama;
- Poboljšati javno zdravlje obezbjeđujući čistu vodu za piće i higijenske potrebe, te pouzdanu uslugu odvodnje otpadnih voda.

Osnovni ciljevi pružanja usluga za unaprjeđenje vodovodne infrastrukture općine Maglaj su:

- Kontinuirano vršiti rekonstrukciju gradske vodovodne mreže, u cilju sprječavanja gubitaka koji danas iznose oko 49 %. Smanjenje gubitaka pitke vode će stvoriti pretpostavke za priključenje novih korisnika, bez potrebe za dodatnim izvorima i povećanjem prerade vode;
- Kontinuirano raditi na smanjenju procenta neobračunate vode;
- Uspostaviti SCADA sistem;
- Vršiti monitoring vodnih resursa koji su u funkciji i poduzimati aktivnosti u iznalaženju novih mogućnosti, naročito za područja koja oskudjevaju vodom za piće;
- Osigurati uspostavljanje registra područja podzemnih voda koje su namjenjene za piće, sukladno evropskim odredbama o uspostavljanju okvira za djelovanje zajednice u oblasti politike voda;
- Obezbjediti kvalitetno i kontinuirano snabdijevanje vodom za piće na području cijele općine, te u skladu s tim napraviti program vodosnabdijevanja sela i naselja i drugih lokaliteta koji su planirani za stanovanje, a nemaju riješen problem opskrbe vodom. Kao prijelazno rješenje, do konačnog ustrojstva ove oblasti, uspostaviti kvalitetan menadžment za upravljanje vodovodima u postojećem obliku, prije svega radi smanjenja utjecaja na zdravlje ljudi kroz redovnu kontrolu i provođenje mogućih mjera zaštite;
- Za sva izvorišta vode koja se koriste za vodosnabdijevanje utvrditi zone sanitarne zaštite, uz donošenje Odluka o provođenju zaštite izvorišta;
- Zone sanitarne zaštite utvrđene odlukom o zaštiti izvorišta, kao i prostor rezerviran za uspostavljanje zona sanitarne zaštite za izvorišta koja se koriste i za koje nije donesena Odluka unijeti u Plan upravljanja vodama;
- Sve lokalne vodovode uvesti u zakonske okvire, prema Zakonu o vodama Zeničko-dobojskog kantona (registrirati, izraditi minimum tehničke dokumentacije, te za njih pribaviti vodne i upotrebne dozvole);
- Prema istom Zakonu, osigurati samoodrživost mjesnih vodovoda. Pod ovim se podrazumijeva tekuće investiciono održavanje objekata mjesnog vodovoda, sredstva za amortizaciju i troškovi propisanih pregleda o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće i za dezinfekciju. Ova sredstva se mogu osigurati ugradnjom mjerača potrošnje za svakog pojedinačnog korisnika i pravednom naplatom.
- Provoditi aktivnosti na okrupnjavanju lokalnih mjesnih i seoskih vodovoda, koji neće biti obuhvaćeni gradskim vodovodnim sistemom, kroz rekonstrukciju i dogradnju;
- Ukoliko mjesni vodovodi nisu u stanju sami osigurati samoodrživost, uvesti ih u zakonske okvire, izvršiti njihovu rekonstrukciju i predati ih KJD Maglaj na upravljanje.

Smjernice za razvoj sistema odvodnje i tretmana otpadnih voda

Glavni ciljevi razvoja sistema odvodnje otpadnih voda u planskom periodu su:

- Omogućiti nesmetano funkcioniranje postojećeg sistema za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda;
- Omogućiti ispravno funkcioniranje sistema odvodnje za vrijeme obilnih oborina, smanjujući rizik od poplava i posljedične zdravstvene i ekonomske opasnosti;
- Omogućiti ispravno funkcioniranje sistema odvodnje za vrijeme obilnih oborina, smanjujući rizik od poplava i posljedične zdravstvene i ekonomske opasnosti;
- Unaprijediti i proširiti postojeće servisno područje sistema za prikupljanje otpadnih voda na kompletno uže urbano područje općine i prigradska naselja do kraja planskog perioda, čime će se omogućiti funkcionalnije upravljanje i povećati broj stanovnika priključenih na sistem odvodnje;
- Izgraditi primarnu kanalizacionu mrežu u ruralnom dijelu općine;
- U slučaju razvoja novih industrijskih i poljoprivrednih kapaciteta (farmi) na obuhvatu općine, izgraditi sisteme za tretman industrijskih i poljoprivrednih otpadnih voda, pročišćavanjem istih do određenog stepena, prije njihovog uvođenja u sistem javne kanalizacije ili u recipijent, ako iste zbog udaljenosti nije moguće priključiti na sistem javne kanalizacije;
- U slučaju razvoja novih industrijskih kapaciteta na obuhvatu općine Maglaj, isti će morati izgraditi vlastite uređaje za tretman tehnoloških otpadnih voda prije ispuštanja u gradsku kanalizaciju, te vršiti monitoring vlastitih tehnoloških otpadnih voda u skladu sa uslovima iz Uredbe o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije („Službene novine F BiH“, broj: 101/15 i 1/16)
- Za sve postojeće i planirane poljoprivredne kapacitete (farme) na obuhvatu općine Maglaj
- izgraditi sisteme za tretman poljoprivrednih otpadnih voda, pročišćavanjem istih do određenog stepena, prije njihovog uvođenja u sistem javne kanalizacije ili u recipijent, ako iste zbog udaljenosti nije moguće priključiti na sistem javne kanalizacije;
- Smanjiti broj direktnih ispusta u vodne resurse;
- Nastaviti realizaciju Glavnog projekta fekalne kanalizacije za naselje Misurići;
- Odrediti tačnu lokaciju i izgraditi postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV), čime će se pridonijeti provedbi pravne stečevine EU, a naročito Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEC), dopunjeno s federalnim „Pravilnikom o uvjetima za ispuštanje u prirodne recipijente i sisteme javne kanalizacije“;
- S obzirom na konfiguraciju terena i prostornu disperziju stanovništva u općini, predviđa se i mogućnost izgradnje lokalnih prečištača otpadnih voda za novošeherski kraj i Kosova. Također predvidjeti i mogućnost izgradnje nekonvencionalnih prečištača Bio tipa;
- Izvršiti razdvajanje sanitarne i oborinske kanalizacije u naseljima izvan centralnog gradskog područja, a sve buduće kanalizacijske sisteme izvoditi kao separate;
- Izraditi elaborat zaštite od poplava sliva rijeke Bosne.

Smjernice za upravljanje otpadom

- Sanacija i zatvaranje općinske deponije „Nekolj“
- Stvoriti uslove za prelazak na regionalni koncept odlaganja otpada

- Otpad iz općine Maglaj preusmjeriti na Regionalnu deponiju „Mošćanica“ u Zenici do izgradnje RD u općini Doboj
- Sanacija lokacija na kojima se nalaze divlje deponije, kao i rekultivacija istih
- Sprečavanje nastajanja novih divljih deponija
- Uraditi katastar divljih deponija na području općine Maglaj
- Povećati procenat komunalne pokrivenosti, sa posebnim akcentom na ruralna područja
- Smanjiti ukupnu količinu finalno odloženog otpada
- Omogućiti selektivno odlaganje i prikupljanje otpada
- Raditi na kaciji povećanja broja zelenih otoka na kojima su smještene kante za selektivno odlaganje otpada
- Potencirati proces reciklaže
- Uspostaviti i omogućiti funkcionisanje Reciklažnog dvorišta, Pretovarne stanice i Sortirnice, kao i ostalih pratećih objekata na području trenutne deponije „Nekolj“
- Uticati na ekološku svijest građana kroz razne vrste edukacija i interaktivnih radionica, sa akcentom na predškolske i školske ustanove
- Opasni, medicinski i životinjski otpad odlagati na Zakonom propisan način
- Obezbijediti lokaciju za gradnju životinjskog groblja

3.3. OSNOVA PROSTORNOG RAZVOJA OKOLINE

Smjernice za razvoj i korištenje prostora izvan urbanih područja

Radi poboljšanja naslijeđenog stanja u planskom periodu, uz paralelnu urbanizaciju utvrđenih urbanih područja, neophodno je slijedeće:

- kvalitetna poljoprivredna i šumska zemljišta zaštititi od promjene namjene, odnosno zaštititi od izgradnje trajnih objekata,
- veće radne zone planirati na mjestu postojećih kapaciteta gdje već postoje svi preduslovi za njihov razvoj, a manje zone planirati disperzno i decentralizovano u cilju razvijanja centara nižeg nivoa,
- građevinska zemljišta vanurbanih područja se ne trebaju dodatno širiti, već se koristiti u skladu sa ovim Planom,
- posebnim odlukama zaštititi i ograničiti korištenje kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta (IVa kategorije), a sve razvojne programe korištenja ovog zemljišta, unaprjeđenja i zaštite donositi u okviru nadležnih institucija,
- visoko vrijedna šumska zemljišta zaštititi od promjene namjene, uraditi programe dugoročnog razvoja šumarstva usklađene sa šumsko-gospodarskim osnovama za državne šume i šume u privatnoj svojini, uspostaviti zaštićena šumska područja, uraditi certifikaciju šuma, i druge programe za unaprjeđenje šuma i šumskog zemljišta od strane nadležnih institucija,
- uklanjanje mina vršiti u skladu sa programima BHMAC sa utvrđivanjem prioriteta deminiranja,
- eksploataciji prirodnih sirovina posvetiti posebnu pažnju i vršiti eksploataciju do ekonomske opravdanosti na način rekonstrukcije pogona, unaprjeđenje pogona i opreme primjenom savremenih metoda, a u postupku eksploatacije posebnu pažnju posvetiti zaštiti okoliša,
- degradirane površine sanirati i izvršiti rekultivaciju u skladu sa utvrđenim zakonskim procedurama,

- postepeno rješavati probleme infrastrukture (saobraćajna povezanost, izgradnja vodovodne i kanalizacione mreže u cilju zaštite izvorišta vode za piće),
- izgradnju turističkih kapaciteta planirati racionalno, samo na područjima koja pružaju povoljne uslove pri čemu treba maksimalno zaštititi okolna vrijedna područja (prirodne i graditeljske vrijednosti, autentične vrijednosti i sl.),
- posebno zaštititi područja prirodnog i kulturno – historijskog naslijeđa, uz pažljivo pronalaženje relacijskih odnosa sa razvojem turizma koji će biti u funkciji njihovog održavanja, promoviranja i obnove,
- iskorištenje prirodnih resursa i potencijala mora biti racionalno i u skladu s očuvanjem prirode i okoliša.

Smjernice za razvoj područja namijenjenih poljoprivredi, stočarstvu i šumarstvu

Poljoprivredno zemljište kao prirodni resurs na teritoriji općine Maglaj predstavlja ogroman potencijal i kao takvo predstavlja jednu od najvrijednijih kategorija u planiranju prostora, tako da njegovom očuvanju i unapređenju treba poklanjati posebnu pažnju.

- Maksimalno očuvanje površina pod poljoprivrednim zemljištem, racionalizirati procese pretvorbe poljoprivrednog u građevinsko zemljište
- Održivo i racionalno eksploatisanje prirodnih resursa (zemljišta)
- Podizanje kvaliteta poljoprivrednog zemljišta, naročito obradivih površina i oranica, kroz razne oblike unapređenja (meliorativnim, agrotehničkim i hidrotehničkim mjerama, arondacijama i drugim);
- Zaštita agrozone I (I-IV bonitetna kategorija) od neplanske urbanizacije i gradnje
- Maksimalno usmjeravanje izgradnje ili korištenja prostora u vanpoljoprivredne svrhe izvan kvalitetnih poljoprivrednih površina (I – IV bonitetna kategorija)
- Državnim, kantonalnim i općinskim politikama maksimalno pomagati razvoj intenzivne poljoprivrede, naročito na zemljištima koja su namijenjena isključivo za poljoprivredu
- Uvesti zemljišni informacijski sistem i monitoring (GIS)
- Ograničiti i minimizirati upotrebu pesticida, herbicida i drugih hemijskih sredstava koji narušavaju kvalitet tla
- Redovno vršiti monitoring tla
- U slučaju gradnje na I agrozonu obavezno deponovati površinski sloj zemljišta
- Obezbijediti sprovođenje Zakona o poljoprivrednom zemljištu kojim se štite poljoprivredni prostori, poljoprivredno zemljište od neplanskog uzurpiranja

Šumska zemljišta na području općine Maglaj zauzimaju najveći dio njene površine. Kako bi se šumske površine očuvale i unaprijedile, a što je od krucijalnog značaja za cjelokupan ekosistem, potrebno je:

- Kroz utvrđivanje namjene zemljišta zaštititi najkvalitetnije poljoprivredno i šumsko zemljište od nepovratnog uništenja i dalje izgradnje, a izgradnju usmjeriti na bonitetno slabije kategorije,
- Uskladiti šumskogospodarske osnove sa sve izraženijom potrebom definisanja novih kategorija vezanih uz funkciju šume, poput biodiverziteta, socijalne funkcije šume, očuvanja ekosistemskog lanca, podizanja mladih kultura, zaštite zemljišta od propadanja, degradacije, bolesti itd.,
- Vršiti pošumljavanje goleti podesnih za pošumljavanje, ali i drugih dijelova na kojima se javljaju te kategorije šumskih zemljišta,

- Utvrditi zaštićena područja, u vidu zaštitnih i zaštićenih šuma i sl., zbog zaštite izvornog pejzaža,
- Smanjiti neravnomjernu sječu i degradaciju šume,
- Zaštititi šume od prirodnih i ljudskim djelovanjem izazvanih nesreća,
- Vršiti deminiranje miniranih šumskih područja.

Smjernice za razvoj privrednih zona

- Razvijati pristup infrastrukturi i turizmu, uz korištenje geostrateških položaja regija i jaka obaveznost prema okolišu,
- Razvijati tržište rada, bazirano na prilagođenim ljudskim resursima i tehnološkim ostvarenjima,
- Razvijena socijalna kohezija, koju održavaju partnerstvo i saradnja između privatnog i javnog sektora,
- Razvijati turističku ponudu zasnovanu na lokalnim turističkim resursima,
- Jačati kapacitete za privlačenje domaćih i inostranih investicija, radi povećanja zaposlenosti i izvoza,
- Razvijati preduzetničke infrastrukture, poslovnih zona i usluga za podršku privrednicima,
- Profiliranjem prostora kao ambijenta profitabilne ekonomije,
- Uvođenje tržišnog sistema korištenja zemljišta,
- Promocija i privlačenje investicija u ciljne turističke oblasti.
- Oživjeti privredne aktivnost kroz stvaranje povoljne poslovne klime potrebne za nova ulaganja, investicije, u jačanje svih kapaciteta i povećanje broja zaposlenih.
- Stvaranjem prostornih resursa, obezbjediti pretpostavke za nastavak aktivnosti na planskoj izgradnji u upravljanju prostorom poslovnih zona.
- Poslovne, proizvodne i industrijske zone, prije svega moraju biti sa saobraćajnog aspekta pravilno povezane sa saobraćajnicama višeg ranga, a potom i do zadovoljavajućeg nivoa opremljene i drugom infrastrukturom.
- Treba gdje je to moguće, koristiti principe servisnih saobraćajnica, koje imaju priključke na regionalne pravce gdje je to sigurno i ne smeta učesnicima u saobraćaju.
- Pored opremanja infrastrukturom, oprivedne zone trebaju biti dimezionirane sadržajima na način da funkcionišu komplementarno, tj. da se sadržaji dopunjavaju, kako bi na jednom mjestu korisnik mogao ostvariti što više svojih potreba.

Smjernice za eksploataciju mineralnih sirovina

Na području općine evidentirano je šest ležišta metalnih mineralnih sirovina i pet ležišta nemetalnih mineralnih sirovina, te pet potencijalnih ležišta metalnih mineralnih sirovina i dva potencijalna ležišta nemetalnih mineralnih sirovina. Kako bi se eksploatacija vršila ekonomično i ekološki prihvatljivo, potrebno je voditi računa o određenim stavkama:

- Eksploatacije mineralnih sirovina se ne smiju vršiti bez prethodno izvršenih istražnih radova i izrađene dokumentacije koja procjenjuje uticaj na okoliš, a na osnovu koje se dobiva kompletna slika o mogućnostima iskorištenja, kao i u skladu sa koncesionim ugovorima sa nadležnim kantonalnim ministarstvom,
- Eksploatacija se treba vršiti do nivoa ekonomske isplativosti,
- Lokacije na kojima se eksploatišu mineralne sirovine se moraju adekvatno ograditi i označiti, kako ne bi predstavljale opasnost po okolinu,

- U postupku eksploatacije koristiti savremene metode i tehnologije,
- Izvršiti revitalizaciju i sanaciju nakon završetka eksploatacije.

Smjernice za razvoj turizma na bazi prirodne i kulturno-historijske baštine

Matrica turističkih proizvoda u 2024. godini pokazuje da bi najveću atraktivnost i konkurentnost trebali biti kroz:

- kulturni turizam,
- gastro turizma,
- aktivni odmorišni turizam, te
- ruralni turizam.

Na bazi definisane vizije razvoja turizma i predočenih strateških odrednica, definirati sljedeće strateške ciljeve:

- Uspostavljanje efikasnog sistema upravljanja turističkom
- Razvoj portfolija turističkih proizvoda
- Širenje i produblivanje destinacijskog lanca vrijednosti

Maglaj sa svojom kulturno historijskom baštinom ima izvanredne potencijale za razvoj kulturnog turizma.

- Povećati promociju i animiranje kulturno - historijskih znamenitosti ovog kraja.
- Pojačati segment posjeta vjerskog turizma
- Ojačati i promovirati sportski, odnosno lovni i ribolovni turizam.
- Promovirati prirodno naslijeđe (bogatstvo pticama i drugim šumskim životinjama)

Savremena kretanja u turizmu orijentišu se na mnogo dinamičniju i širu ponudu u posljednjih nekoliko desetljeća, a posebno mjesto ima prirodna baština i vrijednosti koje ona pruža. Općina Maglaj obiluje prirodnim bogatstvima i ljepotama, čiji se potencijali mogu iskoristiti za promociju turizma, razvijanje ekološke svijesti i boljeg, zdravijeg načina života u cjelini.

U vezi s tim, treba provesti promjene, koje su naglašene i u općim smjernicama razvoja turizma na bazi prirodne baštine, a koje daje planska dokumentacija višeg reda:

- Intenziviranje procesa zakonske zaštite prirodnog naslijeđa, osobito pejzažnih područja,
- Rekonstrukcija putne infrastrukture,
- Identifikacija i vizuelno isticanje prirodne baštine,
- Uvezivanje općinske ponude u regionalnu ponudu razvoja turizma,
- Unaprjeđenje, opremanje i razvoj ponude izletničkog turizma, sa mogućnošću razvoja zimske i ljetne turističke ponude,
- Razvoj projekata eko i ruralnog turizma u ruralnim područjima općine,
- Zaštićena područja:
 - Park prirode Ozren
 - Lovišta Ozren i Crni Vrh
 - Obnova izletišta Borik

U svrhu očuvanja i promidžbe kulturno-historijskog naslijeđa potrebno je preduzeti sljedeće:

- Za poboljšanje stanja kulturno-historijskog naslijeđa neophodna je njihova identifikacija i uspostavljanje registra istih s ciljem očuvanja od propadanja ili uništenja,
- Izvršiti zaštitu kulturno-historijskih dobara, posebno onih koji su u području intenzivne gradnje, gdje se nerijetko apsolutno ne vodi računa o ovim dobrima,
- Omogućiti pristup lokalitetima kulturno-historijskih dobara,
- Izvršiti vizuelnu identifikaciju i postaviti edukativne i opisne natpise o dobrima,
- Izraditi projekte i programe obnove kulturno-historijskog naslijeđa.

- Uz pojedine lokalitete potrebno je uspostaviti veću zonu zaštite (do 500 m) bez gradnje ili uz dopušteni minimum. Intervencije na ovim lokalitetima treba da vrše isključivo stručna lica i odnose se samo na konzervaciju i očuvanje ostataka.
- Funkcionalna i fizička revitalizacija tvrđave Maglajske tvrđave iz 14. vijeka
- Potrebno je sačuvati objekate iz austrougarskog perioda kao prilog višeslojnom kulturnom naslijeđu Maglaja.
- Nekropole stećaka tj. njihove krajnje ostatke, nakon njihovog evidentiranja od strane stručnjaka, trebalo bi donekle očuvati od njihovog daljeg propadanja, te najreprezentativnije primjerke sačuvati i načiniti ih dostupnim široj publici.
- Postojeće stanje pojedinih objekata iz otomanskog perioda potrebno je dodatno evidentirati, dok je većina objekata u relativno dobrom stanju. Potrebno je njihovo intenzivnije održavanje, te manje intervencije